

Täysistunto

Tiistai 26.10.2021 klo 13.59—18.38

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 18.38.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Juho Eerola (13.59—15.58) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (15.58—18.38).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asian U 61/2021 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 198/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Mennään keskusteluun. Ministeri Haatainen.

Keskustelu

14.00 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Hallitus ehdottaa, että Suomeen perustetaan uusi valtion kokonaan omistama yhtiö, jonka tarkoituksena on työllistää haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia osatyökykyisiä. Hallituksen tavoitteena on saavuttaa 75 prosentin työllisyysaste vuosikymmenen puoliväliin mennessä. Tämä edellyttää myös osatyökykyisten osallistumista työelämään nykyistä enemmän. Osatyökykyisillä on monenlaista ammattiosaamis-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

ta, ja heidän koulutustaustansa on monipuolista, [Hälinää — Puhemies koputtaa] joten he ovat todella arvokas panos työelämälle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Haatainen, anteeksi. — Nyt, arvoisat edustajat, valtava supina ja pupina kuuluu joka puolelta salia. Keskitytään kuuntelemaan esitelyä, tai jos on muuta asiaa, niin sitten salin ulkopuolelle, kiitos. — Olkaa hyvä.

Tarjolla olevista erilaisista työvoimapalveluista huolimatta osa näistä osatyökykyisistä jää vaille työtä, vaikka he haluavatkin työhön. Työ- ja elinkeinopalveluissa on tällä hetkellä työnhakijoina yli 30 000 työtöntä, joilla on diagnoosi työkyvyn aleneman takia. Heistä vaikeimmassa asemassa ovat sellaiset henkilöt, joilla on vamma tai sairaus ja jotka ovat yli 55-vuotiaita ja joilla on matala koulutustaso. Työllisyysastetavoitteen saavuttamiseksi hallitus on käynnistänyt työkykyohjelman, jonka mukaisesti on käynnistetty kokeiluhankkeita vaikuttavien palveluiden ja toimintamallien käyttöön ottamiseksi. Osana työkykyohjelmaa hallitus edistäisi myös kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työllisyyttä Työkanava Oy:n kautta. Ehdotus pohjautuu selvitykseen Ruotsin osatyökykyisiä työllistävästä Samhall-mallista.

Tällä lakiehdotuksella edistettäisiin myös vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti. Laissa ehdotetaan, että viranomaisen eli työ- ja elinkeinotoimisto ohjaisi keskitetysti Työkanava Oy:n palvelukseen osatyökykyisiä eri TE-toimistojen kartoittamista osatyökykyisistä. Yhtiöllä ei olisi julkisia hallintotehtäviä, eikä se käyttäisi julkista valtaa. Työkanava Oy voisi näin ollen työllistää vain työ- ja elinkeinotoimiston sille osoittamia työttömiä työnhakijoita. Kunnat ja Kela voisivat myös ohjata asiakkaitaan kääntymään TE-toimistojen puoleen Työkanava Oy:n palkkalistoille pääsemiseksi.

Työ- ja elinkeinotoimisto osoittaisi yhtiön työllistettäväksi sellaisia osatyökykyisiä, joiden mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat olennaisesti vähentyneet asianmukaisesti todetun sairauden tai vamman vuoksi. Edellytyksenä olisi, että henkilö on itse halukas työllistymään mutta työllistyminen ei ole erilaisista tukitoimista huolimatta onnistunut tai on muuten ilmeistä, ettei tarjolla olevilla palveluilla kyetä merkittävästi lisäämään henkilön mahdollisuuksia työllistyä. Henkilön palkkaus ja muut työehdot määräytyisivät työlaainsäädännön ja kulloinkin sovellettavan työehtosopimuksen mukaisesti. Työkanava täydentäisi nykyisten toimijoiden palvelutarjontaa mahdollistamalla kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville väylän työhön. Työkanava Oy:n toiminnan tavoitteena on parantaa osatyökykyisten valmiuksia niin, että he voisivat myöhemmin siirtyä kokonaan avoimille työmarkkinoille.

Työkanava Oy voisi myös hyödyntää olemassa olevia palveluja ja toimia yhteistyössä eri välityömarkkinatoimijoiden kanssa. Työkanava Oy:n asiakkaita voisivat olla yritykset ja muut yksityiset toimijat sekä julkisen sektorin virastot, liikelaitokset ja yhtiöt. Yhtiö keskittyisi aluksi valikoiduille toimialoille mutta toimisi valtakunnallisesti. Alkuvaiheessa työ voisi olla alihankintoja tai vuokratyövoiman tarjoamista, mutta Työkanava Oy voisi myöhemmin perustaa esimerkiksi oman pesulan. Yhtiön tulisi hakea työpaikkoja erilaisille osatyökykyisille ryhmille ja huomioida myös kielelliset oikeudet.

Eduskunta voi talousarviossa määrärahasta päättäessään asettaa yhtiöön työllistettävälle osatyökykyisille määrä- ja kohdennustavoitteita. Työkanava Oy:n omistajaohjauksesta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö. Yhtiön tulisi toimia markkinoilla niin, ettei se vääristä

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

kilpailua suhteessa muihin toimijoihin. Palvelujen hinnoittelun tulee siis olla markkinaehtoista. Kilpailun toimivuuden ja markkinaehtoisen hinnoittelun varmistamiseksi yhtiöllä olisi erillinen neuvottelukunta. Myös Kilpailu- ja kuluttajavirasto sekä työ- ja elinkeinoministeriö omistajaohjaajana valvoisivat toiminnan kilpailuvaikutuksia.

Työkanava Oy:n toimintaa rahoitettaisiin osoittamalla sille 20 miljoonan euron peruspääoma Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen Suomelle kohdennetuista varoista. Lisäksi yhtiölle annettaisiin vuosittain 10 miljoonan euron määräraha, jolla tavoitellaan 1 000 henkilön työllistymistä. Toiminnan käynnistymisvaiheessa työllistämistavoite olisi alhaisempi. Yhtiön tulisi kuitenkin saavuttaa 1 000 osatyökykyisen työllistämistavoite viimeistään vuoden 2025 jälkeen.

Työkanava Oy:tä koskeva laki edellyttäisi joitakin tarkennuksia myös työttömyysturvalakiin sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin muun muassa asiakastietojärjestelmien käyttämisestä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Keskusteluun, edustaja Mäkisalo-Ropponen.

14.07 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kuten ministeri tässä esittelyssä totesi, tässä lakiesityksessä perustettavaksi esitetyn Työkanava-yhtiön tarkoitus on toimia osatyökykyisten työllistäjänä ja väylänä työmarkkinoille. Perustamisen mallina on käytetty soveltuvien osin Ruotsissa jo pitkään toiminutta Samhall-yhtiötä.

Tuleva yhtiö rekrytoisi henkilöstöä, kun se tarvitsee työvoimaa, aivan kuten muutkin yritykset. Tällöin TE-toimiston työnantaja- ja yrityspalveluissa etsitään yhtiölle tarjolle työntekijöitä, jotka vastaavat tehtävän osaamistarpeeseen. Tässä tapauksessa erityistä olisi se, että TE-toimisto antaa tarjolle vain vaikeimmassa asemassa olevia osatyökykyisiä. Näin saadaan työllistyville henkilöille tuoretta työkokemusta ja työelämäkokemusta ja kohennetaan heidän työmarkkinavalmiuksiaan. Ilman yhtiön tarjoamaa mahdollisuutta näillä Työkanavan asiakkaiksi tarkoitetuilla henkilöillä ei juuri ole mahdollisuuksia työllistyä suoraan avoimille työmarkkinoille.

TE-toimistossa kirjattaisiin osatyökykyisen henkilön työllistymissuunnitelmaan henkilön halukkuus työllistyä Työkanava Oy:n palvelukseen. Suunnitelmassa todettaisiin myös henkilön täyttävän Työkanavan palvelukseen ehdolle asettamisen kriteerit.

Hallituksen esityksessä on arvioitu, että Työkanavan kautta saisi työpaikan vuosittain 1 000 kaikkein vaikeimmin työllistettävää osatyökykyistä. Kun henkilö löytää työpaikan avoimilta työmarkkinoilta, hän lähtee Työkanavasta, ja hänen tilalleen otetaan uusi henkilö.

Yhtiön toiminnan avulla pyritään toimeenpanemaan myös YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa yleissopimusta, jonka Suomi on ratifioinut jo vuonna 2016. Sopimuksen mukaan sopimusvaltioiden tulee edistää vammaisten henkilöiden taitojen ja kykyjen sekä heidän työpaikoillansa ja työmarkkinoilla antamansa panoksen tunnustamista.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksessä on paljon hyvää, ja uskon monen henkilön pääsevän tätä kautta työllistymään avoimille työmarkkinoille. Haluan kuitenkin tässä yhteydessä puuttua pariin periaatteelliseen asiaan:

Ensimmäinen on osatyökykyinen-käsite. Nykyisin puhutaan paljon osatyökykyisistä, mutta kun keskustelua kuuntelee tarkemmin, tulee selvästi esille, ettei meillä ole yhteistä ymmärrystä siitä, mitä tällä käsitteellä oikeastaan tarkoitetaan. Koska emme tiedä, mistä ja

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

kenestä me puhumme, emme voi myöskään löytää kohdennettuja ja vaikuttavia toimenpiteitä ihmisten auttamiseen omalla työllistymisen polulla. Liian usein edelleenkin törmään asenteeseen, jossa esimerkiksi vammaisuus mielletään osatyökykyisyydeksi. No eihän se nyt näin ole. Tämä ongelma on osittain huomioitu tässä lakiesityksessä, kun siinä sanotaan, että tämä lakiesitys painottuu vaikeimmin työllistettäviin osatyökykyisiin.

Puhemies! Osatyökykyisenä voidaan pitää henkilöä, jolla on käytössään vain osa työkyvystään. Toisaalta henkilö, joka on yhteen työhön nähden osatyökykyinen, saattaa suoriutua toisesta tehtävästä täysipainoisesti. Eikö meistä jokainen ole osatyökykyinen, jos olemme itsellemme sopimattomassa työssä?

Osatyökykyisyys on yksilöllistä ja sidoksissa osatyökykyisyyden syyhyn, tehtävään sekä työhön ja sen vaatimuksiin. Osatyökykyisyyden taustalla voi olla monenlaisia tekijöitä. Osatyökykyiset voivat olla pitkäaikaissairaita, vammaisia tai elämänkriisin kokeneita, tai työ- ja toimintakyky on voinut alentua sosiaalisten syiden takia. Työkyky vaihtelee, ja osatyökykyisyys voi olla myös tilapäistä. Vammaisten kohdalla kohtuullisten mukautusten eli esimerkiksi erilaisten työntekoon liittyvien järjestelyjen avulla voidaan auttaa osatyökykyinen täysin työkykyiseksi.

Invalidiliiton entinen toimitusjohtaja Petri Pohjonen kritisoi usein käsitettä ”osatyökykyinen”, sillä kukaan meistä ei ole osa jotakin. Olemme kaikki kokonaisia. Meidän tulisi mieluummin puhua siitä, että kaikille tulee löytää sopivaa työtä. Tässä prosessissa ihminen saattaa tarvita ammattilaisten tukea ja apua. Suomi tarvitsee kaikkien työpanoksen, ja kaikki työ on arvokasta. Tässä lakiesityksessä on mielestäni pohjimmiltaan kysymys juuri tästä.

Toinen asia, johon haluan tässä yhteydessä kiinnittää huomiota, on vammaisvaikutusten arviointi. Tarkastusvaliokunnassa on valmistumassa omana asianamme tehty selvitystyö, jonka aiheena on lainsäädännön vaikutusten arviointien laatu. Jos haluamme YK:n vammaissopimuksen toteutuvan Suomessa, tarvitaan lainsäädäntötyössä ja yleensäkin päätösten valmistelussa enemmän vammaisvaikutusten arviointia.

Tässä lakiesityksessä vammaisvaikutusten arvioinnin olisin toivonut olevan vieläkin vahvemmin esillä, ja toivon, että valiokunnassa paneudutaan asiaan huolellisesti ja kuullaan eri vammaisjärjestöjä. Toki lausuntoja esityksestä on tullut järjestöiltä, ja niitä on huomioitukin lakiesityksen viimeistelyssä. Toivon kuitenkin ihan yleisemminkin ja periaatteellisemmin, että vammaisvaikutusten arviointi ymmärrettäisiin nykyistä paremmin ja laajemmin välineeksi vammaisten oikeuksien toteutumisen varmistamisessa. Tämä koskee siis kaikkea lainsäädäntötyötä.

Lausuntokierroksella vammaisjärjestöiltä tulleita huolia olivat muun muassa seuraavat: Huoli siitä, että vammaiset ja osatyökykyiset rinnastetaan liian suoraviivaisesti. Lausunnoissa kysyttiin, riittääkö valvonta, ettei väärinkäytöksiä synny, ja onko TE-toimistoissa ja muissa viranomaistahoissa tarpeeksi tietoa eri vammaisryhmistä ja niiden kanssa toimimisesta. Vammaisjärjestöt esittivät huolensa myös siitä, erotetaanko eri vammaisryhmät ja osatyökykyisryhmät tarpeeksi, jotta kaikkia voidaan auttaa parhaalla mahdollisella tavalla tilanteen mukaan. Toisaalta kysyttiin, toteutuuko YK:n yleissopimuksessa nostettu positiivinen erityiskohtelu laissa ja sen sovelluksissa. Lausunnoissa korostettiin myös sitä, että työskentelystä Työkanavassa ei saa tulla liian leimaavaa osatyökykyisille. Viimeksi haluan mainita palautteesta tulleen viestin siitä, että tämän lakiesityksen lisäksi tulee viedä eteenpäin muitakin tärkeitä vammaisten ja osatyökykyisten asemaa työmarkkinoilla parantavia lainsäädäntöhankkeita.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Toivottavasti nämä palautteet on huomioitu lakiesityksessä. Itse en ole ennättänyt niin tarkkaan tätä lakiesitystä lukea ja varmistaa näitä asioita, ja toiveeni onkin, että nämä asiat tulisivat esille valiokunnan kuulemisissa. Ja nyt kun meillä on ministeri paikalla, niin hän varmaan myöskin mielellään kommentoi näitä teemoja.

Ja ihan loppuun, arvoisa puhemies: lisäksi on tärkeää, että lain toimeenpanoon liitetään tutkimuksellinen osio, jotta saadaan tutkimusnäyttöön perustuvaa tietoa toiminnan vaikutavuudesta ja myös välineitä mallin edelleenkehittämiseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Essayah.

14.14 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on kannatettava, ja tässä on periaatteellisesti tärkeitä asioita, jotka tulevaisuudessa toivon mukaan tulevat edesauttamaan niin näiden osatyökykyisten kuin myöskin sitten vammaisten henkilöiden työllistymistä.

Täytyy sanoa, että meillä Suomessa tämä välityömarkkina on ollut heikosti kehittynyt. Jotkut eivät pidä tästä termistä ”välityömarkkina” laisinkaan, mutta kuitenkin sillä kuvataan sitä tietä, millä olisi mahdollisuus päästä työmarkkinoille henkilöillä, joilla on alentunut työkyky. Jos ajatellaan Euroopassa tällä hetkellä maita, joissa on onnistuttu, niin Ruotsi todellakin — niin kuin tässä monta kertaa on todettu, tämä Samhall-yhtiö on meillä tässä vähän niin kuin vertauskohtana Ruotsin puolelta — mutta myöskin Isossa-Britanniassa ja Italiassa on kehittyneet välityömarkkinat. Meillä varmasti tässä, kun tätä lainsäädäntöä nyt ollaan tekemässä, kannattaa tietyissä kohdissa katsoa, mitä ratkaisuja on pystytty muissa maissa saamaan aikaiseksi.

Ministeri tuossa aivan oikein totesi, että jos me todellakin haluamme sen 75 prosentin työllisyysasteen — ja tässä haluan nyt huomauttaa, että sekäänhan ei nyt riitä tässä meidän talous- ja velkaantumistilanteessa, vaan se 78 prosenttia pitää asettaa tavoitteeksi — jos me haluamme sitä kohti, niin silloin on kyllä kaikki niin sanotusti kynnelle kykenevät saatava sinne työelämään. Monesti näiden henkilöiden joukossa, jota tämä lainsäädäntö koskee, on juuri niitä, jotka ehdottomasti haluaisivat työmarkkinoille mutta eivät sinne syystä tahi toisesta ja valitettavasti esimerkiksi asenteiden takia pääse.

Meillä Suomessa 2000-luvun alussa laadittiin sosiaalisten yritysten lainsäädäntöä, olin itse silloin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, ja siinähan silloin nostettiin esille nämä kilpailuneutraliteettikysymykset. Se tuntui olevan joillekin tahoille Suomessa suurin huoli, tuleeko kehitysvammaisten pyörittämistä pesuloista Suomeen suurikin kilpailuvääristymä, joka tuntui aivan kummalliselta ja hyvin asenteelliselta lähestymistavalta. Minä toivon, että tässä, nyt kun tätä lainsäädäntöä ollaan viemässä eteenpäin, nämä saman tyyppiset argumentit eivät jälleen taas pulpahtaisi esille. On totta kai selkeästi pidettävä huoli, että silloin kun tuetaan sitä työsuhdetta, on katsottava, että se tukeminen tapahtuu oikein, mutta niin kuin nähtiin sosiaalisten yritysten kohdalla, niin päinvastoin ne kriteerit olivat sellaisia, että ne ikävä kyllä eivät saaneet meillä Suomessa tätä sosiaalisten yritysten verkostoa laajentumaan ja sosiaalisten yritysten määrä on jäänyt meillä vaatimattomaksi.

Tässä lakiesityksessä tosiaan on todettu se, että tämä Työkanava voi harjoittaa myös tuotannollista toimintaa ja sillä voi olla myöskin erilaisia tytäryhtiöitä. On tietysti tärkeää, että tässä, kun sitten näitä henkilöitä, joita tänne... [Puhemies koputtaa] — Anteeksi, puhemies, siirryn korokkeelle. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Olkaa hyvä.

Kiitoksia, puhemies! Tämä on todellakin niin tärkeä asia, että en tässä kolmeen minuuttiin kaikkia näitä kohtia kerennyt käymään läpi. — Tosiaankin on tärkeää, kun mietitään näitä henkilöitä, jotka sitten siirtyvät tähän Työkanavaan, huomioida se, että näiden henkilöiden työkyvyn aleneman tulee olla todellinen, ettei käy niin, että meillä syntyy kiusausta siirtää tänne Työkanavaan sellaisia henkilöitä, joilla tosiasiallisesti oikeasti olisi normaalin työvälistyksen kautta mahdollisuus työllistyä. Ja tästä oikeastaan ministerille esittäisin kysymyksen: millä tavalla pidetään huolta, että ei liian helposti siirretä henkilöitä sitten tänne Työkanavan listoille?

Tässä lakiesityksessä oli mainittu näitä toimialoja, muun muassa suurkeittiöt, erilaiset puhdistuspalvelut, hoivatyö, tämän tyyppiset tehtävät. Tässä varmasti kuitenkin täytyy huomioida se, että tietyissä tehtävissä on myöskin olemassa vaativat ammatilliset kriteerit, ja vaikka näissä olisi kysymys avustavista ja suorittavista töistä, niin siitä huolimatta kuulostaa siltä, että jotkut alat saattavat olla sellaisia, että tämän Työkanavan kautta niille aloille työllistäminen voi olla haasteellista. Ruotsissa yrityksistä muun muassa Ikea on paljon käyttänyt tätä Samhall-yhtiötä ihan niin, että siellä on osa prosesseja viety suoraan Samhall-yhtiön työntekijöiden tehtäväksi, ja myöskin pesulatoimintoja Ruotsissa on menestyksellisesti tätä kautta tehty.

Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, pidän tätä lakiesitystä sinällensä kannatettavana. Tässä on varmasti joitakin yksityiskohtia, joihin on syytä sitten siellä valiokuntakäsittelyssä kiinnittää vielä huomiota. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja nyt, arvoisat edustajat, olin huomaavini, että edustaja Essayahin puheenvuoro kirvoitti halukkuutta debatointiin. Nouseeko seisonaan ja painakaa V-painiketta. — Havaintoni oli oikea. Edustaja Pekonen.

14.20 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tämän erittäin tärkeän esityksen antamisesta.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen sen tuossa ensimmäisessä puheenvuorossa jo totesikin, että osatyökykyinen on henkilö, jolla on käytössään osa työkyvystään. Osatyökykyisyys on yksilöllistä ja sidoksissa myöskin osatyökykyisyyden syyhyn, työhön ja myöskin työn vaatimuksiin. Osatyökykyiset henkilöt tarvitsevat usein räätälöityjä ja monen eri toimijan tarjoamia palveluja työllistyäkseen, ja nyt tämä perustettava Työkanava Oy voi jatkossa työllistää tästä joukosta kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia osatyökykyisiä.

Oikeastaan olisin yhtynyt tuohon edustaja Mäkisalo-Ropposen huoleen siitä — tämä osatyökykyisyyden käsite on erittäin tärkeä — millaisia yksilöllisiä suunnitelmia on ihmisille mahdollista sitten Työkanavan kautta tehdä.

Yhdyn myös tuohon edustaja Essayahin hyvään puheenvuoroon, jossa oli [Puhemies koputtaa] pohdintaa myöskin tästä, että ei liian helposti sitten siirrytä Työkanavan palveluun.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Taimela.

14.21 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin kuin tässä salissa on käynyt jo ilmi, tämän yhtiön tarkoituksena on työllistää kaikkein vaikeimmassa

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

asemassa olevia osatyökykyisiä eli juuri heitä, joiden työnteon edellytyksiä ei aiemmilla toimilla ja palveluilla ole kyetty riittävästi parantamaan. Salissa on käynyt ilmi myös se, että tässä vaikeimmassa asemassa ovat sellaiset henkilöt, joilla on vamma tai sairaus ja jotka ovat yli 55-vuotiaita ja joilla on matala koulutustaso.

Syytä on myös muistaa, että tämä kyseinen esitys on osa työkykyohjelmaa, ja haluan myös omalta kohdaltani jo heti tässä debatissa todeta sen, että tämä lakiesitys toimeenpantaneen YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen velvoitteita, ja on erittäin hyvä, että näin tapahtuu.

Tämä uudistus rajoittuu hyvin pieneen mutta sitäkin tärkeämpään ryhmään, ja tuon esiin myös sen, että tässä ei nyt sitten puhuta mistään palkkatuetusta työstä, vaan yhtiön kautta työllistyneille kuuluu työehtosopimuslain mukainen palkkataso.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lehto.

14.22 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä Työkanava Oy:ssä on hyvä tavoite, mutta eräs asia minua mietityttää, ja haluaisin ministeriltäkin sitä kysyä. Normaalisti on niin, että jos työtön työnhakija kieltäytyy työpaikasta, niin hänelle tulee sanktioita, mutta tässä on nyt niin, että jos todetaan, että osatyökykyinen olisi kykenevä tekemään Työkanava Oy:ssä jotain tiettyä tehtävää, hän saakin kieltäytyä siitä. Tässä on ollut useasti perusteluna se, että sinä voit saada sosiaalitukia paljon enemmän kuin sinä saisit palkkaa täällä. Miten tätä voi sitten verrata normaaliin, täysin työkykyiseen, joka kieltäytyy, kun nyt osatyökykyinen voikin kieltäytyä eri lailla? Miten näitä voi nyt verrata keskenään? [Antti Lindtman: Liian vähän keppiä perussuomalaisille! — Perussuomalaisen ryhmästä: Perussuomalaiset hakee yhdenvertaisuutta!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

14.23 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suhtaudun myös tähän esitykseen myönteisesti, ja tämä on sellainen esitys, mitä myös kokoomus voi kannattaa. On ihan totta, että nämä sosiaaliset yritykset, kuten edustaja Essayah täällä mainitsi, eivät ole pystyneet tätä aukkoa täyttämään riittävästi, ja sen takia on hyvä, että tällaista ruotsalaistyyppistä mallia tähän kokeillaan.

Minulla on myös yksi kysymys ministerille, ja se on itse asiassa sukua sille, mitä edustaja Essayah kysyi. Olennaista on tietysti se, että tänne ohjautuvat oikeat henkilöt, että tänne ei ohjaudu niitä henkilöitä, jotka voisivat työllistyä myös normaaleilla työmarkkinoilla, kuten edustaja Essayah sanoi, ja ehkä vieläkin tärkeämpänä näen sen, että kun nämä henkilöt sitten siellä Työkanavassa ovat ja jos he osoittautuvat siellä täysin työkykyisiksi joihinkin muihin tehtäviin, he pääsevät sieltä sitten eteenpäin, että ei ikään kuin jäädä sinne pyörimään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

14.24 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Osatyökykyisyys on jokaisen kohdalla erilaista, ja taustalta löytyy monenlaisia syitä. Siksi tarvitaan erilaisia palveluja, jotta jokainen löytää sopivan työn. Kehitysvammainen nuori tai aikuinen pystyy monenlaiseen työhön, kun perehdytys on hyvä, vastuu on sopiva ja työtehtävä

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

on soveltuva. Tämän olen nähnyt kansanopiston rehtorina monta kertaa. Minulla oli mainioita kehitysvammaisia alaisia, jotka tekivät omaa tehtäväänsä väsymättä, hyvällä mielellä arkipäivästä toiseen. Monilla kehitysvammaisilla on erityistä lahjakkuutta, työelämää rikastuttavia ominaisuuksia. He tuovat työyhteisöön hyvän mielen tullessaan. Kysyisin ministeriltä: miten varmistamme riittävän perehdytyksen kehitysvammaisten työllistämiseksi tämän mainion yhtiön kautta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen, Noora.

14.25 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallituksen esityksestä, joka on hyvä alku siihen, että osatyökykyiset ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevat pääsisivät takaisin vasaran varteen. Jotta hyvinvointivaltion rattaat pysyvät liikkeessä, on tärkeää, että mahdollisimman moni pääsee työhön kiinni, ja tämä koskee myös vammaisia ihmisiä. Kuten edellä on todettu, kaikki vammaiset eivät kuitenkaan ole osatyökykyisiä, ja siksi haluan keskittyä tässä puheenvuorossa puhumaan heistä.

On hyvä muistaa, että suurin osa vammaisista haluaa palkkatöihin. Moni kehitysvammainen tekee tänäkin päivänä työtä palkatta saamatta arvostusta ja toisaalta luottamusta siitä, että on työnsä arvoinen. Vammaisten henkilöiden työllistymishaasteet alkavat viimeistään rekrytointivaiheessa, mutta todennäköisesti jo paljon aiemmin, eli silloin kun koulupolulla määritellään tuen tarpeita ja keinoja tarjota sitä. Myös työnantajat tarvitsevat tukea siihen, että pystyvät kohtaamaan ja tarjoamaan työtä paremmin vammaisille henkilöille. Kysyisinkin ministeriltä: miten tuemme työnantajia jatkossa siinä, [Puhemies koputtaa] että he pystyvät työllistämään vammaisia henkilöitä nykyistä paremmin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Nurminen.

14.27 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itsekin kiitän hallitusta tästä Työkanava-esityksestä. Erityisen tärkeä on tietysti tämä työllisyysasteen nosto, mutta vielä tärkeämpää on se ajatus siitä, että kaikille ihmisille taataan oikeus työhön. Me kaikki tunnemme lähipiirissä useita kehitysvammaisia, jotka ovat iloisia, ahkeria, osaavia ihmisiä, jotka haluavat tehdä töitä, ja mielestäni on tärkeää, että hallitus antaa nyt heillekin mahdollisuuden työhön, jossa he pystyvät toteuttamaan itseänsä ja pystyvät olemaan osa yhteiskuntaa vahvemmin. Tässä on kyse myös vammaisten ihmisten ihmisoikeudesta ja siitä, että he kuuluvat vahvana osana yhteiskuntaan. Yhtiön tavoitteena on työllistää jopa tuhat ihmistä, ja tärkeä viesti on, että nimenomaan reiluilla työ sopimuksilla ja palkalla.

Kysyisin ehkä ministeriltä, miten tästä aiotaan nyt tiedottaa ja saada tietoisuutta lisääntymään täällä. Ja tämä viesti on myös tärkeä kaikille kansalaisille: [Puhemies koputtaa] jokaisen panosta tarvitaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen, Mari.

14.28 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys on lähtökohtaisesti hyvä, mutta tänä keväänä Ruotsista on kuulunut aikamoista kritiikkiä tähän Samhalliin liittyen — erityisesti siitä syystä, että tämä kyseinen yritys Ruotsissa kilpailee vapailla markkinoilla, ja kun he saavat valtion tukea, niin he pystyvät sitä kautta osallistu-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

maan kilpailutuksiin käytännössä halvemmallalla hinnalla. Tästä on johtunut se ongelma, että nimenomaan nämä kehitysvammaiset, jotka ovat vaikeasti työllistyneitä, eivät enää kelpaa tälle yritykselle, ja he ovat jääneet pois tästä Samhallin toiminnasta. Tämä on itse asiassa iso ongelma, jota ruotsalaiset vammaisjärjestöt ovat myöskin kritisoineet tänä vuonna.

Kysyisinkin ministeri Haataiselta: millä tavoin ennaltaehkäistään nyt nämä samat ongelmat, joita Ruotsissa on [Puhemies koputtaa] tämän yhtiön osalta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Risikko.

14.29 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä, tämä on erinomaisen hyvä asia.

Ainoastaan sen ohjeen sanon, että tämä ei onnistu, jos tähän ei kombinoida niitä palveluja. Nimittäin kuusi vuotta kehitettiin viime ja edelliskaudella sitä osatyökykyisten toimintaa ja sitä, että saataisiin heidät työllistymään — työpaikan keinot, sosiaali- ja terveydenhuollon keinot, kuntoutus, koulutus, työvoimapalvelut ja sosiaaliturva, näillä kombinoiduilla palvelukokonaisuuksilla ja työkykykoordinaattoreiden kouluttamisella kuusi vuotta. On tärkeää, että nämä otetaan huomioon, mutta olen hyvin hämmästynyt, että tässä lakiesityksessä ei ole tätä kuuden vuoden kokeilua ja kuuden vuoden kehittämistä tuotu millään lailla esille, koska siellä on nimenomaan niitä vaikuttavia toimintoja, ja toivon, että te viisaana ministerinä otatte huomioon ne, mitä kuusi vuotta kehitettiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kontula.

14.30 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Äänenne kuuluu tähän kyllä, mutta jotta menisi eeteriin asti... — No nyt.

No niin. — Arvoisa puhemies! Työkanava lupaa paljon, mutta olen hiukan huolissani, koska meillä työvoimapolitiikan suuri linja on ollut se, että tehdään niin kuin Ruotsissa mutta ilman rahaa, ja käytännössä se on johtanut kaikista niistä menestystarinoista, mitkä Ruotsissa ovat onnistuneet, semmoiseen köyhän miehen versioon, joka ei sitten ihan olekaan onnistunut, ja sitten sitä on yritetty kuripolitiikalla jollakin lailla kompensoida.

Myös tämä Työkanava kukoistaa tai kaatuu sen mukaan, saadaanko siihen kytkettyä riittävän ammattitaitoista ohjausta, sopeutusta ja vierellä kulkemista ja saadaanko riittävä tuki myös siihen vaiheeseen, kun siirrytään niille avoimille työmarkkinoille sen jälkeen. Ruotsissahan nämä henkilöt, jotka tulevat tämän heidän yhtiönsä kautta, voivat saada vuosikautsia sen jälkeen vielä tukea siihen avoimilla työmarkkinoilla toimimiseen, ja se on mahdollistanut rauhallisen, onnistuneen polun työelämään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laukkanen.

14.31 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on erittäin tervetullut lakiuudistus ja jotain sellaista, josta koko eduskunta on käynyt usean vuoden keskustelua, että miten osatyökykyisille voitaisiin tarjota järkevä malli. Tässä läh-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

detään nyt oikeaan suuntaan. Tietenkin aina oppositio ja muutkin löytävät puutteita esityksestä, mutta uskon, että suunta on nyt sellainen, että otetaan ikään kuin ohjat omiin käsiin: perustetaan yhtiö, jonka sisällä näitä ongelmia on helpompi taklata kuin silloin, jos ne olisivat irrallaan jossakin.

Työnantajien, joilla jo lähtökohtaisesti on valmiuksia osatyökykyisten palkkaamiseen, löytäminen on erinomainen asia.

Vammaisjärjestöillä oli sellainen kampanja, joka jäi aikanaan mieleeni ja jossa sanottiin näin, että ”olen vammainen, mutta en työkyvytön”. Monesti osatyökykyisten palkkaamisissa juuri asenteet ovat esteenä.

Hyvä, että tämä asia [Puhemies koputtaa] nousee nyt yhteiseen keskusteluun ja myös toimiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi edustaja al-Taee.

14.32 Hussein al-Taee sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asuin pari vuotta Puolassa, ja siellä osatyökykyisiä näki töissä kadulla ja ravintoloissa. Muistan kysyneeni palkasta, ja nimenomaan sanottiin, että palkka on huono mutta on mahdollisuus kuitenkin tulla toimeen. Ja sitten Yhdysvalloissa käydessäni oli sama tilanne. Siellä on itse asiassa laki tämmöisestä kuin alipalkasta, eli sen minimipalkan alle on palkka, joka maksetaan näille osatyökykyisille.

Minusta tämän firman perustaminen on sekä talous- että ihmisoikeuskysymys, ja olisi äärettömän tärkeätä, että me pidetään huoli siitä, että Suomessa oikeasta työstä maksetaan oikeata rahaa ja että nämä ihmiset tuntevat arvostusta myös sen palkan kautta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

14.33 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin hyväntahtoinen esitys, ja itse haluaisin näin erityisopettajan kokemuksella ja tiedossa olevalla vajeella, mikä täällä on, tukea sitä. Mutta tässä ehkä suurin asia, mitä tällä voidaan saada, on se, että tämmöisten vajaatyökykyisten henkistä hyvinvointia parannetaan ja sillä tavalla me ehkä säästetään joissakin muissa kuluissa.

Arvoisa ministeri, kotiseudullani oli useissa kunnissa semmoinen kuin EKE-tuote, muistaakseni, joka sitten tuotti tämmöisiä pesulapalveluja ja muita, ja sitten kun tuli tällaiset kilpailutuslainsäädännöt, niin muun muassa kunnat lakkasivat käyttämästä tämmöistä osatyökykyisten tarjoamaa palvelua. Millaisia työtehtäviä tällä Työkanava Oy:llä on tarjolla, ja kuka [Puhemies koputtaa] loppuviimeksi korvaa tai maksaa sen työkyvyn vajeen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Zyskowiec.

14.34 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Tämä on hyvä esitys, ja on hyvä, että osatyökykyisten, kuten vammaisten ihmisten, työllistymistä yritetään edistää. Muutenkin, ministeri, teette tarmokkaasti työtä työllisyyden parantamiseksi. Kuitenkin on pakko sanoa, että kun noin tasan kuukausi sitten, kun tuli uudet työllisyysluvut, jotka olivat hyviä, te tviittasitte sanatarkasti ”hallituksen työllisyyspolitiikka puree”, niin eikö tämä nyt ollut vähän paksua? Kun teidän keskeiset työllis-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

syyttä edistävät esityksenne, kuten aktiivimalli kakkonen, [Vasemmalta: Ei sellaista olekaan!] kuten eläkeputken poistaminen, kuten työllisyyspalvelujen siirtäminen kunnille, ovat vasta vaiheessa, niin miten se työllisyyspolitiikka nyt jo näin hyvin puree, vai johtuiskohan tämä työllisyyden parantuminen vähän muusta? [Antti Lindtman: Mites toi finanssipolitiikka?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kettunen.

14.35 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Esitys ja tavoitteet ovat asianmukaiset, niin kuin hallituspuolueitten sekä myös oppositiopuolueitten edustajat ovat täällä salissa ansiokkaasti tuoneet esille. Totta kai tämä Työkanavaan tulee työllistämään osatyökykyisiä. Käytännössä osatyökykyiset pystyvät tekemään melkein mitä vain töitä. Osatyökykyisillä on monenlaisia ammattiosaamistaitoja. Koulutusta on laaja ja monipuolinen. Tämä yhtiö myös tukee työntekijöitä tarjoamalla lisää koulutusta ja tukemalla heidän työkykyään. Tavoite on ansiokas tällä toiminnalla: jopa tuhat uutta työllistä kaikkein vaikeimmin työllistyvien osalta.

Omassa maakunnassani Kainuussa työttömyysprosentti on enää yhdeksän ja puoli prosenttia. Tällä kyseisellä Työkanava Oy:llä vastataan siihen, että tämä työttömyysprosentti tulee laskemaan entisestään.

Kiitoksia hallitukselle hyvästä esityksestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Holopainen, Mari.

14.37 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että tässä on mahdollisuuksia hoitaa paljon paremmin osatyökykyisten työllistäminen, jolla on sekä taloudellisia työllisyysvaikutuksia että hyvin tärkeitä inhimillisiä vaikutuksia.

Vuonna 2013 minuun oltiin yhteydessä, kun suun terveydenhuollossa työskennelleet henkilöt, lievästi kehitysvammaiset henkilöt, eivät saaneet jatkoa työsopimuksilleen. Vaikkutti siltä, että myöskin suurissa kunnissa vastuuta on palloteltu pitkään, ja uskon, että tällainen kansallinen toimija voi tuoda tähän riittävän suurena toimijana parannuksia, mutta totta kai sitten toteutus ratkaisee.

Kuitenkin puheenvuorot täällä ovat olleet hyvin myönteisiä sekä oppositiosta että hallituksen riveistä, ja meillä on nyt mahdollisuus muuttaa myöskin työnantajien asenteita, jotta jokainen saa mieleisen työn ja pääsee elämään kiinni paremmin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Myllykoski.

14.38 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maanlaajuinen Työkanava Oy — kysyisin ministeriltä, miten on suunniteltu johdon alainen organisaatio tässä koko yrityksessä: kun on kuitenkin maanlaajuisesta yrityksestä kyse, niin mitenkä siitä saadaan rakenteellisesti toimiva ja tulee esille ne edustaja Kontulan ja edustaja Risikon tuomat huomiot? Jotta se on tehokasta, jotta se on toimivaa, niin tämän palveluiden mahdollistamisen pitäisi olla keskiössä niin, että se työkykyyn liittyvä, ehkäpä kuntouttavan työtoiminnan nimikettä uskallan tässä käyttää — mutta joka tapauksessa se ihmisten kuntoisuus ja kyvykyys on varmasti keskiössä. Vaikka olisi haluja, niin voi olla jo-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

tain sellaista estettä, että se oma työkyky ei toimi, joten kysyisin ministeriltä: kuinka voimme varmistaa sen, että yksilö saa niitä palveluja, joita hän tarvitsee?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindtman.

14.39 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä. Erityisen iloinen olen siitä, että vastaanotto tälle esitykselle täällä eduskunnassa on ehkä poikkeuksellisen positiivinen. [Timo Heinonen: Harvinaista!] Vielä alkuvuodesta kokoomusnuoret sanoivat, että tämä valtionyhtiön perustaminen on puhdasta sosialismia. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Ja Orpo keväällä vielä totesi, että nämä keinot eivät ole mitään työllisyystoimia, ne ovat enemmänkin sosiaalipolitiikkaa. [Juha Mäenpää: Sitähän se on!] Ihana aidosti olen sitä mieltä, että tämä on yhteinen etu, ja toivottavasti tästä saadaan pitkään hyviä tuloksia. Tälle on tilausta, koska juuri tähän lokeroon ei ole löytynyt keinoja.

Kysymys näistä mittareista: kun tässä arvioidaan, kuinka paljon tämä työllistää ja kuinka moni työllistyy avoimille työmarkkinoille, syntyykö riski sitten ikään kuin valikoida sellaisia osatyökykyisiä, jotka sopivat näihin mittareihin? Ja toinen kysymys tytäryhtiöistä: onko mahdollista perustaa [Puhemies koputtaa] esimerkiksi alueellisten kuntien kuntakokeilujen kanssa tytäryhtiöt?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Heinonen.

14.40 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on maassa noin 50 000—60 000 osatyökykyistä, jotka haluavat ja kykenevät tekemään työtä, ja haluan antaa ministeri Haataiselle kiitosta tästä esityksestä. Tämä on hyvä ja tervetullut esitys ja vie hyvään suuntaan sitä. Meillä tällä hetkellä liian moni osatyökykyinen — joita on muuten paljon muitakin kuin vammaisia — on sivussa työelämästä, ja heitä myös pompotellaan siellä kuntouttavassa päivätoiminnassa ja mitä erilaisimmissa paikoissa. On hyvä, että tähän tulee nyt tällainen uusi toimija.

Mutta se kysymys, mikä tietysti herää, on se huoli, että esimerkiksi omassa kunnassani osatyökykyiset tekivät pitkään erilaisia töitä, saivat tehdä vähän pihatöitä, kävivät nurmikkoja leikkaamassa ja tekivät pieniä huonekalujen entisöintejä, hiomisia ja tämäntyyppisiä, ja sitten jonkun ihmeen syyn takia todettiin, että ne vääristävät kilpailua ja nämä eivät voi enää tehdä mitään. [Puhemies koputtaa] Kysyisin, ministeri Haatainen, teiltä nyt: miten tämä vältetään tässä uudessa yrityksessä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ranne.

14.41 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tavoitehan on erittäin hyvä, mutta nostan esiin muutaman kriittisen näkökulman.

Hallitus on pystyttämässä uuden byrokratiaa ja julkista sektoria paisuttavan yhtiön [Antti Lindtman: Ei kai! — Anna Kontula: Puhdasta sosialismia!] eli uuden palikan tähän sekavaan työllisyysuudistukseen. Se on todennäköinen markkinahäiriö, julkisen valvonnan ulkopuolella oleva yksikkö, joka voi piilotella tavoitteitaan, tekemisiään ja julkisten rahojen käyttöä.

Jos te haluatte oikeasti parantaa niitten osatyökykyisten tilannetta, pitäisi keskittyä joihinkin aivan muihin asioihin kuin uuden yhtiön pystyttämiseen, kuunnella niitä ruohonjuu-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

ritason ammattilaisia. [Jussi Saramon välihuuto] Pitäisi analysoida paremmin, mitkä ovat ne syyt, miksi he eivät työllisty.

Meiltä puuttuu edelleen se tietojärjestelmä, joka olisi niin automaattinen, että siellä oikeasti työnhakijat ja työnantajat matchattaisiin. Milloin saadaan tämä automatiikka, joka olisi siis kaikille työnhakijoille ja työnantajille aarre?

Ja aiotaanko tähän yhtiöjärjestykseen tehdä kirjaus, että yhtiö noudattaa kaikilta osin julkisuuslakia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt vielä edustaja Östman, ja sen jälkeen kuulemme ministerin vastauksen.

14.42 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen edustaja Ranteen kanssa yhtä mieltä siitä, että yhtiön perustaminenhan ei ratkaise mitään ongelmia, koska yhtiöt toimivat markkinataloudessa, mutta sinällään tämä lakiesitys ja sen sisältö on askel oikeaan suuntaan.

Niin kuin me tiedämme, useissa tapauksissa vammaisten henkilöiden antama työpanos vastaa täysin tavallisessa työsuhteessa olevan henkilön työpanosta, mutta tästä huolimatta heille maksetaan vain Kelan myöntämää 9 euron kulukorvausta työpäivää kohden. Kulukorvaus ei ole vammaisen henkilön ainoa tulo, mutta se tuntuu loukkaavalta, kun sitä maksetaan vuodesta toiseen hyvästä työpanoksesta. Kysyn ministeri Haataiselta: parantaako tämä lakiesitys vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä normaalein työ- ja palkkaehdoin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Haatainen, reilu 3 minuuttia.

14.43 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Tuohon viimeiseen kysymykseen: kyllä, koska tässä maksetaan työehtosopimuksen mukaista palkkaa.

Täällä monessa kysymyksessä, tai itse asiassa edustaja Mäenpää nosti esille — ja taisi tulla muissakin puheenvuoroissa, Heinosen puheenvuorossa — sen, miten kunnat voivat toimia tässä. On ihan hyvä huomata se, että tämä hankintalaki mahdollistaa nyt sen, että hankinnoissa voidaan käyttää heikommissa asemassa olevien työllistymisen edistämiseen liittyviä hankintaehtoja, silloin kun ne sopivat hankinnan luonteeseen. Näin ollen tämä hankintayksikkö kunnassa voi edellyttää, että jossain osassa hankinnan toteutusta käytetään nimenomaan osatyökykyisten työvoimaa. Ja nyt kun hankintalakia on muutettu, niin se mahdollistaa myös sen, että nämä hankintayksiköt kunnissa varaavat koko tarjouskilpailun tai sen osan hankittavaksi vain esimerkiksi Työkanava Oy:n kaltaiselta osatyökykyisiä työllistäväältä yhtiöltä. Eli tämä mahdollistaa myös kunnille toimijuuden, ja kunnat voivat olla nyt tämän Työkanava Oy:n asiakkaina, eli näin ollen omalla panoksellaan edesauttaa. Meillä hallituksella on hankinnoilla työllistämisen hanke käynnissä muutoinkin, ja tämä tukee myös sitä kokonaisuutta.

Täällä kysyttiin, miten tästä tiedotetaan. Yhtiö vastaa tästä tiedottamisesta, ja ylipäättäväkin yhtiö valitsee ne toimialat, millä toimitaan, ja myös määrittelee ne kriteerit, joiden avulla TE-toimisto osaa sitten ohjata oikeita ihmisiä näihin palveluihin. Tämän tarkoitus on olla viimesijaista, eli muut toimet eivät ole auttaneet näitä ihmisiä. Kyllä sieltä pitää pystyä tällä toiminnalla vain siilaamaan ne, jotka tästä myös sitten hyötyvät.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Täällä paljon keskusteltiin tästä osatyökykyisyys-käsitteestä, ja edustaja Mäkisalo-Ropponen nosti esille aivan oikean asian, että me ihmisethän ollaan erilaisia ja jokaisen ihmisen pitäisi löytää se oikea paikka työelämässä, ja erityisesti silloin kun on sairautta tai vammaa, sen löytäminen hankaloituu.

Myös edustaja Risikko otti esille aivan oikein sen, että on tehty monen vuoden ajan erilaista, mutta ne eivät ole tuottaneet tulosta siinä mittakaavassa kuin nyt toivotaan.

Mitä tulee sitten tähän palvelukokonaisuuteen, niin se on tässä hallituksen esityksessä kuvattu. Näille ihmisille ovat kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut käytettävissä, kuntoutuspalvelut ja niin edespäin, eli tämä, että on siellä yhtiössä töissä, ei rajaa sieltä ulkopuolelle.

Sitten edustaja Lehto kysyi näistä sanktioista. Ne eivät kyllä tähän toimintaan sovi. Sielähän on esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeellä olevia ihmisiä tai kuntoutustuella olevia ihmisiä. Sitten kaiken lisäksi TE-toimisto nimenomaan varmistaa sen työhalukkuuden. Eli me puhumme nyt ihmisistä, jotka haluavat tulla työmarkkinoille mutta eivät löydä sitä tietänsä, koska yritykset eivät löydä oikeaa osaamista, joka heidän tarpeisiinsa voisi tulla, ja nämä ihmiset eivät löydä tietä, [Puhemies koputtaa] millä he voisivat kertoa sen, mitä he osaavat, ja myös, millä he voisivat vahvistaa sitä osaamista, jotta voivat työmarkkinoille sitten työllistyä.

Tavoitteenahan on viime kädessä, että mahdollisimman moni näistä työllistyisi sitten yrityksiin ihan oikeasti töihin sen jälkeen, kun ovat tässä yhtiössä saaneet tukea omalle osaamiselleen [Puhemies koputtaa] ja kyvyilleen päästä työmarkkinoille. [Peter Östman: Se on hyvä tavoite! — Antti Lindtman: Hyvä esitys!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan sitten tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.47.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.57.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

17.57 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Hallitus ehdottaa, että Suomeen perustetaan uusi valtion kokonaan omistama yhtiö, jonka tarkoituksena on työllistää haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia osatyökykyisiä. Tavoitehan on todella hyvä, mutta Työkanava Oy:stä on tulossa suuryritys, jolla voi olla toimintaa ympäri Suomen. Ajatellaan, että se voi tuottaa työn vuokrausta, se voi tehdä alihankintaa, se voi teetättää alihankintaa, sillä voi olla tytäryhtiöitä, joten se on sellainen monialayritys. Tästä tulee todella iso himmeli. Epäilyttää, miten tämä hallitaan nyt käytännössä oikeasti.

No sitten lähtökohtana on, että työntekijät, jotka tänne palkattaisiin, olisivat toistaiseksi voimassa olevissa työsopimuksissa TESin mukaisella palkalla. No nyt kun ajatellaan, että näitä toimipisteitä ja tytäryhteisöjä voi olla ympäri Suomen, maailma muuttuu ja markki-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

nat voivat muuttua ja sitten samaan aikaan ei saa häiritä vapaata kilpailua, niin voikin tulla, että joudutaan sulkemaan tiettyjä toimipisteitä, eikä välttämättä sitten enää olekaan tässä yrityksessä olevalle Työkanava Oy:n työntekijälle töitä omalla alueellansa, ja sittenhän tulevat yt:t. Voi olla, että meillä on sitten yt-neuvottelut ympäri Suomen koko ajan täällä yhtiössä.

Ja kun pitäisi pyrkiä toimimaan tuloksellisesti siten, ettei se vääristä kilpailua mutta kumminkin pitää tulla omillaan toimeen, niin kyllä tämä tuo paljon ongelmia siinä, missä ollaan, joudutaanko ehkä vähentämään, ja siinäkin, miten tämä toimii, mikä seuraa tästä, ettei tässä vääristetä kilpailua, on iso tekeminen. Kyllä siinä voi olla silleenkin, että jossain ei ole kilpailua ja tällainen yhtiö menee sinne, mutta sitten joku olisikin halunnut perustaa sellaisen yrityksen vähän ajan päästä, mutta ei sen kannata enää lähteä, kun siellä on käytännössä valtio tukiansa kanssa kilpailemassa.

Ajatus on hyvä, mutta nyt tehdään aika iso himmeli tässä. Minä luulen, että resurssit eivät riitä tähän, että tämä lähtisi kunnolla pyörimään, ja tässä tulee ongelmia. Tämä on niin monimutkainen koko laki.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

18.00 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Jokainen suomalainen on mielekkään työpaikan arvoinen. Työ tuo elämään merkityksellistä sisältöä ja hyvinvointia. Työ ehkäisee syrjäytymistä, kulkasta putoamista. On tarpeen, että asenneilmastomme muuttuu kaikkea työtä arvostavaksi, että ajattelemme aidosti, että kaikki työ on arvokasta. Suomi tarvitsee jokaisen työntekijän.

Työllisyysaste on noussut merkittävästi tällä ja edellisellä hallituskaudella, kun keskustaa on ollut hallituksessa. Meillä on kuitenkin yhä hämärä kohta: TE-palveluissa on nyt työnhakijana yli 30 000 työtöntä, joilla on diagnoosi työkyvyn aleneman vuoksi. Osatyökykyiset eivät toki ole yhtenäinen joukko. Taustalta löytyy monenlaisia syitä. Osatyökykyisillä voi olla mielenterveyden vaikeuksia, erilaisia sairauksia, kehityksen vammoja tai fyysisiä vammoja. Heidän asemansa työmarkkinoilla on vaikea. Kaikkein vaikeimmassa asemassa ovat he, joilla on vamma tai sairaus, jotka ovat yli 55-vuotiaita ja joilla on matala koulutuksen taso. Erityisesti heidän työllistämiseensä kannattaa panostaa. Jotta voimme pitää hyvinvointiyhteiskuntaa yllä, maamme työllisyysasteen pitäisi nousta 78 prosenttiin. Tähän tarvitaan monenlaisia työllisyystoimia. Tämä ei onnistu ilman osatyökykyisten nykyistä parempaa työllistämistä. Tähän asti käytetyt keinot, kuten palkkatuettu työ, eivät ole riittävästi johtaneet osatyökykyisten pysyvään työllistymiseen.

Arvoisa puhemies! Tarvitaan uusia toimia. Hallituksen työkykyohjelma tuo niitä pöytäan. Nyt ollaan perustamassa Ruotsin mallin mukaan Työkanava Oy, yhtiö, joka palkkaisi vaikeimmin työllistyviä suoraan yhtiön palvelukseen työsuhteeseen. Yhtiö aloittaisi toimintansa vuoden 2022 aikana. Tavoitteena on, että yhtiö työllistäisi tuhat henkilöä. Yritykset löytäisivät oikean osaamisen, työtä etsivät löytäisivät sopivan työn. Tarkoitus on, että tämä Työkanava toimisi koko Suomessa, mutta toiminta käynnistyisi toki asteittain. Työkanava voisi hyödyntää olemassa olevia palveluita ja toimia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Yhteistyötä tarvitaan. Kun työllisen osaaminen ja valmiudet kohenevat, hän voi siirtyä yhtiössä työskentelyn jälkeen avoimille työmarkkinoille. Tätä siirtymää ja polkua tulee tukea ja tasoittaa riittävästi. Työkanava on selkeä vaihtoehto silloin, kun muita mahdollisuuksia työllistymiselle ei ole löydettävissä. Yhtiö edistää vammaisten ja osatyöky-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

kyisten henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti.

Yhtiön rahoitukseen osoitetaan EU:n elpymispaketista 20 miljoonaa euroa peruspääomaa, jotta toiminta voi alkaa. Lisäksi yhtiölle annetaan 10 miljoonaa vuotuista määrärahaa. Nyt menevät elpymispaketin rahat oikeaan kohteeseen, jolla on pitkäaikaista hyvinvointivaikutusta.

Arvoisa puhemies! Osatyökykyisten hyväksi tehdään myös muuta: TE-toimistoihin lisätään työkykykoordinaattoreita. Palvelupilotointi parantaa TE-palveluiden osuvuutta ja sopivuutta osatyökykyisille. Vaikeasti työllistyviä tukee myös TE-palveluiden siirto kuntiin. Nämä kaikki ovat toimia suomalaisen työtä tekevän ihmisen hyväksi. Työllisyystoimien tulokset puhuvat jo nyt puolestaan. Työllisyys on tuoreen mittauksen mukaan 72,5 prosenttia, ja työttömyys on vuodessa laskenut 50 500 henkilöllä.

Erityisesti iloitsen mahdollisuudesta työllistää kehitysvammaisia nuoria ja aikuisia aitoon palkkatyöhön. Moni kehitysvammainen haluaa tehdä työtä palkan edestä. Moni heistä kykenee siihen, kun perehdytys ja työhön opastaminen on riittävää, vastuu on sopiva ja työtehtävä on heille soveltuva. Tämä on meille ennen kaikkea arvovalinta. On hieno asia, että jokainen löytää itselleen sopivan työn.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Taimela, olkaa hyvä.

18.06 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Uskallan sanoa, että nyt otetaan iso askel osatyökykyisten työllisyyden edistämiseksi. Meillä on reilut 60 000 osatyökykyistä ihmistä, jotka haluavat tehdä työtä, ja samaan aikaan useita aloja, joilla kärsitään työvoimapulasta. Siksi on hyvä, että nyt perustetaan uudenlainen reitti työelämään, jonka tähtäimenä on työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Tästä on hyviä kokemuksia muista Pohjoismaista.

Yhtiön tarkoituksena on työllistää siis kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia osatyökykyisiä eli juuri heitä, joiden työnteon edellytyksiä ei aiemmilla toimilla ja palveluilla ole kyetty parantamaan. Niin kuin salissa tuossa aiemmin iltapäivällä kävi ilmi ja myös äskeisessä puheenvuorossa, vaikeimmassa asemassa ovat sellaiset henkilöt, joilla on vamma tai sairaus ja jotka ovat yli 55-vuotiaita ja joilla on matala koulutustaso.

Tämä kyseinen hallituksen esitys on osa työkykyohjelmaa. Tarkoituksena on, että Työkanavan toiminta laajenisi asteittain koko maahan ja että se hyödyntäisi olemassa olevia palveluja ja toimisi yhteistyössä muiden eri välityömarkkinatoimijoiden, kuten järjestöjen ja säätiöiden, kanssa. On erinomaista, että työssä kunnianhimoisen, vähintäänkin sen 75 prosentin työllisyysasteen saavuttamiseksi ei jätetä mitään keinoa käyttämättä. On silti selvää, että jatkotoimenpiteitäkin tarvitaan, sillä ihmisten työllistyminen ja työmarkkinat ovat korona-ajan uudenlaisten haasteiden jälkeen jatkuvassa murroksessa.

Työkanava Oy:n perustaminen on osana työkykyohjelman uudistuksia merkittävä askel. Yhdessä TE-palvelujen kuntiin siirron kanssa pohjoismaisen työvoimapalvelumallin käyttöönotolla, palkkatyön uudistuksella, rekrytointitutkikokeilulla ja jatkuvan oppimisen osaamiskeskuksella luodaan laaja-alaisesti perustaa, jossa ihmisiä tuetaan omalla yksilöllisellä polullaan työelämään.

Sanoin tämän myös iltapäivällä, kun käytiin debattia tästä aiheesta: tämä uudistus rajoittuu pieneen mutta sitäkin tärkeämpään ryhmään. Itse ajattelen myös niin, että mikä tär-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

keää, tässä ei puhuta myöskään palkkatuella tehdystä työstä, vaan yhtiön kautta työllistyneille kuuluu työehtosopimuslain mukainen palkkataso.

Tästä hallituksen esityksestä on myös tullut rutkasti kyselyitä jo tässä vaiheessa, ja on tietysti hallituksen ja eduskunnan tehtävä myös sitten eri toimijoille ja verkostoille tästä tärkeästä esityksestä kertoa.

Edustaja Lehto omassa puheenvuorossaan kertoi, että tämä tuo paljon ongelmia. Hän mietti tätä esitystä himmeliksi, ja hän pelkäsi, että tämä toiminta vääristää kilpailua. Voin luvata jo tässä vaiheessa, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunta käsittelee tämän aiheen niin, että minä toivoisin, että kukaan ei tätä tärkeää esitystä, joka varmistaa ja vahvistaa osatyökykyisille aitoa työtä, enää sen jälkeen kutsuisi himmeliksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Noora poissa, edustaja Kaleva poissa, edustaja Kvarnström poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! On hyvä, että Työkanava Oy:lle säilytetään tällainen vaativa tehtävä, osatyökykyisten ohjaaminen uusilla keinoilla työmarkkinoille, erittäin positiivinen asia sinänsä. Mutta myös kun monessa yhtiössä toimitaan ihan oikein niin, että joitakin tukia saadaan siihen, että osatyökykyisiä työllistetään, niin toivoisin, että myös sille puolelle tulisi panostuksia, koska sen ihmisen kannalta on aivan välttämätöntä, että hän pääsee siihen aitoon työyhteisöön käsiksi jollakin tavalla, pääsee mukaan siihen työelämään, [Katja Taimela: Näin ollaan tehty!] koska sitä kautta nimenomaan saavutetaan sitten se suuri hyöty: ihmisen sekä fyysinen vireys että henkinen vireys, molemmat, paranevat. Totta kai tässäkin esimerkissä näin tehdään, en sitä moiti millään lailla.

Meillä on semmoinen valtava ongelma, kun — katsokaapa noita työllisyystilastoja — meillä on noin 250 000 työtöntä tällä hetkellä ja karkeasti otettuna noin 100 000 vapaata työpaikkaa. Tämä epäsuhta on minusta vähän kummallinen. Ja samaan aikaan puhutaan työperäisestä maahanmuutosta. Monia hyviä puheenvuoroja on käytetty senkin asian puolesta, hyvä asia sinänsä sekin, ja onhan meillä täällä työvoimaa ulkomailta tulleita paljon. Tässäkin kaupungissa esimerkiksi rakennusmiehiä on aivan varmasti todella paljon ja monia muita ammatteja, joihin on otettu ulkomaista työvoimaa, kun kotimainen työvoima ei ole ollut käytettävissä jostakin syystä. Mutta toivoisin, että tähän painopisteeseen kiinnitetäisiin huomiota, että niitä kotimaisia ihmisiä, suomalaisia ihmisiä saataisiin töihin yhä innokkaammin tarttumaan, koska jos me aidosti halutaan tämän kansantalouden tilannetta parantaa, niin se työttömyyden vähentäminen aktiivisesti on asia numero yksi, koska jokainen 30 000 ihmisestä, jotka työttömyyskortistosta saadaan työmarkkinoille, on kansantalouden kannalta noin miljardin hyöty — taloustieteilijät ovat laskeneet sen summan.

Tässä on hyvä asia sinänsä, mutta toivon, että myös niille yrittäjille tukea annettaisiin muun muassa palkkatuen kautta enemmän, koska sieltä kautta syntyisi niitä aitoja työsuhteita. Niitä nimenomaan tarvitaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.11 Juha Mäenpää ps: Arvoisa herra puhemies! Meillä on täällä käsittelyssä esitys Työkanava Oy:n perustamisesta ja siitä lainsäädännöstä. Sillä on tarkoitus luoda osatyöky-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

kyisille ja vammautuneille tai vammaisille ihmisille työpaikkoja. Sehän on ihan totta, että työ on paras hyvinvoinnin luoja, ja se, minkä näkisin tässä erityisesti hyvänä ja missä ehkä se suurin vaikutus on, on se, että se parantaa ihmisten henkistä hyvinvointia.

Olen toiminut ammatillisena erityisopettajana, ja olen aika paljon lukenut ja pyrkinyt löytämään semmoisia erilaisia sosiaalisia kanavia, millä tavalla oppilaat voivat työllistyä pysyvästi. Siinä on valtava ero. Kaikki nämä oppilaat ovat olleet yksilöitä, ja osalle heistä on löytynyt pysyvä työpaikka ilman mitään sosiaalista tukea tai toimenpidettä, ja tämä on varmaan tämänkin tarkoitus.

Mutta jos mennään parikymmentä vuotta taaksepäin, niin esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla oli semmoinen kuin EKE-tuote, joka työllisti vajaakuntoisia ihmisiä. Heillä oli jonkinlaista pientä metalli- ja puupuolen toimintaa ja sitten oli muistaakseni pesula. Valitettavasti nämä vain on yhteiskunnan lainsäädännön kautta todettu niin, että ne ovat vääristäneet ehkä kilpailua, tai sitten kun on tullut tämmöinen kilpailutuslainsäädäntö, niin kunnatkaan eivät ole enää voineet ostaa heidän palvelujaan. Tähän ministeri päivällä jo sanoikin, että tähän on jonkinlaista tulossa.

Se, mikä tässä on ongelmana, on se, että tämä ei ole mikään helppo rasti. Minä valitettavasti en oikein usko tähän. Pidän tätä hyvänä ideana ja ajatuksena ja tavoiteltavana, mutta millaisia työtehtäviä tällä yrityksellä sitten on tarjota näille ihmisille? Toimiiko se hiukan niin kuin joku vuokravälitysfirma? Ymmärtääkseni osakeyhtiöllä ei ole työntekijöitä. Mistä löytyvät sitten nämä yritykset, jotka palkkaavat Työkanava Oy:n kautta henkilökuntaa itsellensä?

Kun me eletään markkinataloudessa ja sen työn pitää olla kannattavaa, niin minun mielestäni on ehkä jopa lapsellista ajatella, että yritykset palkkaisivat vajaakuntoisia ihmisiä töihin ilman, että sitä kompensoitaisiin niille jotenkin. Jos ajatellaan, että tämän yrityksen kautta kaikille henkilöille maksetaan työehtosopimuksen mukaista palkkaa, niin jos sitä laskutetaan tältä yrittäjältä, jolle työntekijä toimii, niin väistämättä tulee mieleen, kuka silloin korvaa työnantajalle tämän työkyvyn vajeen. Moni kehitysvammainen haluaa tehdä työtä, mutta onko yrittäjälle kannattavaa palkata heitä? Yritykset pyrkivät kuitenkin tekemään voittoa. Eliikkä ymmärtäisin sen niin, että jollakin tavalla yrityksille, jotka palkkaavat vajaakuntoisia tai kehitysvammaisia, pitäisi kompensoida sitten jollakin verohelpotuksella tai palkkatuella, että tämä olisi kannattavaa.

Tässä on hyvin suuri vaara siihen, että me oikeasti luodaan himmeli, joka lisää vain kannustinloukkuja. Sellainen henkilö, joka on vamman tai sairauden takia osatyökykyinen, ei ole kovin tasavertaisessa asemassa vammautumattomien kanssa tai semmoisen henkilön kanssa, jolla ei ole vammaa. Ymmärrän, että tätä halutaan tehdä ja tässä on hyvä tahto, mutta tässä tulee varmasti olemaan ongelmia ja on vaarana, että tästä muodostuu semmoinen kannustinloukkuhimmeli, joka saattaa aiheuttaa jopa ongelmia näille henkilöille, jotka tähän lähtevät mukaan.

Toisaalta tämä myös tuntuu semmoiselta tempputyöllistämiseltä, jos jostakin haetaan nämä Työkanava Oy:n henkilöt, jotka tulevat sinne töihin, työskentelemään, ja siihen on varattu rahaa. Jos tästä tulee läpi Suomen kulkeva yritys tai yritysrypäs, niin montako kymmentä tai montako sataa henkilöä tulee töihin tänne Työkanava Oy:hyn? Ja onko se jollakin tapaa kannattavaa liiketoimintaa sitten, eli miten Työkanava Oy rahoittaa itsensä vai onko se tulevaisuudessa aina tukien varassa? — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

18.18 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Olin aikoinansa sosiaali- ja terveysministerinä, ja tämä osatyökykyisten työllistyminen oli todella vaikeaa, ja hyvin moni tällainen osatyökykyinen, esimerkiksi vammainen nuori tai työikäinen henkilö, oli todella surullinen siitä, että hän ei työllistyy. Siihen mennessä oli tehty hyvin monia selvityksiä siitä, mistä se johtuu. Käytin valehtelematta sellaisen viikon verran, kun kävin läpi kaikki aineistot, mitä Suomessa on tehty tutkimuksia ja selvityksiä siitä, mitä pitäisi tehdä, ja minun johtopäätökseni oli se, että meillä kyllä tehtiin tekoja — niitä työkaluja ovat muun muassa työpaikan keinot, sosiaali- ja terveyspalvelut, kuntoutus, koulutuspalvelut, työvoimahallinnon palvelut, sosiaaliturva ja mahdollisesti muut — mutta ongelma on se, että ensin kokeiltiin yhtä, sitten meni puoli vuotta, sitten kokeiltiin toista ja meni toinen puoli vuotta ja ennen kuin nämä kaikki kokeilut oli tehty, niin olikin mennyt jo vuosia ja ihminen oli entistä uupuneempi.

Siitä syystä me käynnistimme sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa tällaisen hankkeen nimeltä Osku, joka oli nimenomaan osatyökykyisille tarkoitettu hanke, jossa lähdettiin sitä kehittämään niin, että nyt ei mentykään niin, että yhtä työkalua kerrallaan kokeiltiin, vaan niin, että niitä kaikkia kokeiltiin yhtä aikaa räätälöidysti. Ja me saatiin siitä valtavan hyviä tuloksia, siitä on ihan tutkittua tietoa. Me myöskin koulutettiin eri puolilla Suomea työkykykoordinaattoreita.

Olin todella iloinen siitä, että seuraavan kauden hallitus, joka siis käynnistyi 2015, otti tämän saman mallin käyttöön. Se oli nimenomaan OTE-hanke, ja se jatkoi sitä edellistä hanketta, ja saatiin hyviä tuloksia — siitä on ihan tutkittua tietoa. Ja tänä päivänä sanoinkin ministeri Haataiselle, joka täällä oli ja jota pidän hyvin tolkkuna ministerinä, että hän nyt katsoisi myöskin niitä tuloksia. Ymmärrän oikein hyvin, että tämä, mitä nyt tässä tehdään, elikkä tämä Työkanava Oy -osakeyhtiö, on tähän eräällä lailla till, mutta nyt ei saa unohtaa sitä, että me tarvitaan jatkuvia palveluja, me tarvitaan, voisi sanoa, tällaista monitahovaikuttamista nimenomaan sen ihmisen kuntoon, koska työ on parasta sosiaaliturvaa. Työ pitää ihmistä niin sanotusti reilassa, kun hän pääsee työyhteisöön ja pystyy toteuttamaan itseään. Siitä syystä se on myös mielenterveydelle erittäin hyvä ja monelle osatyökykyiselle tuiki tärkeää pärjäämisessä, myös taloudellisessa pärjäämisessä. Siitä syystä toivon, että tästä nyt oikeasti tulee jotakin ja tällä saavutetaan jotain — mutta sitä ei saavuteta, jos ei näitä palveluja oteta siihen mukaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

18.21 Atte Kaleva kok: Arvoisa puhemies! On arvostettavaa ja kannatettavaa, että hallitus pyrkii parantamaan vaikeasti työllistyvien ja vajaakuntoisten työmarkkinavalmiuksia. On myös tärkeää, että sellaiset työhaluiset, joiden työn tuottavuus ei riitä vapailla markkinoilla työllistymiseen, pääsevät aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Työ on muutakin kuin ansion lähde. Työ auttaa jäsentämään itseään ja suhdetaan yhteisöön. Työ tuo onnistumisia ja tarpeellisuuden kokemuksia. Jokaisella pitää olla oikeus ja mahdollisuus olla tarpeellinen ja tärkeä. Monet osatyökykyiset haluavat osalliseksi työn siunauksellisuudesta. Monille on löytynytkin toivomiaan paikkoja työelämästä, mutta liian monet ovat jääneet niitä vaille. Jos hallituksen esitys auttaa näitä ihmisiä tavoittelemaan unelmiaan, se on ehdottomasti tarpeellinen.

Meillä on myös verrokkimaihin nähden suuri työttömyyden kova ydin, joka ei tunnu suhdanteiden mukana hetkahtavan mihinkään suuntaan. Taustalla on moninaisia syitä: On

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

terveydellisiä ja sosiaalisia ongelmia. On kohtaanto-ongelmia. On puutteita työelämävalmiuksissa, kuten kielitaidossa tai kulttuurin omaksumisessa. Voi myös olla niin, että osaaaminen on jäänyt ajastaan jälkeen tai sitä ei ole koskaan ollutkaan. Samaan aikaan työelämän vaatimustaso on noussut. Osa kansalaisista on valitettavasti pysyvästi työelämän ulkopuolella, koska heidän tuottavuutensa on vallitsevaan palkkatasoon ja työelämän sivukuluihin nähden liian alhainen. Järjestelmämme on liian jäykkä, jotta kaikki voisivat löytää luontaisesti paikkansa yhteiskunnassamme. Tämä on asia, johon meidän tässä talossa työskentelevien pitää etsiä ratkaisuja. Hallituksen Työkanava on keino, jolla voidaan laskea rimaa joidenkin kohdalla. Työkanava on laastari työmarkkinoidemme keskeisiin ongelmiin ja sellaisena siis tarpeen.

Arvoisa puhemies! Lakiuudistuksen hyvyydestä huolimatta sen perusteluissa on ongelmia. Työkanavalla pyritään vastaamaan työllisyysasteen nostamistavoitteeseen. Pääministeri Marinin hallitus sanoo tavoittelevansa 75 prosentin työllisyysastetta ja näkee Työkanavan yhtenä keinona sen saavuttamiseen. Merkittävä rakenteellinen uudistus Työkanava ei kuitenkaan ole, ellei se sitten onnistu kohentamaan työmarkkinavalmiuksia siinä määrin, että merkittävä osa sen piiriin tulevista löytäisi kohtuullisen ajan kuluessa polkunsaa vapaille työmarkkinoille ja yrityksiin. Uskokko hallitus tähän? Kuten todettu, mainittujen ihmisten työllistäminen on inhimillisesti arvokasta ja kannatettavaa. Siinä suhteessa esityksellä on paikkansa, ja siksi pidän sitä tervetulleena. Jos Työkanava kuitenkin nähdään keino tilastojen kaunisteluun, yhtenä tempputyöllistämisen variaationa, sen tarkoitus lieenee toimia savuverhona hallituksen kyvyttömyydelle tehdä sellaisia rakenteellisia uudistuksia, jotka ovat Suomen menestyksen kannalta välttämättömiä. Yksittäisille ihmisille Työkanava on hyvä asia, mutta Suomen taloudellisen menestyksen kannalta se ei ole ratkaiseva. Suomen ja myös julkisen talouden kannalta keskeistä on, että työllisyysaste kasvaa nimenomaan yrityksissä ja yksityisellä sektorilla. Julkisen sektorin kasvattaminen tai julkisella rahalla työllistäminen ei valitettavasti haasteitamme ratkaise.

Mahdollisimman monen saaminen mukaan työelämään on hyvä asia, ja on hyvä, että sosiaaliturvan vastikkeellisia elementtejä lisätään. Sosiaaliturvaa on myös uudistettava niin, että työn tekeminen on aina ja kaikille kannattavaa. Työsuhteet eivät nykyisin ole elämäntaitoisia, ja monilla työn ja työttömyyden jaksot seuraavat toisiaan. Nivelkohdat on rakennettava joustaviksi. On myös purettava kannustinloukkuja. Työn vastaanottamisen pitää parantaa yksilön tulotasoa. Käteen pitää jäädä enemmän euroja. Työn ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen on rakennettava joustavaksi, ja kynnykset pitää poistaa.

Meillä tulee jatkossakin olemaan ihmisiä, joiden työn tuottavuus on niin alhainen, etteivät he työllisty avoimille työmarkkinoille ainakaan yleisesti sovellettavilla työehdoilla. Yksi ongelma tässä suhteessa ovat suorastaan järjettömän korkeat sivukulumme ja korkea verotuksemme, joiden vuoksi yhä useampi työ tuntuu muuttuvan huonosti kannattavaksi ja palkkaaminen riskiksi. Monille kynnykset työmarkkinoille on nykyisellään liian korkea, vaikka samaan aikaan meillä on paljon töitä, jotka jäävät tekemättömiksi ja joille olisi halukkaita tekijöitä. Lakien, normien ja yhteiskunnan käytänteiden tarkoitus on mahdollistaa, ei estää ihmisiä toteuttamasta itseään.

Toivottavasti tämä lakiesitys ja Työkanava antavat uusia suuntia ja tuovat arvokasta kokemusta työmarkkinoidemme ja sosiaaliturvamme uudistamiseen. Toivottavasti saamme eväitä Suomen uudistamiseen. Hallituksen pyrkimysten ja perustelujen kannalta käsillä oleva lakiesitys on lähinnä kuriositeetti. Hankkeella on kuitenkin muita arvoja, ja se voi

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

olla askel oikeaan suuntaan. Siksi esitys on lähtökohtaisesti kannatettava ja tarpeellinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.26 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tuli vielä semmoinen asia mieleen, että meillä on tällä hetkellä kohderyhmässä — eli näissä vaikeasti työllistyvissä tai osatyökykyisissä, mahdollisesti vammautuneissa tai vammaisissa — joukossa myös sellaisia ihmisiä, jotka ovat jossakin liikenneonnettomuudessa tai työtapaturmassa saaneet jonkin vamman, ja nykyisen vakuutuslääkäritoiminnan johdosta he ehkä pikemminkin kuuluisivat työkyvyttömyyseläkkeelle, ehkä jopa vakuutusyhtiön maksamalle työkyvyttömyyseläkkeelle, ja koska heitä ei ole sinne hyväksytty tämän järjestelmän takia, niin he vastentahtoisesti joutuvat sitten roikkumaan työttöminä.

Ja tällainen asia vielä, edustaja Taimela — Taimela tuossa äsken pyöritteli päätään, niin minä ajattelin, että vaikutatte olevan kiinnostunut tästä asiasta — että ehkä semmoinen asia, mikä hallituksen edustajana teidän kannattaa ottaa oikeasti esille siellä, on, minäköisiä ongelmia ja ristiriitatilanteita syntyy mahdollisen vakuutusyhtiön tai eläkevakuutusyhtiön kanssa tämän Työkanava Oy:n työllistäessä näitä henkilöitä, jos työntekijä on todettu osatyökykyiseksi ja hän on mahdollisesti osatyökyvyttömyyseläkkeellä. Tämä ei varmasti tule olemaan ihan helppo asia, että jos joku on osatyökyvytön ja hän saa siitä osittaista eläkettä esimerkiksi vakuutusyhtiöltä, niin millä tavalla tämä korvaus sitten käyttäytyy, jos hän menee tuonne Työkanava Oy:n toimintaan mukaan. Tässä tulee olemaan valtavia ongelmia ja ristiriitoja. Ainakin itse arvioin, että tästä Työkanava Oy:stä tulee mahdollisesti iso kannustinloukku näille henkilöille, jotka saavat osittaista työkyvyttömyyseläkettä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Taimela, olkaa hyvä.

18.29 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Ihan alkuun voisi todeta edustaja Mäenpäälle sen, että koen tämän hallituksen lakiesityksen liian tärkeäksi ja varteenotettavaksi lakiesitykseksi sille, että siitä käytetään termiä ”himmeli” tai nähdään siinä jo tässä kohdin mahdottoman paljon ongelmia. Sen vuoksi koen ehkä sitten oikeudekseni heilutella omia kasvojani tai omaa päätäni niin, että sen te myös huomasitte.

Ehkä tässä nyt, kun päivän aikana tätä keskustelua on käynyt, niin haluan taklata ainakin yhden duubion, joka liittyy tähän mahdolliseen kilpailun vääristymiseen. Eli tähän Työkanava Oy:hyn, kuten muidenkin julkisesti omistettujen yhtiöiden taloudelliseen toimintaan, sovelletaan tietysti kilpailulakia. Työkanavan on toimittava niin, ettei se vääristä kilpailua avoimilla markkinoilla toimivien yhteisöjen, kuten yritysten ja järjestöjen, vastaavien palvelujen tarjontaan nähden. Valtion rahoituksella ei saa luoda yhtiölle sellaista kilpailuasetelmaa, että se voisi esimerkiksi polkuhinnoittelulla voittaa kilpailijansa ja saada liian vahvan aseman markkinoilla. Käytännössä tämä siis tarkoittaa sitä, että yhtiön tuottamien palvelujen hinnoittelun pitää olla markkinaehtoista. Myös yhtiön markkinaosuuden kasvua voitaisiin tarvittaessa rajoittaa.

Ja haluan tuoda edustajille tietoon tässä vaiheessa keskustelua myös sen, että mahdollisten kilpailuhaittojen estämiseksi Työkanava Oy:lle asetettaisiin hinnoittelua ja yhtiön markkinaosuutta seuraava neuvottelukunta ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvonnan

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

ohella työ- ja elinkeinoministeriö seuraisi ja tietysti myös puuttuisi mahdollisiin toiminnan kilpailuhaittoihin osana omistajaohjausta. Elikkä siinä mielessä — toki tästäkin jatkamme varmasti valiokuntatyössä ja kuulemme asiantuntijoita — kokisin, että tämä ongelmatiikka on suljettu pois tämän lain valmistelun yhteydessä.

Sitten haluan myös todeta, että en voi olla enempää samaa mieltä edustaja Risikon hyvän puheenvuoron kanssa, jonka hän käytti tässä salissa äskettäin, siitä, että tällainen jatkuva vuoropuhelu eri toimijoiden kesken on ainut oikea tie tämän esityksen tahtotilan toteutumiseen.

Ja sitten ehkä aivan lopuksi tähän keskusteluun omalta osaltani haluan todeta sen, että tämä osatyökykyisten ja vammaisten työllisyysasteen nosto vaatii myös suuren asenne muutoksen. Se, että sinulla on joku vamma, ei tee sinusta työkyvyttöä, ja tämä sanoma on minun mielestäni aivan yksiselitteisesti lähetettävä myös tästä salikeskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Salonen, olkaa hyvä.

18.32 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Arvion mukaan Suomessa on työhön haluvia ja siihen kykeneviä osatyökykyisiä noin 50 000—60 000. TE-palveluissa työnhakijoina on nyt noin 34 000 työtöntä, joilla on diagnoosi työkyvyn aleneman takia. Osa heistä työllistyy nopeasti. Heidän lisäksi on kuitenkin joukko henkilöitä, joilla ei ole vielä diagnoosia, tai joukko henkilöitä, jotka eivät ole TE-palveluissa työnhakijoina. Tähän joukkoon voi kuulua esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeellä tai avotyötoiminnassa olevia ihmisiä.

Työelämän ulkopuolella olevista osatyökykyisistä on arviolta 65 000, ja he haluavat töihin ja arvioivat pystyvänsä siihen. Tällä esityksellä osatyökykyisten työllistymistä halutaan kehittää uudella tavalla, kehittää siis välityömarkkinoita osana työkykyohjelmaa. Työkanava Oy voi jatkossa työllistää juuri näitä kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia osatyökykyisiä. Me tarvitsemme heidän panostansa tässä maassa. Hallituksen tavoitteena on saavuttaa 75 prosentin työllisyysaste vuosikymmenen puoliväliin mennessä. Tämä edellyttää myös osatyökykyisten osallistumista nykyistä enemmän työelämään. Tavoitteen saavuttamiseksi on siis käynnistetty tämä työkykyohjelma, ja Työkanava Oy on nyt osa tätä kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Osatyökykyinen on kuitenkin sanana harhaanjohtava. Meidän tulisi puhua kaikista ihmisistä työkykyisinä, joilla on yksilöllisiä eroja työkyvyissä. Siitähan kohdejoukosta me juuri nyt tällä hetkellä puhumme. Uskoisin myöskin, että kun lopettaisimme osatyökykyisistä puhumisen, niin voimaannuttaisimme ihmisiä itseään huomaamaan oman mahdollisuutensa, oman kyvykkyytensä työhön, mutta myös vaikuttaisimme työmarkkinoihin niin, että ihmiset alettaisiin nähdä siellä ei osana vaan kokonaisina, joilla sitten on yksilöllisiä eroja työkyvyissä, joita sitten tulee siinä työtehtävää tehdessä myöskin huomioida.

Nyt vihdoinkin ja viimein olemme lähteneet kehittämään näitä välityömarkkinoita, ja odotan innolla, mihin tällä hallituksen esityksellä sitten lopulta päästään, mikä sen lopputulos on: miten ihmiset, jotka ovat työkykyisiä mutta joilla on yksilöllisiä esteitä tehdä esimerkiksi kokonaista työaikaa, jatkossa pystyvät olemaan osa työmarkkinoitamme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

18.35 **Atte Kaleva kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tarkoitus ei ole pitkittää keskustelua, ja puhun lyhyesti. — Tämä, mitä edustaja Taimela tässä totesi, pitää kyllä täysin paikkansa; ei voida sanoa ihmisille, joilla on alentunut työkyky tai joku vamma, että he eivät olisi yhtä arvokkaita. He ovat arvokkaita ihmisiä. Heidän työpanoksensa vain ei ole niin arvokas, että vapailla markkinoilla siitä voitaisiin maksaa riittävästi niin, että kenenkään kannattaisi heitä palkata. He ovat silti ihmisinä arvokkaita, ja he pystyvät tekemään töitä.

Aikaisemmin, kun palvelin Puolustusvoimissa upseerina, meillähän oli varusvarastolla tällaisia henkilöitä, joiden tehtävänä oli vaihtaa likaisia sukkia puhtaisiin tai vastaavaa. Nämä henkilöt olivat arvokkaita työyhteisön jäseniä kaikesta huolimatta. Joku oli kiinnostunut siitä, jos tämä henkilö ei tullut työpisteelleen silloin 6.45, kun hänen piti, ja hänelle soitettiin, miksi et ole töissä. Hänestä pidettiin huolta, ja hän oli yhteisön jäsen. Jos me mennään ainoastaan näihin koviin vapaisiin työmarkkinoihin, silloin tällaiset henkilöt väistämättä putoavat pois näiltä markkinoilta.

Kyllä tällaiseen vastikkeelliseen sosiaalitukeen siirtyminen on erittäin tervetullutta, ja se on tervetullutta myös näille henkilöille itselleen, jotka pystyvät omalla työllään parantamaan omaa tilannettaan ja saamaan enemmän euroja käteen, ja ihan niin kuin edustaja Risikko tässä aikaisemmin totesi, kyllähän työ on myös tärkeää mielenterveystyötä. Se aspekti täytyy myös ottaa tässä huomioon. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 175/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Nyt lähetekeskusteluun varataan enintään vain 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.48 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja hyvät kollegat! Seuraavassa esittelyputkessa on useita hallituksen valmistelemia verolakeja nyt eduskunnan esittelyssä ja siirtymässä sitten kohti eduskunnan valiokuntien käsittelyä.

Ensimmäisenä, arvoisa puhemies, järjestyksessä hallituksen esitys 175, joka käsittelee alkoholi- ja alkoholijuomaverotusta. Tällä esityksellä pannaan täytäntöön alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamista koskevan direktiivin muutos. Tässä esityksessä ehdotetaan, että oluen alennetun verotason raja nostettaisiin 2,8 tilavuusprosentista 3,5 tilavuusprosenttiin etyylialkoholia.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Tämä muutos ehdotetaan toteutettavaksi siten, että sillä ei olisi nykyisillä kulutusmäärillä vaikutusta alkoholiveron tuottoon. Tästä johtuen miedon oluen verotaso nostettaisiin nykyisestä — nyt tarkkana — 24,75 sentistä 28,35 senttiin senttilitralla etyylialkoholia.

Lisäksi ehdotetaan, että toiseen EU-jäsenvaltioon toimitettavan pientuotantotodistuksen antamista koskeva direktiivin säännös pantaisiin meillä Suomessa täytäntöön siten, että pieni, riippumaton valmistaja saisi antaa toimintaansa koskevan todistuksen itse.

Lisäksi tässä esityksessä täsmennettäisiin eräitä verottomuutta koskevia säännöksiä ja päivitetäisiin samalla nyt sitten viittaukset EU-lainsäädäntöön. Ehdotettu laki astuisi voimaan ensi vuoden alusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Viitanen.

14.50 **Pia Viitanen sd:** [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Onkohan siellä mikrofoni...

Kyllä painoin, mutta ehkä se ei sitten...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ette painanut tarpeeksi pitkään.

No niin, nyt se näyttäisi olevan punainen.

Puhemies! Kuten ministeri tuossa kertoi, niin tässä on nyt kosolti eri verolakeja, ja niin ikään nämä tulevat työllistämään meitä varsin runsaasti sitten tulevana viikkoina myöskin verojaostossa. Olemme osaa näistä jo hieman alkaneet ennakkoilla, ja tässä tosiaan kyseessä on lähinnä direktiivin mukaista toimeenpanoa mutta myös sitten tämä tietty uudistus, jolla tätä alennettua alinta kantaa, tilavuusprosenttia nostetaan, ja se idea tässä lienee myös se, että se kannustaisi hieman näitä panimoita myöskin keksimään ja innovoimaan lisää hieman miedompia alkoholituotteita, mikä taas osaltaan voisi sitten vaikuttaa myönteisesti niin, että niitä kulutettaisiin enemmän. Olemme ymmärtäneet, että varsin pieni osa oluista, joita nyt on markkinoilla, sijoittuu tähän 2,8:n ja 3,5 tilavuusprosentin väliin — niitä on varsin vähän mutta ehkä sitten tulevaisuudessa enemmän, ja ainakin itsestäni tuntuu, että tämä sinänsä on myönteinen uudistus. Mutta toki niin tämän kuin kaikki muutkin käymme sitten jaostossa asianmukaisesti läpi, kuuntelemme asiantuntijoita ja palataan sitten asiaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Marttinen poissa. — Edustaja Hoskonen.

14.51 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Varmaan tämä uudistus on tärkeä, ja kuten ministeri hyvin osuvasti mainitsi, pitää olla tarkkana näissä prosenteissa ja niiden vaikutuksissa tähän verokertymään, eli tällä ei ole vaikutusta, tämä on verotuksellisesti neutraali.

Mutta se, mihin minä kiinnitän huomiota — nämä luvut olkoot mitä tahansa, pääasia on, että kun kerran pitää mennä tuohon, niin mennään sitten — se, mistä olen tavattoman huolissani, on se, että tässä me nyt näemme sen, miten Euroopan unioni pikkujäsen kietoo meidät lonkeroillaan täydellisesti tähän kaikenlaiseen turhaan. Meistä tulee tämmöisiä vassallivaltioita, jotka noudattavat nöyrästi. Ne varmaan jonain päivänä määräävät, aikanaan

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

määräävät meidän elämästämme mitä kummallisimmilla säännöillä. Muistan eräästä valtiosta — jos puhemies sallii lyhyen vertauksen — että siellä oli aikanaan, eräässä valtiossa, semmoinen menettely, että siellä muuan poliittinen toimielin määräsi, että kylvöt on keväällä tehtävä tiettyyn aikaan mennessä, ja kun samassa valtiossa sattui olemaan pohjoisia-kin alueita, niin eteläisellä alueella kylvettiin maahan siemeniä hedelmälliseen, hyvään, lämpimään maahan ja pohjoisella alueella oli puoli metriä lunta, mutta kylvö piti tehdä ja niin se vain tehtiin. Toivon mukaan Euroopan unionissa järki löytyy, [Petri Huru: Ei löydy!] että näihin pikku nippeleihin ei mennä. Siitä minä en pidä yhtään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja al-Tae.

14.53 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Ministeriltä olisin vielä kysynyt: EU-tasolla säädettäessä, kuinka paljon tässä osataan huomioida eri maiden, eri jäsenmaiden alkoholittomuksiin liittyviä lainalaisuuksia, kulttuuriin liittyviä lainalaisuuksia? Ymmärrän, että tässä nimenomaisessa lainsäädännössä tämä ei tee suurta eroa suuntaan tai toiseen mutta ehkä pikkaisen siihen suuntaan, mitä Hoskonen tässä ehkä vähän ajoi takaa. Kuinka paljon erityisesti tämmöisessä päihteisiin liittyvässä lainsäädännöllisessä toiminnassa otetaan huomioon tämmöisiä kulttuurillisia lainalaisuuksia? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Myllykoski ja sen jälkeen ministerille mahdollisuus vastata.

14.53 Jari Myllykoski vas: Kiitoksia, puhemies! Mitä tässä nyt oikeastaan sanoisin näiden kahden puheenvuoron jälkeen kuin sen, että jollakin tavoin ruvetaan pikkunippeleitten kanssa pelaamaan aivan turhaa peliä. [Petri Huru: Ei ole muuta tekemistä!] Olisi ollut hienoa kuulla, että valtiovarainministeri olisi tullut tänne kertomaan, että ravintoloiden alkoholin arvonlisäveroa lasketaan, jotta me saadaan ravintolatyöntekijöille enemmän töitä ja yritystoiminta vilkastumaan.

Kyllähän jo tällä hetkellä meidän pienpanimolinjoilla on erittäin paljon alkoholittomia oluita. Suomeen tuodaan paljon alkoholittomia oluita, jotka ovat maksimissaan, taitavat olla, 0,3-prosenttisia. Mutta kun ei tämä nyt maata merelle vie, niin mikäs sitten on, kun seurataan, mihinkä EU meille näyttää tien.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, runollisesti. — Ja nyt ministeri Saarikko. Siellä oli kysymyksiä muun muassa Euroopan unionin lonkeroista. Olkaa hyvä.

14.54 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Oma juomakulttuurimme ja eurooppalainen juomakulttuuri, kyllä — toivottavasti Euroopan unionissakin näitä asioita valmisteltaessa nämä kaikki näkökulmat otetaan huomioon, ja kuten tämän salikeskustelun hyvistä puheenvuoroista voimme päätellä, niin tätä muutosta ei voida pitää nyt kovinkaan isona. Mutta on myös hyvä huomioida, että käsitykseni mukaan nämä direktiivimuutokset eivät ole suoraan velvoittavia, vaan ne ovat mahdollistavia.

Ehkä muutama kertaus tästä alkoholiverokokonaisuudesta: Alkoholiverolaissahan siis säädetään verotuksen rakenteesta, veron perusteista, siitä, mitä tuotteita verotetaan ja millä määritelmillä nämä tuotteet rakentuvat, säädetään verotasoista ja myös verottomuuden ja alennetun veron perusteista. Ja sitten nämä alkoholi- ja alkoholijuomat, jotka olivat jo lain

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

nimessä, jaetaan tässä verolaissa rakennedirektiivin mukaisesti viiteen juomaryhmään: oluet, viinit, muut käymisteitse valmistetut alkoholijuomat, välituotteet ja etyylialkoholit. Laissa alkoholijuomalla tarkoitetaan nautittavaksi tarkoitettua juomaa, joka sisältää enemmän kuin 1,2 prosenttia etyylialkoholia. Oluen osalta alkoholijuomana kuitenkin pidetään juomaa, joka sisältää yli 0,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.

Kuten tässä todettiin, niin tällä ei ole nyt suoraan muutosta alkoholiverokertymään, ja tämä on tietenkin vähän toisentyyppinen esitys kuin se, minkä edustaja Myllykoski tässä maalaa, joka olisi sitten jo merkittävästi myöskin verotuottoihin vaikuttava esitys. Tämä on enemmän nyt tällainen rakenteellinen muutos EU-säädösten pohjalta, kansallinen harkinta siitä, miten se laitetaan toimeen. Vaikka veromuutos, jos sellainen tehtäisiin, ei oluen nykyisillä kulutusmäärillä vaikuttaisi alkoholiveron tuottoon, verotuotto voisi muuttua nykyisestä, jos eri vahvuisten oluiden kulutus muuttuisi. Eli totta kai tällä verotuksella voi olla kulutusta ohjaavaa käytäntöä. Veromuutoksesta syntyviä käyttäytymisvaikutuksia ja niiden suuntaa on kuitenkin vielä erittäin vaikea arvioida, kun muutos on tässä vaiheessa verrattain pieni.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Nyt vielä edustaja Marttinen.

14.57 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille tästä asian esittelystä, ja pahoittelen, että en aivan koko keskustelua päässyt kuulemaan.

Herra puhemies! Muutama huomio vielä tästä esityksestä ja ylipäänsä alkoholiverotuksesta.

Tämä esitetty muutos, mitä ministeri tässä kävi läpi, on kovinkin pieni — puhutaan ehkä pienestä rakenteellisesta muutoksesta — mutta haluaisin kuitenkin nostaa esille mielestäni tämän alkoholipolitiikan ison kuvan, mitä meidän pitäisi yhdessä lähteä viemään eteenpäin. Se on se, että joillain muutoksilla ja kannustuksella meidän pitäisi pystyä siirtämään sitä kulutusta kotisohvilta baareihin ja ravintoloihin, mikä taas sitten tukisi mara-alan työllisyyttä ja sitä kautta myös näiden yritysten pärjäämistä.

Tässä on tuotu esille useitakin toimenpiteitä, ensimmäisenä esimerkiksi tämä ravintoloissa tarjoillun alkoholin arvonlisäverokohtelun muutos, mitä ala on pitänyt voimakkaasti esillä. Sitten taas toisaalta voitaisiin puhua laajemminkin siitä, olisiko tulevaisuudessa mahdollista se, että ravintoloista olisi mahdollista myös ostaa mukaan esimerkiksi viinien vahvuisia alkoholijuomia, ynnä muuta. Elikkä olisi tietysti toivottavaa, että Suomessa siirryttäisiin kohti tämmöistä vapaampaa, vastuullisempaa eurooppalaista alkoholikulttuuria. Uskon kuitenkin, että keskustelun suunta ja kulttuuri ovat myös Suomessa muuttumassa tai muuttuneet, mutta ne ovat ehkä sitten niitä tulevia asioita.

Joka tapauksessa, arvoisa ministeri, käymme verojaostossa läpi hyvin tarkkaan tämän hallituksen esityksen ja katsomme sitten sen sisältöä tarkemmin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi autoverolain 10 §:n ja liitteen sekä ajoneuvoverolain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 176/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään se 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.59 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Veroasioissa alkoholista autoihin, mutta aiheet eivät liity ainakaan toivottavasti toisiinsa.

Hallituksen esityksessä 176 eduskunnalle laeiksi autoverolain 10 §:n ja liitteen sekä ajoneuvoverolain 10 §:n muuttamisesta toimeenpannaan hallituksen syksyn budjettiriihen päätös, jossa poistetaan autovero uusilta sähköautoilta ja vastaavasti korotetaan uusien sähköautojen ajoneuvoveron perusveroa. Näillä toimilla on tarkoitus tukea vihreää siirtymää ja liikenteen päästöjen vähentämistavoitteita.

Tässä päätöksessä alin autoveron osuus laskettaisiin siis 2,7 prosentista nolnaan. Alinta veron osuutta sovelletaan henkilö- ja pakettiautoihin, joiden ajonaikainen ominaishiili-dioksidipäästö on 0 grammaa kilometriltä. Autoveroa ei siis suoritettaisi autoista, joiden käyttövoimana on yksinomaan sähkö tai vety — siis yksinomaan sähkö tai vety. Samalla näistä autoista kannettavaa ajoneuvon perusveroa korotettaisiin 65 eurolla vuodessa.

Esitys liittyy vuoden 2022 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä, ja esityksen on tarkoitus niin ikään tulla voimaan ensi vuoden alusta.

Muutettua autoverotaulukkoa sovellettaisiin autoihin, joiden ensimmäinen veron määräytymispäivä on 1.10., eli oli jo tämän kuun alussa, tai sitten päivämäärät sen jälkeen. Niistä autoista, jotka on verotettu 1.10.2021 ja 31.12.2021 välisenä aikana — tämä liittyy tietysti autokauppaan hyvin oleellisesti — Verohallinto maksaisi autoveron takaisin oikaisu päätöksellä ilman hakemusta. Ajoneuvoveron perusveron korotus koskisi autoja, jotka on käyttöön otettu 1.10.2021 tai sen jälkeen. Korotettua perusveroa kuitenkin sovellettaisiin vasta 1.10.2023 ja sen jälkeisiltä päiviltä kannettavaan veroon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Soinikoski.

15.01 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa puhemies! Ekologisen vaihtoehdon pitää aina olla saastuttavampaa vaihtoehtoa edullisempi. Hallituksen esitys poistaa autovero nollapäästöisiltä autoilta tukee tätä tavoitetta. Jatkossa entistä useammalla suomalaisella on mahdollisuus valita nollapäästöinen auto, kun niiden hinta on kilpailukykyinen verrattuna polttomoottoriautoihin.

Hallituksen esitys on hyvää jatkumoa nollapäästöisten autojen hankintatuelle, joka yhdessä autoveron poistamisen kanssa vauhdittaa nollapäästöisten autojen yleistymistä Suo-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

men liikenteessä. Meidän pitää tavoitella Norjan tilannetta, jossa lähes puolet uusista myytävistä autoista on nollapäästöisiä. Kaikista henkilöliikenneautoista nollapäästöisten osuus Norjassa on jo 12 prosenttia. Norjan tilanne myös osoittaa, etteivät pohjoinen sijainti tai pitkät välimatkat ole esteenä nollapäästöautojen yleistymiselle liikenteessä. Suomen on tavoiteltava samaa tilaa kuin Norja ja jopa ylitettävä se, jos Suomi haluaa puolittaa liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä. Nollapäästöautojen autoveron poistaminen on tärkeä askel siirtymisessä kohti fossiilitonta liikennettä.

Arvoisa puhemies! Suomen tavoitteena on fossiilittoman liikenteen tiekartan mukaisesti puolittaa kotimaan liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä, ja siirtymä fossiilittomaan liikenteeseen on tehtävä reilusti. Siksi erilaiset hankintatuet, verohelpotukset ja investoinnit infrastruktuuriin ovat äärettömän tärkeitä, jotta jokaisella suomalaisella on aito mahdollisuus valita itselleen sopiva päästötön liikkumismuoto. Autoveron poistaminen lisää kannustimia hankkia nollapäästöautoja, koska se alentaa auton hankintahetken kustannuksia. Tämä hallituksen esitys on pitkällä aikavälillä myös kustannusneutraali, sillä autoveron poisto kompensoidaan nostamalla asteittain nollapäästöautojen vuosittain maksettavaa ajoneuvoveroa. Ajoneuvoverosta aiheutuvat kustannukset eivät kuitenkaan vaikuta samalla tavalla ostopäätökseen kuin autovero, joka näkyy suoraan auton hinnassa.

Suomessa tarvitaan jatkossakin omaa autoa. Tämän takia meidän on poliittisilla päätöksillä huolehdittava siitä, että markkinoilla olevat uudet autot ovat nollapäästöisiä tai ainakin mahdollisimman vähäpäästöisiä. Irtautuminen fossiilisista polttoaineista on ilmaston takia välttämätöntä. Monipuolinen ja uusiutuviin lähteisiin perustuva energia lisää Suomen omavaraisuutta, energiaturvallisuutta ja ihmisten liikkumisen edellytyksiä, kun emme enää ole riippuvaisia öljyn globaaleista markkinamuutoksista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah poissa. — Edustaja Lehto.

15.04 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Nollapäästöisten autojen ajoneuvoveron perusveron korotus on mitoitettu siten, että tämä muutos tuottaisi verotuloja auton tyypillisen käyttöiän aikana autoveron keskimääräistä alennusta vastaavan määrän. Elikkä autovero otetaan pois nollapäästöisiltä autoilta, ja sitten ajoneuvoveroa taas korotetaan heillä. Tämähän on käytännössä, että saat ekana autosta alennusta, mutta maksat myöhemmin korotetuna saman summan kuin mikä se oli ennen ajoneuvoveron poistoa, elikkä tämähän on vähän niin kuin osamaksusopimus sitten verottajan kanssa, että loppuosasta autosta näin tapahtuu.

No sitten kun ajatellaan, niin taas tehdään tällainen vähän niin kuin verohelpotus vain varakkaammille. Eihän se pienituloinen duunari, joka autolla käy töissä, hyödy nyt tästä mitään. Mutta tässä on taas sitten varakkaammalle hyvä kikka saada pikkasen halvemmalla täyssähköauto tai vetyauto, ja sitten hän myy sen bensaroistonsa sille pienituloiselle, joka joutuu ostamaan käytetyn auton. Hän saa sen paljon kuluttavan, ja hän taas maksaa paljon polttoaineveroakin. Tällähen vain kierrätetään pienituloisille kustannuksia lisää.

No sitten jos ajattelee, että vaikka olisi varaa ostaa vetyauto tai sähköauto, niin se ei ole aina mahdollista. Ensinnäkin vetyauto on aika vaikea tankata tällä hetkellä Suomessa. Ei taida olla yhtään pistettä. Baltian maista ja sitten Tukholmasta löytyvät vissiin lähimmät tankkauspisteet. Sähköautohan on ihan kiva, mutta moni asuu, ihan mielettömästi suomalaisia asuu vanhoissa kerrostaloissa, mihin et saa mitenkään latauspistettä, ellei sinne tehdä isoja remontteja. Ja se ei tule toteutumaan vielä pitkään, pitkään aikaan, että se taloyhtiö

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

suostuisi siihen, ellei valtiovalta sitten taas pakota niitä lisäkustannuksia sinne. Ei ole mitään mahdollisuuksia hankkia sitä. Tai sitten viet sen auton jonkin kaupan pihaan pitkäksi aikaa kököttämään, että se latautuu hitaasti, tai sitten pikalatureissa ollaan nähty, että siellä taas ryöstetään hinnoilla ihmiset, ketkä haluavat todella nopeasti ladata sen autonsa.

Tämä on ihan hyvä ajatus, mutta tämä ei toimi, ja kyllä tälläkin potkitaan taas pienituloisen nilkoille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viitanen.

15.06 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on tullut jo ilmi tämä esityksen sisältö, eli todellakin sitten autovero poistetaan täyssähköautoilta ja nostetaan sitä ajoneuvoveroa näiltä se 65 euroa vuodessa. Varmasti on hyvä, että tämänkaltaisella esityksellä tuetaan suomalaista ilmastotavoitetta, vähennetään päästöjä. Varmasti kaikki olemme yhtä mieltä juuri siitä asiasta, että tavoitteet, että liikenne olisi mahdollisimman vähäpäästöistä ja perustuisi juuri esimerkiksi täyssähköautoihin enemmän ja niin poispäin, ovat hyvin kannatettavia ja jopa välttämättömiä, koska meillä on tietyt ilmastotavoitteet.

Tässä yhteydessä haluaisin osaltani sanoa sen saman, minkä olen aika usein sanonut niiden esitysten yhteydessä, jotka käsittelevät autoilun tai liikenteen verotusta, ja minkä aika usein muuten valiokuntakin on kirjannut omiin huomioihinsa, että kaiken kaikkiaan kun näitä yksittäisiä esityksiä tulee, niin on syytä seurata ja erityisesti kiinnittää huomiota kokonaisuutena liikenteen ja autoilun verotuksen sellaiseen kokonaisuuteen, jossa huomioidaan paitsi ekologiset niin myös nämä sosiaaliset ja alueelliset tavoitteet, eli tavallaan tasaa arvoa myös sosiaalisesti ja ekologisesti ja alueellisesti voidaan sitten edistää. Eli kokonaisuus kaiken kaikkiaan liikenteen verotuksessa lienee aika haastavaa löytää, mutta kun sitä etsitään ja uudistetaan, niin silloin mielestäni on hyvin tärkeää muistaa myös nämä oikeudenmukaisuuskysymykset.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Marttinen.

15.08 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on minusta kaikin puolin aivan oikeansuuntainen. Toki voidaan myös todeta näin, että aika pienistä muutoksista nyt lopulta on kyse tässä kokonaisuudessa, mutta siinä, että verotuksella tuetaan nimenomaan siirtymistä näihin vähäpäästöisiin tai päästöttömiin kulkutapoihin ja autokannan uudistumiseen, ne ovat tietysti kyllä hyvinkin kannatettavia.

Mutta, herra puhemies, kuten totesin, nämä askeleet ovat aika pieniä, ja nyt tässä nimenomaan esitetään muutoksia vain ja ainoastaan näihin täyssähköautoihin, ja sielläkin hyvin pieniä muutoksia. Täytyy kuitenkin muistaa se, että Suomen autokanta on yksi Euroopan vanhimmista. Nyt nämä muutokset, mitä hallitus esittää, kohdistuvat pelkästään täyssähköautoihin. Me tiedämme sen, että kuitenkin hyvin pitkälle tulevaisuuteen valtaosa suomalaisista tulee ajamaan polttomoottoriautoilla. Ja meille tuodaan vuosittain kymmeniätuhansia käytettyjä isomoottorisia autoja ulkomailta, erityisesti Ruotsista. Nyt kun tämä sähköistyminen menee eteenpäin Länsi-Euroopassa ja Euroopassa ylipäänsä, niin isona riskinä on kyllä se, että meille tuodaan jatkossakin yhä enemmän näitä isomoottorisia käytettyjä autoja Suomeen, ellei meillä sitten tehdä myös isompaa muutosta meidän autoiluverotukseemme. Sen takia olemme esittäneet kokoomuksessa isompaa remonttia autoilun verotukseen sitä kautta, että autoveroa laskettaisiin vuosittain isommissa määrin, jotta nimen-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

omaan voitaisiin tukea myös tätä polttomoottoriautoissa tapahtuvaa muutosta — ei pelkää näiden täyssähköautojen vaan myös kaikkien muiden voimien osalta, ja tässä on erityisesti se, että seuraavana askeleena pieni- ja keskipäästöisten polttomoottoriautojen autoveroa laskettaisiin, jotta me saamme tätä kiertoa enemmän, jotta saamme myös enemmän näitä vähän käytettyjä polttomoottoriautoja markkinoille, ja sitä kautta pienennettyä myös näiden kautta autoilun kokonaispäästöjä.

Oikeastaan kysyisin ministeriltä: Miten näette tämän laajemman autoilun verotuksen muutoksen, mikä meillä on edessä ja joka on välttämätöntä tehdä, koska täällähän kuitenkin nyt vielä puhutaan aika pienistä määristä, mitä tällä muutoksella nyt saadaan aikaiseksi? Miten suhtaudutte kokoomuksen esitykseen, siihen, että autoveroa laajemmin lähdettäisiin muuttamaan, koska joka tapauksessa tulevaisuudessa autoveron tuotto tulee pienemään merkittävästi? Ja nyt kun me ollaan kuitenkin vielä ajurin paikalla, niin eikö siinä nyt olisi kuitenkin järkevää lähteä tekemään myös isompaa remonttia autoiluverotukseen ja tukea myös sitä, että markkinoille saadaan uudempia, turvallisempia autoja laajemmin, joita sitten suomalaiset voivat käyttää?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vielä edustaja al-Taee ja sen jälkeen ministeri Saarikko, 3 minuuttia.

15.11 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puheenjohtaja! Arvoisa ministeri, kolme pointtia:

Ensimmäinen kysymys liittyy liikenteen kokonaisarviointiin verotus huomioiden. Mitä kuuluu tavaraliikenteelle ja meriliikenteelle tähän kokonaisuuteen nähden? Mikä on se tiekartta, koska siellä ne isot päästöt ovat ja siellä se vety myös merkitsee todella paljon?

Ja sitten vielä tähän itse esitykseen liittyen tarkemmin kaksi pointtia.

Ensimmäinen: Kyllähän tässä täytyy olla reilu sekä meidän kansalaisillemme että planeetalle. Planeetalle siitä näkökulmasta, että nykyiset sähköautot toimivat litium- ja kobolttiakuilla. Meidän täytyisi tämän kysynnän, mikä maailmassa on, täyttämiseksi porata Suomi täyteen reikiä, jotta me saisimme sen koboltin sieltä ulos. Eli se ei ilmaston näkökulmasta autuaaksi tee, että ne ovat sähköautoja, jos me toisella kädellä sitten runnomme meidän luontomme rikki. Näiden tuotteiden jalostusarvo on korkea, mutta jos se jalostus ei tapahdu Suomessa, niin me menetämme sitä kautta verotuloja. Mitä tälle kuuluu kaivoslain näkökulmasta, ja miten tämä luontoaspekti on otettu huomioon tässä verotuksessa, kun sähköautoja puffataan ja työnnetään tällä hetkellä?

Ja sitten toinen kysymys, joka liittyy siihen reiluuteen kansalaisille. Kyllähän se konversiotuki kannattaisi tässä jatkaa mahdollisimman pitkälle, koska silloin me saamme meidän bensa-automme ja dieselautomme käyttökelpoisiksi kaasuautoina mahdollisimman pitkään. Maksetaan se erotus, mitä maksaa konvertoiminen, muuttaminen tehdä, sillä kun me odottelemmme niitä sähköautoja tuleviksi — Kiinan markkinoille menee varmaan 75 prosenttia kaikista maailman sähköautoista tällä hetkellä, mutta jossain vaiheessa niitä alkaa tulla Suomeen paljon laajemmin ja yhä useammalta toimittajalta, edelleen koboltti-ongelma siellä — meidän täytyisi pystyä ajamaan meidän bensa- ja dieselautoillamme mahdollisimman kustannustehokkaasti ja luontoa säästävästi. Ja tässä tämä konversio on tajuttoman tärkeä. Sekin on verohelpotus, ja se on itse asiassa verohelpotus, mikä menee suoraan köyhille, jotka ajavat autoja tässä suuressa maassa.

Näihin kolmeen pointtiin jos saisin vielä vastauksia. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Saarikko.

15.13 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Pitäydyn vastauksessani — kiitos hyvistä analyyseistänne — kuitenkin pääosin tässä juuri nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä. Kommentoin yleisesti, että on varmaan niin, mitä edustaja Marttinenkin tässä pohdiskelee, että tarve isommalle verotuksen muutokselle on sinänsä, jollain aikavälillä, olemassa. En viittaa pelkästään ajoneuvo- ja autoveroon, vaan myöskin siihen liikenteen verotuksen kokonaisuuteen, joka nyt näkyy kallistuneina bensiinin hintoina bensapumpulla — ei niinkään hallituksen ratkaisujen vaan maailmanmarkkinahintojen vaikutuksena — ja toisaalta siihen väistämättömään muutokseen, jonka globaali autoteollisuus on jo omassa toiminnassaan toteuttanut ja vaihtanut vahvasti autojen rakennetta ja markkinan suuntaa uusiutuviin ja ennen kaikkea sähköpohjaisen liikenteen kehittämiseen.

En ryhdy ennustamaan, en varsinkaan täältä aitiosta käsin, mutta oma arvioni on se, että markkinamuutos tulee olemaan vielä nopeampikin kuin mitä juuri nyt me osaamme ennustaa. Näin on käynyt erittäin monelle ilmastomuutoksen torjunnan toimenpiteelle, että hallitukset — me ja muut monessa muussa maassa — ovat sittenkin perässä sitä väistämätöntä ja hyvää markkinatalouden kehitystä, joka vaikkapa autoteollisuudessa näkyy. Mutta kyllä, suomalaisen verotuksen pitää kulkea tuon mukana, ja viittaa siis koko liikenteen verotukseen.

Täällä edustaja Mäkelä kävi omassa puheenvuorossaan kriittisesti läpi sitä, että entäpä se vähävaraisempi autonostaja, keskituloinen autonostaja. Tietenkin tavoitteena on, mihin ei yksin maan hallitus voi vaikuttaa, että myöskin sähköautojen hinta kohtuullistuisi, markkina muuttuisi ja siitä tulisi enemmän myöskin keskituloliselle ja jopa pienituloliselle mahdollinen. No, miten tätä kehitystä kohti kuljetaan? Siten, että autokanta uusiutuu. Ja miten se uusiutuu? Siten, että uusia autoja tulee sittemmin, myöhemmin myöskin käytettyjen markkinaan, ne ovat kohtuullisemman hintaisia ja se autokanta uudistuu ja mahdollistaa myös eri tulotasoisille ihmisille ympäristölle ystävällisten vaihtoehtojen hankinnan.

Vielä muutama tarkennus, arvoisa puhemies, tähän itse esitykseen. Tämän perusviesti on kannustaa, ei kepittää, niihin toimiin, jotka ovat ilmastollisesti kestäviä ja jotka näkyvät myös kuluttajien arjessa. Miksi tässä ovat mukana vain uudet autot? — Viitataan vähän myös tuohon edustaja Mäkelän pohdintaan. — Siksi, että kotimaisia ja ulkomaisia autoja täytyy kohdella yhdenvertaisesti. Kotimaisista ennen lokakuun alkua tänä vuonna rekisteröidyistä autoista on täytynyt maksaa autovero, joten myös ulkomaisista vastaavista täytyy autovero maksaa. Ja tässä taustalla oli, niin kuin totesin jo esittelypuheenvuorossa, meidän talousarvioneuvottelujemme päätös, verotusratkaisut kokonaisuudessaan, mutta myös liikenteen verotusta selvittäneen työryhmän työ, jossa sähköautojen hankintahetken kannustimien lisääminen autoveron muutoksilla oli yksi osa laajempaa kokonaisuutta.

Totean vielä, puhemies, aivan lopuksi, että veromuutoksen seurauksena hankintahetken kannustimet valita sähköauto parasivat, koska päästöohjaus autoveron kautta vaikuttaa enemmän kuluttajien kannustimiin kuin päästöohjaus ajoneuvoveron avulla, ja siksi tämä verotuksen sisäinen muutos siis tehdään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja al-Tae vielä.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

15.17 Hussein al-Tae sd: Kiitos, puhemies! Haluaisin vielä kysyä siitä, millaista arviota olette tehneet nyt, kun me rohkaisemme ihmisiä koko Euroopassa erilaisin direktiivein ja sitten kansallisten lakien avulla ostamaan sähköautoja. Miten me varmistamme, että ihmis-oikeudet toteutuvat niissä maissa, esim. Afrikan maissa, joissa kobolttia louhitaan näitten sähköautojen mahdollistamiseksi? Miten me varmistamme, että Suomen luonto ei tärvelly siksi, että markkinat vaativat tämän nopean regulaation ja markkinapaineen vuoksi hirveästi sähköautoja? Haluaisin vielä kuulla, ministeri, teidän arvionne siitä, miten me voisimme tätä tasapainoa saada aikaiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ei varsinaisesti tähän hallituksen esitykseen liittynyt [Hussein al-Tae: Sähköautoihin kyllä liittyi!] — no, sähköautoihin kyllä — mutta jos ministeri haluaa vastata, niin olkaa hyvä.

15.18 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Kysymys on erittäin syvä ja perusteellinen, eikä siihen yksin Suomi voi edes vaikuttaa. On tietysti huolehdittava siitä, että Suomi on osa niitä kansainvälisiä yhteisöjä, jotka pitävät huolta sekä työmarkkinoiden ihmisoikeuskysymyksistä että globaaleista luontoarvoista.

Olen itse vieraillut muutama viikko sitten Talvivaaran kaivoksella, jolla kyllä muodostui vahva käsitys siitä, että ympäristöarvot ovat vahvasti läsnä nyt tässä Talvivaaran — Terrafamen, korjaan, pahoittelut, siis väärä käsite — Terrafamen kaivoksen uudessa tulemisessa siltä osin, että siellä muodostuu raaka-ainetta nimenomaan akkuteollisuuteen hyvin ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Osana niitä prosesseja on otettu huomioon ympäristöarvot eli se toiminta, mitä tehdään oman maan kamaralla. Siihen meidän omat lainsäädännöt voivat vaikuttaa, mutta globaalien pelisääntöjen osalta Suomen pitää olla ikään kuin osana kansainvälisiä yhteisöjä näitä vahtimassa.

Edustaja kiinnittää aivan oikein huomiota siihen, että yksittäinen suomalainen Terrafame tai muu suomalainen toimittaja, tuottaja tai kaivosteollisuus ei ole tätä sinänsä ratkaisemassa, mutta on osa sitä valtavaa globaalia tarjonnan tarvetta, jonka tämä sähköautoteollisuus tulee vaatimaan, ja se kehitys on ennätyksellisen nopeaa. On tietenkin varottava, ettei toisaalla vahvasti ympäristölle ja ilmastollisesti myönteiseltä näyttävä teko ole nopeuksissaan heikentämässä meidän yhteisiä luonto- ja ympäristöarvojamme toisaalla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja nyt samalla kun totean, että keskustelu on päättynyt, totean, että kyseessä oli edustaja Lehto, jonka puheisiin viittasitte, eikä edustaja Mäkelä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden Alankomaiden kanssa Aruban osalta tuloverotuksesta tehtyjen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 184/2021 vp

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.20 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi haluan pahoitella väärää edustajan nimeä, jonka äsken lausuin: Edustaja perussuomalaisista, pahoittelut siitä, mutta toivottavasti puheenvuoroonne vastasin ja viittasin kuitenkin oikein, vaikka nimi meni väärin. Pahoittelut siitä.

Hallituksen esitys 184 on nyt verolaeista seuraavaksi käsittelyssä. Tässä esityksessä eduskunnalle laiksi eräiden Alankomaiden kanssa Aruban osalta tuloverotuksesta tehtyjen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta päätetään niin sanotun rajatun verosopimuksen soveltaminen tämän vuoden lopussa. Samalla laista kumottaisiin väliyhteisölain soveltamisen estävä pykälä. Rajattu verosopimus on määräaikainen, mutta voimaansaattamislakiin ei otettu määräyksiä soveltamisen määräaikaaisuudesta. Ilman tätä esitystä on syntymässä tilanne, jossa sopimuksen soveltamisaika päättyy mutta voimaansettamislaki on edelleen sovellettavana. Tämä astuisi voimaan ensi vuoden alusta. Tietojenvaihtosopimuksen voimassaolo ja soveltaminen jatkuvat normaalisti.

Arvoisa puhemies! Tuo seuraava hallituksen esitys liittyy hyvin kiinteästi tähän samaan teemaan, mutta toivotte ilmeisesti kuitenkin, että esittelen nämä erikseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No, tällainen toivomus meillä nyt on. — Käydään tässä välissä keskustelu. Edustaja Marttinen.

15.21 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Tämä esitys liittyy yhtenä kokonaisuutena tähän kansainväliseen verovälttelyn ehkäisemiseen ja niihin toimenpiteisiin, missä Suomi on ollut osaltaan myös mukana.

Herra puhemies! Haluan todeta sen, että edellisen hallituksen aikana tämä kansainvälinen verotietojen vaihto tai finanssitilitietojen vaihto, jossa Suomi on ollut hyvin voimakkaasti mukana, laajeni merkittävästi. Itse asiassa tänä päivänä Suomi saa jo erittäin laajasti kansainvälisesti tietoa siitä, miten esimerkiksi Suomen kansalaiset saavat palkkatuloa tai muuta tuloa kansainvälisesti eri maissa. Tätä kautta sitten voidaan lähteä myös selvittämään sitä, onko kaikilta osin verot maksettu siten kuin niiden pitää olla.

Pidän, herra puhemies, myös hyvänä, että nyt näiden muutosten myötä, jotka koskevat tätä hallituksen esitystä ja sitten seuraavana olevaa hallituksen esitystä, myös väliyhteisölain soveltaminen tulee mahdolliseksi, ja se taas osaltaan ehkäisee jatkossa hyvin tätä verotuksen välttelyä.

Nyt oikeastaan, herra puhemies, kun tässä kuitenkin puhutaan laajemmin tästä veronkierron ehkäisemisestä, pyytäisin ministeriä tiivistämään, mitä toimenpiteitä teidän hallituksenne aikana ja teidän toimestanne on tämän verovälttelyn ehkäisemiseksi tehty. Me

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

tiedämme sen, että tämä finanssilitietojen vaihto tuli edellisen hallituksen aikana voimaan, ja se on edelleen nyt laajentunut, ja se on ollut ehkä keskeisin keino, jolla tätä kansainvälistä yhteistyötä on voitu tiivistää. Mitä toimenpiteitä siis nimenomaan tässä kansainvälisessä veronkierron ehkäisyssä teidän hallituksenne on laittanut ja teidän toimestanne on laitettu toimeen? Toki pidän myös tätä esitystä nyt yhtenä pienenä osoituksena siitä, että tätä yhteistyötä tiivistetään, mutta pyydän teitä kuitenkin vielä kertaamaan tälle suuralle salille niitä toimenpiteitä, mitä nyt nimenomaan kansainvälisen verotuksen osalta, kun puhutaan veronkierron ehkäisystä, teidän hallituksenne on viemässä eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Zyskowicz.

15.24 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten viimeksi niin sanotut Pandoran paperit ja myös eräät julkisuudessa olleet veropetosoikeudenkäynnit ovat meille osoittaneet, niin harmaa talous, veronkierto, jatkuu ja sillä aiheutetaan huomattavaa haittaa yhteiskunnille menetettyinä verotuloina. Sen vuoksi kaikki se työ, mitä hallitus tekee harmaan talouden torjunnan vahvistamiseksi ja torjunnan toteuttamiseksi nykyistä paremmin, on mielestäni kiitosta ansaitsevaa. Tietovaihdot eri maiden välillä siellä olevista ulkomaiden kansalaisten tuloista ja talletuksista ovat tärkeä osa harmaan talouden torjuntaa.

Edustaja Marttinen kysyi konkreettisia toimia, mitä nykyinen hallitus on tehnyt harmaan talouden torjumisen edistämiseksi. Ainakin hallitusohjelmassa on tästä tiukat maininnat, ja huomasin, että hallitus on myös viime vuonna hyväksynyt tällaisen jatkon harmaan talouden torjuntaohjelmalle. Uskon, että hallitus parhaansa tekee.

Minua kiinnostaa nyt kuulla, sikäli kun valtiovarainministerillä on antaa vastaus, siitä, minkälaisia verotuottojen kasvuja on voitu laskea ja arvioitu harmaan talouden tehostetusta torjunnasta saatavan. Nimittäin en voi olla muistelematta sitä, että aina kukin oppositiossa oleva puolue, kun se pyrkii tasapainottamaan omaa vaihtoehtobudjettiaan, laittaa jonkin verran lisää rahaa harmaan talouden torjuntaan ja tällä lisäpanostuksella saadaan huomattavia veronlisäyksiä. Minulla on semmoinen mielikuva, että nykyisistäkin hallituspuolueista, taitaa olla vieläpä suurimmista hallituspuolueista, esitettiin jossain vaiheessa semmoisia ohjelmia, että laitetaan 20 miljoonaa harmaan talouden torjuntaan ja sillä saadaan 300 miljoonaa. Toivotaan näin.

Toivotaan myös, että kokoomus nyt, kun se tulee esittelemään oman vaihtoehtobudjettinsa tässä lähiviikkoina, ei aseta mitään epärealistisia tulolaskelmia harmaan talouden torjunnan tuottojen varaan.

Arvoisa ministeri, ihan konkreettinen kysymys: oletteko pystyneet valtiovarainministeriössä arvioimaan, että kun harmaan talouden torjuntaa on vahvistettu sekä globaalilla ja eurooppalaisella että kansallisella tasolla, minkälaisia verotuottojen lisäyksiä tästä on seurannut? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viitanen ja sen jälkeen ministeri Saarikko.

15.27 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Haluan nyt käyttää tässä myös puheenvuoron, vaikka tarkoitus ei ollut tässä kyseisessä asiassa välttämättä. Me käsittelemme myös tämän verojaostossa asianmukaisesti. Juuri tänään olemme sopineet, että kyllä me tässäkin laajasti kirjallisia lausuntoja pyydämme sitten, vaikka varmasti asia lienee kohtuullisen selvä. [Ben Zyskowicz: Ette lähde Caymansaarille niin kuin edustaja Sasin aikana?] — Ei. Jos

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

edustaja Sasi on siellä Caymansaarilla käynyt, niin me emme nyt hänestä ota mallia. Ehkä sitten Tammelaatorilla voimme edustaja Sasin kanssa keskustella näistä lisää siellä Tampereen puitteissa, mutta tämä ei ole suinkaan tarkoitus. Mutta se on tarkoitus kyllä, että voimme kaikin puolin estää sitä, ettei näitä voittoja siirrettäisi näihin veroparatiiseihin. — Ja kaikenlainen tällainen verovälttely ja aggressiivinen verosuunnittelu, joka sinänsä on laillista mutta kuitenkin ei-toivottavaa verotuottojen osalta, kyllä ovat mielestäni aika paljon kuitenkin työlistä.

Meillähan tulee tässä esityslistalla kohta esitys tästä siirtohintamenettelystä, siitä pykälästä, jolla pystytään sitten ehkäisemään tätä kautta verosuunnittelua, ja on sovittu myös muista toimista. Osahan meillä eduskunnassa on käynytkin jo, on ollut näitä niin sanottuja Lex Harakka -lakeja, mitkä ovat sitten estäneet sitä, ettemme pysty samassa määrin vaikka näitä pöytälaatikkoфирmoja perustamaan vaikka sinne Viroon, ja aika paljon on ollut tällaista kyllä, ja ne ovat mielestäni olleet hyviä, kannatettavia. Aina kun hallitus on tehnyt näitä esityksiä, joilla sitten laajennetaan tai vahvistetaan veropohjaa ja näitä porsaanreikiä tuki-taan, niin olen usein niistä kannustavia puheenvuoroja käyttänyt ja varsin usein olen huomannut, että niistä tulee myös paljon kritiikkiä, että nyt taas tulee verotusta ja uusia veroja, vaikka kyse ei suinkaan ole siitä, että tavallinen palkansaaja, tavallinen eläkkeensaaja maksaisi enemmän, päinvastoin: jotta ei joutuisi maksamaan, niin sen vuoksi on hyvin tärkeää näitä veropohjia laajentaa ja estää nimenomaan tällaisista verovälttelyä, aggressiivista verosuunnittelua ja myöskin ehkäistä niitä mahdollisuuksia ihan selkeään veronkiertoon, joka sitten on tosi iso kysymys. Eli kyllä täällä tärkeistä asioista nyt puhe on.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Zyskowiec ja sen jälkeen Saarikko, vaikka äsken jo lupasin.

15.29 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa herra puhemies! Ihan lyhyesti ja järjestyksen vuoksi: siellä Caymansaarilla siis kävi eduskunnan verojaosto silloisen puheenjohtajansa Kimmo Sasin johdolla. Voi olla, että silloinen kansanedustaja Sasi siellä kävi muutoinkin, mutta ainakin verojaoston matka sinne tehtiin, koska oli tarkoitus perehtyä näihin veroparatiiseihin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

15.30 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Päästiin Alankomaista Caymansaarille tässä keskustelussa, mutta todella tärkeää pohdintaa, hyvät kollegat, ensinnäkin Suomen roolista kansainvälisessä yhteistyössä, maiden välisistä sopimuksista, mikä tässä nyt oli varsinainen asiakohta, mutta kaikkineen verosuunnittelun, aggressiivisen verovälttelyn, sellaista tarkoituksiperää olevan verosuunnittelun kitkemisestä.

Pohdin moniakin esittämiänne kysymyksiä.

Ensinnäkin edustaja Zyskowiecille: Teillä on upea, pitkä parlamentaarinen ura, ja te olette todella nähnyt, että poliitikkojen mielestä puolueesta riippumatta me ajattelemme niin, että harmaa talous on vitsaus, joka pitää pystyä kitkemään, ja niin tämäkin hallitus ajattelee. Kukin vuorollaan ajattelee, ja varmasti se meitä yhdistää, että silloin kun veroja on säädetty, niitä on tarkoitus maksaa lakien mukaisesti, ja pyritään valmistelevaan verolainsäädäntö niin, että sen tarkoituksena ei ole pikemminkään tarjota porsaanreikiä, vaan tavoitteena on paremminkin veropohja, joka on sillä tavalla selvä ja selkeä ja ennustettava,

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

että sitä voidaan myös helpommin noudattaa ja motivaatio maksamiseen säilyy. Tämä hallitus ei ole laskenut verotuottoja harmaan talouden varaan vastaavalla arviosummalla, mitä käyttite esimerkkinä, mutta veropohjan tiivistämisestä kyllä on esitetty selkeästi arvioita, siitä, miten paljon verotuotot sen myötä kasvavat.

Ja mitä tulee sitten tähän edustaja Marttisen hyvään ja oikeutettuun kysymykseen, mitä ollaan tehty tällä vaalikaudella, kyllä minä nostaisin tärkeimpänä esiin valtiovarainministeriön virkakunnan ja Verohallinnon kansainvälisen työn. On annettava kunnia sinne, mihin se kuuluu. Suomalainen virkakunta on tehnyt tiivistä yhteistyötä kv-kentällä, esimerkkinä, miten minä sanoisin, veropohjan kaikki ne muutokset vaikkapa väliyhteisölainsäädännön soveltamisalassa. Toinen vastaava iso vuosien ponnistus, jossa Suomi on ollut mukana, on tietenkin tämä OECD-sopimus, joka vastikään hyväksyttiin, jolla on valtavan isoja muutoksia yritysten verotukseen, ja iso muutos siinä on minimiveron taso. Ja ehkä nostan yksittäisenä esimerkkinä vielä esiin tämän taloudellisen työnantajan sääntelyn, joka oli syksyllä lausunnoilla ja joka annettaneen ensi vuoden puolella, joka liittyy myös verolainsäädännön muutoksiin ja sitä kautta verovälttelyn vähentämiseen ja sen pois kitkemiseen.

Kaikkineen minusta vastaus siihen, mitä Suomi on tehnyt: kyllä tämä historiallisen iso ratkaisu OECD-tasolla, jonka Suomi osaltaan hyväksyi, on varmasti kaikkein merkittävin toimi tämän vaalikauden aikana, ja sitten toisaalta se kansainvälisen tason yhteistyö näillä kyseisillä maasopimuksilla mutta ennen kaikkea virkatasolla verohallintojen välillä on se, jolla näitä epäkohtia pystytään parhaiten kitkemään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden Alankomaiden kanssa Alankomaiden Antillien osalta tuloverotuksesta tehtyjen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 185/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.34 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt esittelypuheenvuoroni on jotakuinkin sama kuin äskeisessä. Tässä on siis samanlainen tilanne, mutta tässä on esitys eduskunnalle laiksi eräiden Alankomaiden kanssa Alankomaiden Antillien osalta tuloverotuksesta tehtyjen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta. Tässä päätetään niin sanotun rajatun verosopimuksen soveltaminen tämän vuoden lopussa, ja samal-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

la laista kumottaisiin väliyhteisölain soveltamisen estävä pykälä. Rajattu verosopimus on määräaikainen, kuten äskeysissäkin, mutta voimaansaattamislakiin ei otettu määräyksiä soveltamisen määräaikaisuudesta. Ilman tätä esitystä on syntymässä tilanne, jossa sopimuksen soveltamisaika päättyy, mutta voimaansaattamislaki on edelleen sovellettavana. Tämäkin astuu voimaan ensi vuoden alusta, ja tietojenvaihtosopimuksen voimassaolo ja soveltaminen jatkuvat normaalisti.

Ehkä sellainen taustatieto vielä, arvoisa puhemies, tätä esitystä koskien, että Suomi ja Alankomaat Alankomaiden Antillien osalta allekirjoittivat syyskuussa 2009 kahdesta sopimuksesta koostuvan kokonaisuuden. Nämä sopimukset olivat tietojenvaihtosopimus ja rajattu verosopimus. Nyt kyseessä oleva sopimus, joka siis päättyy, on tämä jälkimmäinen, rajattu verosopimus, jonka nyt katsottiin päättyvän. Rajatulla verosopimuksella alueelle on tarjottu erityisiä etuja, muun muassa sitä, että esimerkiksi väliyhteisölakia ei sovelleta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021–2025 annetun lain sekä varainsiirtoverolain 56 c §:n muuttamisesta Hallituksen esitys HE 186/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.35 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 21—25 annetun lain sekä varainsiirtoverolain 56 c §:n muuttamisesta ehdotetaan tämän vuoden alusta voimaan tulleen tutkimus- ja kehitystoiminnan lisävähennyksen kolminkertaistamista ja voimassaolon jatkamista vaikuttavuuden ja ennakoitavuuden lisäämiseksi — siis olemassa olevan vähennyksen ikään kuin kolminkertaistamista, sen merkityksen ja volyymin kasvattamista ja samalla voimassaolon pidentämistä. Tavoitteena on edesauttaa osaltaan tk-toiminnan rahoitusuran nostamista kohti 4 prosentin osuutta bruttokansantuotteesta, johon tunnistan kyllä eduskunnan puolueiden laajasti sitoutuneen.

Esityksen mukaan lain määritelmät täyttävälle hyväksyttävälle tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoille myönnettäisiin ensi vuoden alusta alkaen 150 prosentin lisävähennys nykyisen 50 prosentin lisävähennyksen sijaan. Lain voimassaoloaika ehdotetaan pidentäväksi samalla vuoden 27 loppuun. Voimassaoloajan pidentämisen vuoksi lain nimeä ehdotetaan muutettavaksi uusiksi voimassaolovuosia vastaavaksi.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Lisäksi tässä esityksessä ehdotetaan varainsiirtoverolakiin tehtäväksi tekninen korjaus, jotta sähköinen tiedonantomahdollisuus koskisi myös varainsiirtoverolaissa tarkoitettuja päätöksiä ja asiakirjoja.

Esitys liittyy vuoden 22 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait tulisivat voimaan vuoden 22 alusta, ja niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 22 toimitettavassa verotuksessa.

Pidän, arvoisa puhemies, tätä esitystä tärkeänä ja hyvänä. Odotuksia laajempiinkin veroratkaisuihin tki-toiminnan osalta on varmasti olemassa, mutta pidän erittäin hyvänä tätä nyt voimaan saatettua 50 prosentin vähennystä tk-toiminnasta, nyt vielä tämän esityksen mukaan siihen tehtävää merkittävää taloudellista lisäsatsausta verovähennyksen 150-prosenttisena satsauksena ja myös ennen kaikkea tähän tki-toiminnan luonteeseen vahvasti liittyvän pitkäjänteisyyden vuoksi sitä, että se on voimassa vuoden 27 loppuun. Eli ne yksityisen rahan panokset, yritykset, jotka laittavat itseään likoon ja haluavat kehittää uutta, tietävät, että tämä yhteiskunnan tuki on mahdollista saada ei vain täksi tai ensi vuodeksi vaan näköala on pidempi, ja se jos mikä on tutkimus- ja kehittämistoiminnassa tärkeää, kun kaikki ei aina onnistu tai kaikki ideat eivät kertaheitolla ole menestystarinoita. On tärkeää, että tässä on riittävän pitkä aikakaari myöskin, jotta voidaan sitten arvioida — me taas puolestaan yhteiskunnallisina päättäjinä — että ovathan tämä verovähennys ja tavallaan taloudellinen panostus, nämä kaikki panokset verotuksen kautta tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja yrityksille, tutkimuslaitoksille, yhteistyökumppaneille ja koko tälle kentälle varmasti oikeansuuntaisia, oikein kohdennettuja ja varmasti vaikuttavia. Siihenkin tarvitaan riittävän pitkä aikajänne.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Essayah poissa. — Edustaja Viitanen.

15.38 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kuten kuulimme, tässä olemassa olevaa etuutta hieman vielä parannetaan, eli tämä lisävähennysmäärä nousee merkittävästi, vähennysprosentti 50:stä 150:een, ja todellakin voimassaoloaika vielä sitten suunnataan eteenpäin. Ideanahan tietenkin on juuri mainittu lisääntyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta ja yhteistyö sitten yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa tämän osalta.

Myös minä tiedän, että tämä on varsin toivottu ja nähty hyvänä. Tietenkin kun Suomella on hyvä ja tärkeä kunnianhimoinen tavoite edistää kaiken kaikkiaan t&k-osuutta bruttokansantuotteesta merkittävästi, niin kyllähän tämänkaltaisia kannustimia kieltämättä tarvitaan, ja itse näen tämän myönteisenä ja tärkeänä. Sitten tavallaan, kun sanotaan, että hallitus ei koskaan mitään tee, mielestäni tämä nyt on jälleen kerran yksi konkreettinen teko, jolla sitten kuitenkin voidaan rakentaa tulevaisuuttamme ja osaamistamme ja pärjäämistämme maailmalla.

Tietenkin aina sitten kolikon toinen puoli on se, että kun verohelpotuksia annetaan, niin onhan niillä jonkin verran vaikutusta myös verotuottoon. Tällä kertaa on arvioitu, että tämän korotuksen vaikutus olisi miinus 11 miljoonaa ja sitten vielä pidennyksen vaikutus olisi noin miinus 19 miljoonaa. Tietenkin on tärkeää sitten se seuranta, mitä valiokunnasakin edellisellä kerralla, kun tämän teimme, alleviivasimme, että on hyvä nähdä, mitä tämä tuottaa, ja varsinkin juuri sitten se yhteys, että kun näitä panostuksia, jotka ovat tarvittavia ja merkittäviä ja myönteisiä, tehdään, että niillä olisi myös sitten vastaavia tuloksia. Se on myös tärkeä asia.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Kuten sanottu, tämäkin on meillä jaostossa käsittelyssä. Tämähän on sillä tavalla varmasti hyvä käsitellä, kun myönteistä esitystä tämä edustaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Marttinen.

15.41 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Kiitoksia ministerille tämän hallituksen esityksen esittelystä, ja kuten tässä myös verojaoston puheenjohtaja toi esille, niin käytännössä nyt siis esitetään laajennettavaksi jo voimassa olevaa säännöstä yrityksen tutkimuslaitokselle tehtävään alihankintalaskuun liittyvästä vähennyksestä. Nyt kuitenkin on minusta tärkeää käydä tässä vähän laajemmaltikin läpi tätä meidän t&k&i-kokonaisuutta ja verotuksen osuutta siinä. Me tiedämme sen, että tämänkaltaisen vähennys soveltuu tai kohdistuu kovin huonosti esimerkiksi pk-yritysten käyttöön. Tämähän käytännössä kuitenkin tarkoittaa sitä, että tällaista vähennystä on huomattavasti helpompaa käyttää suuremman yrityksen kuin taas sitten vastaavasti pienemmän yrityksen, jos ja kun tämän vähennyksen piiriin eivät esimerkiksi kohdistu yrityksen omat, suorat t&k&i-menot, mitä taas tämä ei siltä osin käsittele.

Nyt oikeastaan kysymykseni kuuluu ministerille: Kun teidän hallituksenne on puhunut aika paljon tästä tavoitteesta, että meidän t&k&i-menot suhteessa bruttokansantuotteeseen pitäisi nostaa sinne 4 prosenttiin tulevaisuudessa, niin sitähan ei tietenkään tehdä pelkästään ikään kuin julkisilla panostuksilla, vaan se vaatii myös merkittävää lisäsatsausta meidän yrityksiltä. Nyt siis jälleen kerran tullaan siihen, että me voisimme verotuksen keinoinla tukea voimakkaasti meidän yritysten t&k&i-panostuksia ja niiden lisäystä. Me tiedämme sen, että tämä esitetty muutos on vielä kuitenkin aika kosmeettinen, vaikka sinänsä tervehdin sitä ilolla, että se nyt tehdään. Mitä te ajattelette siitä, voitaisiinko tätä t&k&i-kokonaisuutta ja tätä verovähennystä ja sen sisältöä kuitenkin arvioida myös laajemmin, niin että nämä yritysten t&k&i-menot voitaisiin myös laajemmin sisällyttää vähennyksen piiriin, jolloin aidosti luotaisiin selkeämpi kannustin myös näiden t&k&i-menojen lisäämiselle? Vaikka totta kai ainahan näissä panostuksissa yritykset lähtevät siitä liiketoiminnan näkökulmasta, me kuitenkin tiedämme sen, että tämä kohdistuu nyt hyvin rajatusti yritysten käyttöön. Myös elinkeinoelämä on kuitenkin toivonut laajempaa vähennystä, joka palvelisi laajemmin meidän yrityskehitystä, joten miten ministeri suhtautuu: Ensinnäkin, miten te näette tämän ilmiselvän ristiriidan tämän 4 prosentin bkt-tavoitteen osalta, ja miten te näette nyt tämän laajemman verovähennyksen roolin tulevaisuudessa? Onko se mahdollista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Tae.

15.44 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Erinomainen hallituksen esitys, jolla pyritään sitä valtion ja julkisen hallinnon vipuvoimaisuutta lisäämään, jotta Suomi olisi sellainen maa, johon kannattaisi myös tuotekehitysinnovaatiopuolelle satsata ja investoida. Ja juuri tämä, että se on monivuotinen, on merkki hyvästä ennakoitavuudesta, jota investointisektori kaipaa ja jota ulkomailta käsin katsotaan sisäänpäin.

Eräs tuttavani soitti Yhdysvalloista ja on kiinnostunut akkuteknologiasta, suola-akuista, ja kysyi, millainen investointiympäristö Suomi on, niin minä sanoin, että siinä ja siinä, suhteellisen hyvä, ei maailman paras, mutta suhteellisen hyvä. Ja hän kysyi, löytyykö suola-akkuteknologiaa ja muuta vastaavaa, niin minä sanoin, että itse asiassa löytyy ja että hänen pitäisi tulla mahdollisimman pian käymään ja voitaisiin häntä esitellä eri paikoille, ja toi-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

vottavasti se hänen 10—200 miljoonan salkkunsu pystyttäisiin tänne Suomeen jonnekin saamaan, vaikka Vantaalle tai Espooseen, muualle Uudellemaalle. Kyllä nämä vuosia eteenpäin katsottavat, ennakoitavuuteen liittyvät kysymykset ovat kullannarvoisia, ja niistä suuret kiitokset.

Toinen asia, toinen pointti tähän liittyen on tietenkin tämä, että nythän on varmistettava, ja kysynkin ministeriltä, miten on varmistettu, että ne yritykset, jotka muutenkin satsaisivat ja joille tämä verovähennys ei välttämättä olisi kovin merkittävä asia — ne suuret yritykset toki edelleen satsaavat ja ottavat tämän helpotuksen mielellään vastaan, mutta miten tätä kohdennusta voitaisiin vielä tarkemmin rajata? Ja toivon todella, että edustaja Viitanen ja verojaosto myös katsovat sitä, että ne yhtiöt, jotka tätä eniten tarvitsevat, todella saavat sen, eikä se verohelpotus mene niille, joilla juristit tai muu kokonaisuus jo valmiiksi pystyisi sen handlaamaan ja saamaan sisään, tulouttamaan kirjoihin.

Sitten kolmanneksi se, että tähän vaikuttaa miinus 19 miljoonaa euroa veroihin, mitä valtio saa. Mikä on se vahvin odotusarvo sille, mitä me tällä saamme pitkällä tähtäimellä? Tähän on positiivista, jos ministeri pystyisi arvioimaan, että tällä on tarkoitus kolminkertaistaa tämä 19 miljoonaa tai kymmenkertaistaa se, tai satakertaistaa se, ja sittenhän tällaiset verohelpotukset olisivat laajamittaisesti tämänkin eduskunnan hyväksyttäviä ja sen vahvasti tukemia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja nyt vielä edustaja Lohikoski ja sen jälkeen ministeri Saarikko.

15.47 Pia Lohikoski vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuota tki-lisävähennystä ensi vuoden alusta alkaen korkeammaksi. 150 prosentin lisävähennys olisi kyseessä nykyisen 50 prosentin lisävähennyksen sijaan. Vasemmistoliitto kannattaa tki-tukien nostoa, mutta me kyllä suhtaudumme hieman kriittisesti näihin yritysten verotukiin, eli oheinen esitys ei siis ole meidän näkökulmastamme ideaali, mutta se nyt täyttää toki sen, mitä tällä aikataululla on voitu saada aikaan.

Meillä on samanaikaisesti olemassa tämä parlamentaarinen tki-ryhmä, jossa pohditaan pidemmän tähtäimen tki-tukien nostoa. Tässä työryhmässä on aika paljon asiantuntijoita, ja kun olemme kuunnelleet, niin kritiikkiä sieltäkin tulee tälle verotukien muodolle, koska verotuki ei kohdennu välttämättä juuri niille yrityksille, jotka tätä tki-tukea eniten tarvitsivat. Toisaalta sitten taas tässä kohdentumisessa ei ehkä voida huomioida niin paljon tätä perustutkimusta, mikä myöskin kaipaa tietysti tukea, esimerkiksi Suomen Akatemia ja niin edelleen.

No, yritystukien uudistamisesta ajattelemme niin, että tulisi tukea yritysten tasapuolisia kilpailuedellytyksiä siten, että tukia suunnataan jatkossa pois ympäristölle haitallisista tuista. Sen takia näemme, että panostamalla tki-tukiin jatkossa voidaan kehittää myös suomalaista perusteollisuutta siten, että täällä käytettävistä raaka-aineista saadaan enemmän irti jalostusarvoa, vientituloja ja työtä. Mutta kysyisin ministeriltä, että vaikka tässä nyt toki käsittelemme juuri tätä kyseistä ehdotusta, niin miten näette tämän parlamentaarisen tki-ryhmän työn. Kun siinä keskustelemme näistä verotuista ja muista tuista, niin paljon meillä on ollut esillä tämä rahastomalli, joka on ollut yksi esitys, mikä ilmassa on ollut, että voitaisiin saada pitkäjänteisempää tki-tukea myöskin Suomessa, kuten joissain muissa maissa. Miten kommentoisitte, jos voisitte hieman tätä asiaa sivuten tähän myöskin tulla? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

15.49 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Hyvää keskustelua tästä kokonaisuudesta. Ensiksi muutama fakta vielä liittyen nyt juuri tähän nimenomaiseen esitykseen ja sitten laajemmin tähän pohdintaan tki-tukien, -kannusteiden ja tki-politiikan merkityksestä.

Tämä lisävähennys, joka on siis jo olemassa, jonka volyymi nyt kolminkertaistetaan, tuodaan 50:stä 150 prosenttiin, ja jonka aikajännettä tuodaan pidemmäksi, on erityinen lisävähennysmuoto, koska se koskee vain tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhteistyötä, ei yrityksen omaa tk-toimintaa. Sen takia olen eri mieltä edustaja Martisen kanssa, että tämä ei olisi hyvä järjestelmä nimenomaan pienten yritysten kannalta, koska nimenomaan aika monella pienellä yrityksellä on niin, että ei ole volyymia ja resurssia kehittää yrityksen sisällä kokonaista omaa sektoria, jonka tehtävänä ovat tutkimus- ja kehityspanokset, vaan nimenomaan kaivattaisiin yhteistyötä korkeakoulujen, oppilaitosten, tutkimusyhteisöjen kanssa. Eli tällä on tarkoitus nimenomaan lisätä vuorovaikutusta yritysten ja korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten välillä, eli win-win. Se satsaus, johon me annamme yrityksille verokannusteen, tulee tuottamaan ja generoimaan hyvää ja myöskin yhteistyötä ja sitä kautta myöskin taloudellista tukea korkeakoulutukselle ja tutkimuslaitoksille. Pienenä maana meidän täytyy pystyä yhä paremmin hyödyntämään meidän omat voimavaramme, ja tämän vähennyksen merkitys on nimenomaan tuoda nämä tiiviimmin yhteen. Siksi minä ajattelen, että tämä ei nimenomaan sulje pk-yrityskenttää pois, vaan päinvastoin on vastaus heille sitä helpommin.

Mutta siitäkin olen samaa mieltä, että nähtäväksi jää. Näiden vaikutusarviot ovat erityisen vaikeita, varsinkin siksi, että meillähan on ollut tällainen aikaisemmin käytössä, mutta hyvin lyhyen ajan. Taisi olla kokoomusjohtoisen hallituksen aikana vuonna 13 ja 14 tämä laajempi t&k-verokannustin, mutta sitä pidettiin aikanaan mallina byrokraattisena. Sitä pidettiin ennakoimattomana, eikä sitä vaikutelmaa kyllä lainkaan vähentänyt se, että sen jo alun perin perin lyhyttä soveltamisaikaa lyhennettiin kesken kaiken vielä entisestään, ja yleensä veroratkaisut eivät sellaisina ole parhaita, siis poukkoilevat ja lyhytjänteiset ratkaisut. Sillä kannustimella ei aikanaan tutkimuksissa havaittu tilastollisesti merkittäviä vaikutuksia. Siksi on tärkeää todeta se reilusti ääneen ja korostaa, että tässä on nyt erilaiset parametrit ja myöskin pidempi aikajänne ja sen vaikuttavuus pystytään siten todentamaan.

Mitä tulee sitten näiden tki-verokannusteiden merkitykseen, uusin kansainvälinen tutkimuskirjallisuus osoittaa, että ne ovat käytännössä parhaita innovaatiopolitiikan välineitä. Se ei ole siis minun mielipiteeni, vaan se on tutkimuskirjallisuuskatsauksesta, joka toteaa: ”Aineistoanalyysi antaa viitteitä siitä, että eniten vaikuttavuutta saadaan selkeällä ja vaakaalla t&k-verohuojennusjärjestelmällä. Uudemmassa kirjallisuudessa t&k-verokannustimien” — siis yleisellä tasolla verokannustimien — ”on arvioitu olevan yksi parhaista innovaatiopolitiikan työkaluista ja t&k-verotukien nettohyötyjen ylittävän suorien t&k-tukien nettohyödyt.” Tämä evästykseksi myös siihen parlamentaariseen työryhmään, josta itse ajattelen niin, että valtion rahoitusosuutta, joka on aika mittava, iso kysymys, miten se hoidetaan, voitaisiin hoitaa myös verotuksen keinoin myös tätä nyt käsillä olevaa kannustinta laajemmalla kannustimella, joka kyllä oli myöskin esillä hallituksen budjettineuvotteluissa. Tähän kokonaisuuteen kuitenkin päädyttiin.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verotusmenettelystä annetun lain 31 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 188/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ja jälleen kerran ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.53 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seuraava esitys, 188. Siinä esityksessä eduskunnalle laiksi verotusmenettelystä annetun lain 31 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi on kysymys siitä, että ehdotetaan muutettavaksi verotusmenettelystä annettua lakia, arvonlisäverolakia, elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia ja Euroopan talousalueella sijaitsevan tytäryhtiön lopullisen tappion konsernivähennyksestä annettua lakia — siis useita muutoksia. Esityksen keskeisimmät muutosehdotukset koskevat verotusmenettelystä annetun lain siirtohinnoitteluoikaisusäännyksestä, jossa säädettäisiin eräistä siirtohinnoitteluanalyysin elementeistä entistäkin tarkemmalla tasolla.

Mikä on tavoitteena? Tavoitteena on se, että siirtohinnoittelujen oikaisuja voitaisiin jatkossa tehdä OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden koko laajuudessa. Kansallinen sääntely vastaisi näin ollen kyseistä OECD-malliverosopimuksen määräystä ja verosopimusten tulkinnaassa käytettäviä OECD:n siirtohinnoitteluohjeita.

Esityksessä ehdotetaan, että siirtohinnoitteluoikaisusäännykseen lisättäisiin samalla maininta, jonka mukaan siirtohinnoittelua arvioidaan markkinaehtoperiaatteen asettamisessa puitteissa. Kyse olisi siis täsmennyksestä.

Lisäksi säännöksessä selvennettäisiin, että liiketoimien markkinaehtoisuutta koskeva analyysi sisältäisi aina liiketoimen määrittämisen sen tosiasiallisen sisällön mukaisesti. Poikkeuksellisissa olosuhteissa ja säännöksessä esitettyjen edellytysten täyttyessä etuyhteysliiketoimi voitaisiin ehdotetun sääntelyn mukaan sivuuttaa ja tarvittaessa korvata toisella markkinaehtoperiaatteen mukaisella liiketoimella.

Tämä esitys perustuu hallituksen hallitusohjelman kansainvälistä verotusta koskevaan kirjaukseen. Muutosten myötä kotimainen siirtohinnoittelua koskeva sääntely olisi siis vastaavanlainen kuin muiden valtioiden sääntelyn sisältö on. Tämäkin liittyy vuoden 22 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä, ja niin ikään tämäkin esitys astuisi hallituksen esityksen mukaan voimaan ensi vuoden alusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Viitanen.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

15.55 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tärkeä, hyvä, välttämätön esitys, ja tässä nyt oli yksi esimerkki siitä, mitä aiemmassa pykälässä kyseltiin, että mitä se hallitus tekee, jotta voisimme puuttua erilaisiin porsaanreikiin, joita lainsäädännössä on ja jotka mahdollistavat sitten näiden voittojen siirtoja verokeitaisiin. [Mika Niikon välihuuto] — Meillä sosiaalidemokraateilla on muuten ollut tästäkin ehdotus. Muistaakseni joskus, kun sen teimme, niin perussuomalaiset sanoivat, että taas veroja nostettaisiin. — Mutta tämä oli vain Niikolle välihuomautus.

Mennään itse asiaan, puhemies. Tämä on yksi esimerkki, jota nimenomaan kaivattiin, ja mielestäni on ehdottoman hyvä, että se on nyt eduskuntaan saatu, eli veropohjaa vahvistetaan, verovälttelyä suitsitaan tämän ehdotuksen ansiosta. Ja tietenkin tämä liittyy semmoiseen kokonaisuuteen, että kun ajatellaan näitä asioita, mitä tapahtuu tänä päivänä, niin nämä ovat sellaisia, mistä ainakin itse saan paljon palautetta ja mitä kansalaiset eivät näe oikeudenmukaisena: samaan aikaan, kun tarvitsemme verotuottoja, jotta voimme pitää ikäihmisistämme huolta, parantaa koulutusta, pitää lapsista huolta ja panostaa ihmisten terveyteen, ei ole oikein, että silloin sitä verotaakkaa vain lisättäisiin pienituloisilla, päinvastoin moni pienituloinen eläkkeensaaja, palkansaaja ansaitsee pikemminkin helpotusta verotaakkaan. Jotta voisimme turvata yhteiset voimavarat ja pitää hyvää hyvinvointiyhteiskuntaa yllä, tarvitsemme laajempaa veropohjaa ja meidän on verolainsäädännön porsaanreikiä voitava tukkia.

Siksi, puhemies, minusta on äärimmäisen oikeudenmukaista — kun sanotaan, että olemme kaikki samassa veneessä — tämä: jotta siellä samassa veneessä tasa-arvoisesti olemme, on tärkeää, että saamme sinne myös lisää soutajia. Ja on ihan oikein, että ne lisäsoutajat ovat esimerkiksi tässä tapauksessa tällaisia erilaisia suuryrityksiä, jotka ovat pystyneet erilaisin järjestelyin sitten näitä verojaan järjestelemään. Varmasti on niin, että tänä päivänä moni tekee ihan oikeinkin, mutta on myös esimerkkejä, että aina ei mennä ihan näin puhdasoppisesti, ja siksi, puhemies, haluan hallitusta kiittää tästä esityksestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Marttinen.

15.58 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille jälleen yhden hallituksen esityksen esittelystä suurelle salille. Tämä esitys koskee siis etuyhteisyritysten välisten liiketoimien hinnoittelua ja tätä suurempaa kansainvälistä yhteyttä ja OECD:n kautta tulevaa ohjeistusta siihen, miten tämä hinnoittelu kuuluu hoitaa.

Herra puhemies! En ole pystynyt oppositiopuolelta kaikilta osin vielä paneutumaan esitykseen — kuten ministeri tietää, niin kyse on varsin monimutkaisesta kansainvälisestä verotusta koskevasta sääntelystä — mutta haluan todeta vain muutaman periaatteen, joista, uskon, olemme samaa mieltä.

Ensinnäkin on täysin selvää, että verovälttelyä ei pidä missään tilanteessa sallia Suomessa eikä kansainvälisesti. Se on täysin selvä, että meillä täytyy olla selkeät säännöt ja selkeä regulaatio siihen, miten näihin tilanteisiin puututaan. Samalla haluan todeta myös sen, että yrityksemme, jotka Suomessa toimivat, ovat kuitenkin usein kansainvälisiä toimijoita, niillä on kansainvälisiä rakenteita, missä ne toimivat, ja on täysin välttämätöntä, että yritysten näkökulmasta verotus ja verolainsäädäntö on ennakoitavaa, selkeää ja johdonmukaista.

Tämä on, herra puhemies, yksi tekijä, mihin haluan kyllä verojaostossa vielä erikseen paneutua. Meillä on tänään ollut ensimmäinen kuuleminen tästä aiheesta, ja uskon kyllä, että tätä asiaa voidaan viedä eteenpäin hyvässä yhteistyössä hallituspuolueiden kanssa. Se

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

jää sitten nähtäväksi, millaisia asioita itse tässä kuulemisessa tulee esille, mutta minusta nämä pääperiaatteet ovat sellaisia, että ne varmasti jaamme kyllä hallituspuolueiden näkökulmasta.

Ja myös se näkökulma on minusta ihan perusteltua tuoda esille ja pidän sinänsä ihan oikeana linjauksena sitä, että kun sääntely kuitenkin perustuu OECD:n ohjeistukseen, niin sitä ohjeistusta noudatettaisiin mahdollisimman yhdenmukaisesti maiden välillä. Samalla kuitenkin sen pitäisi helpottaa verotuksen toimeenpanoa ja myös ehkäistä tulevaisuudessa veroriitoja ja muita epäselvyyksiä, mutta tietysti tämä jää sitten nähtäväksi, minkälaisia muutoksia tämä esitys tulee osaltaan tuomaan esille.

Herra puhemies! Isossa periaatteessa uskon siihen, että jaamme tässä salissa hyvin samat periaatteet siitä, miten näitä asioita tulee hoitaa, mutta tiettyjä kysymyksiä tämän esityksen osalta on vielä sellaisia, mitkä täytyy erikseen sitten jaostovaiheessa selvittää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

16.01 Jussi Saramo vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Suomi ei valitettavasti ole aina ollut veronkierron vastaisen rintaman eturivissä. Muistan tilanteita takavuosilta, kun ollaan oltu jopa jarruna, mutta nyt ollaan onneksi oikealla tiellä. Tiedetään, että meidän sääntelymme on ollut OECD-maiden keskiarvoa heikompaa, ja nyt kurotaan sitä gäppiä umpeen, ollaan tulossa kohti sitä eturintamaa. Tämä esitys on hallitusohjelman ja vasemmistoliiton tavoitteiden mukainen.

Siirtohinnoittelu, eli samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden välisten liiketoimien hinnoittelu, on vakavimpia markkinoita vääristäviä ja hyvinvointivaltioiden rahoitusta rapauttavia tekijöitä. Kyllä tiedetään valitettavasti, että yhä nykyäänkin kansainväliset yhtiöt tekevät todella suuria voittoja hyvinvointivaltioissa, myös köyhemmissä valtioissa, kehitysmaissa, mutta siirtävät sisäisellä hinnoittelulla voitot sellaisiin maihin, joissa niistä ei tarvitse maksaa juuri ollenkaan veroja. Ja onkin hienoa — täytyy kehua nyt Yhdysvaltoja — että Bidenin uusi hallinto on tarttunut aika tiukasti tähän verovälittelyyn kokonaisuutena. Tämä esitys esimerkiksi vie Suomea nyt paljon eteenpäin, mutta vielä on todella paljon tekemistä. Tämä verovälittelyn vastustaminen ei saa jäädä tähän, mutta Bidenin hallinto tosiaan on lähtenyt huomattavasti Euroopan unioniakin vahvemmallalla linjalla toimimaan veroparatiiseja vastaan ja laittanut esimerkiksi Euroopan sisäisiä veroparatiiseja, kuten Irlanti, Hollanti, Luxemburg, peilin eteen katsomaan, miten yritysverotusta järjestetään. Kyllä Euroopan sisällä on tärkeätä, että Suomi jatkossa on niitä maita, jotka vaativat selvästi tiukempaa linjaa, että EU ei ole se OECD:n ankkuri, joka laahaa siellä perässä, vaan olisi aktiivinen toimija ja lähtisi tukemaan näitä Bidenin hallinnonkin toimenpiteitä.

Tietysti nämä veromenetykset ovat keskeinen ongelma tässä veronkierrossa, mutta kyllä pidän vielä ehkä suurempana ongelmana tätä kilpailun vääristymistä. Ei suomalainen pienyritys eikä edes vähän suurempikaan suomalainen yritys voi samalla lailla kilpailla kansainvälisillä markkinoilla kuin jotkut yritysjohtajat, joilla on satoja työntekijöitä pelkäämään verojen optimointia — sanotaan näin kauniisti — tekemässä. Ja kyllä on tosi tärkeätä, että me saadaan... Markkinatalous voi toimia vain silloin, kun se toimii reilusti, ja on hyvä, että nyt Suomi omalta osaltaan korjaa omaa lainsäädäntöään, mutta kannustan kyllä, että olemme sitten myös niitä toimijoita, jotka pyrkivät sekä EU:ssa että OECD:ssä viemään sitä kansainvälistäkin toimenpidettä eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.04 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Siirtohinnoittelu eli samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden välisten liiketoimien hinnoittelu on ilmiö, joka kyseenalaistaa maailman-kaupan perusoletuksia. Usein ajatellaan, että hintamekanismi ohjaa markkinoilla toimivia yrityksiä, mutta ei se aina ole näin. Erilaisten arvioiden mukaan 30—60 prosenttia maailmankaupasta tapahtuukin kuitenkin yritysten sisällä. Toisin sanoen merkittävä osa maailmankaupasta on yritysten harjoittamaa suunnitelmataloutta — kuulitte aivan oikein: yritysten harjoittamaa suunnitelmataloutta. Näin suuret konsernit pystyvät toimimaan markkinoiden ehtojen ulkopuolella ja välttelemään veroja. Seurauksena taloudellinen valta keskittyy ja julkiset taloudet kärsivät. Tässä on kyse myös oikeudenmukaisuudesta, kuten edustaja Viitanen sanoi, ja todellakin julkisen talouden kestävyyydestä, mistä edustaja Saramo puhui.

Käsillä olevan hallituksen esityksen tavoite on tiukentaa siirtohinnoittelun sääntöjä Suomessa ja soveltaa OECD:n siirtohinnoitteluohteja koko laajuudessaan. Esitys on linjassa hallituksen ja myös vasemmistoliiton tavoitteiden kanssa korjata kansainvälistä verotusta oikeudenmukaisemmaksi, ja lisäksi ehdotuksella on julkista taloutta vahvistavia vaikutuksia. Verohallintohan on arvioinut, että kokonaisuudessaan ehdotettujen muutosten myötä verotuotot voisivat kasvaa vuositasolla noin 50—100 miljoonaa euroa, joten esitys on oikein kannatettava. Kiitokset valtiovarainministerille tämän esittelystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.06 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että näitä siirtohinnoittelumekanismia viilataan koko ajan ja saadaan OECD-alueelle ja EU-alueelle tieteenkin yhtenäisiä menettelyjä, koska nämä kahdessa edellisessä puheenvuorossa mainitut siirtohintaa ongelmat ovat ihan arkisia ongelmia. Varmasti näin tehdään, ja suurilla yhtiöillä yleensä on myös mahdollisuuksia panostaa lakiosaamiseen ja vero-osaamiseen valtavan paljon. Siellähän on osaamista ja on myös resursseja tehdä sitä työtä, voi olla vaikka ihan kokopäivätoimisesti sinne palkattuja ihmisiä, jotka osaavat sen homman hyvin.

Mitä tulee Suomen verotukseen, niin kyllä minä rohkenen väittää, että tokihan Suomessa tällainen veronkiertosysteemi on mahdollista, mutta meillä verojärjestelmä on kyllä niin aukoton, että yritysverotuksen puolella — en tunne sitä asiaa sen tarkemmin, mutta mitä vähäiseltä kokemukseltani tiedän — verottaja tietää kyllä suomalaisten yrittäjien tulot ja menot tarkasti ja tilintarkastus toimii. Ja sitten jos joku jotakin yrittää, niin siitä hyvin todennäköisesti jää kiinni, että uskon kyllä... [Pia Lohikoski: Kansainväliset suuryritykset!] — Aivan oikein. Edustaja toteaa tässä välillä, että kansainväliset suuryritykset sitä tekevät, mutta pitää muistaa sekin, että kun Euroopan unionissa toimimme, niin tässä on se yhteistyön paikka, että saisimme korotettua sitä kynnystä niin korkeaksi, että sitä ei kannata tehdä.

Suomalaiset yritykset toimivat kyllä esimerkillisen hyvin ja ennen kaikkea niin, että siellä on tärkeää se, että hommat tehdään oikein, koska sehän luo sitten sen uskottavuuden pohjan siihen, että riippumatta siitä, kenen kanssa tehdään kauppaa, asiakas voi aina luottaa, että tämä yhtiö toimii puhtailla papereilla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

16.08 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä toinen puheenvuoroni on pikemmin ehkä laajempi verovälttelyyn ja veronkierron ehkäisemiseen liittyvä puheenvuoro. Haluan tällä tuoda myös esille muutamia näkökulmia, jotka minusta monta kertaa unohtuvat keskustelusta, kun käsittelemme tässä salissa tällaisia esityksiä, jotka koskevat sitä, miten veronkiertoon voidaan puuttua.

Itse asiassa edustaja Hoskonen, pitkäaikainen parlamentaarikko, jota arvostan kyllä suuresti, toi kyllä minusta aika paljon myös järkeä jälleen kerran saliin tässä omassa puheenvuorossaan, sillä minusta, kun puhutaan veronkierron ehkäisemisestä, on tärkeää, että niillä toimenpiteillä ja sillä sääntelyllä puututaan aidosti niihin ongelmakohtiin, joissa voidaan nähdä, että ongelmia on.

Otan esimerkkinä vaikka etuyhteysosapuolten välisten lainojen korkovähennystilanteet, joihin puututtiin vuonna 2014 voimaan tulleella sääntelyllä. Tämä sääntely laajeni sitten, oliko 2018 vai 2019, myös kolmansilta osapuolilta otettuihin lainoihin, elikkä myös pankkilainoihin. Tietysti voidaan kysyä, näin jos pohdiskelen tätä ääneen, mitä veronkiertoa liittyy semmoiseen tilanteeseen, jos suomalainen yritys, joka rahoittaa siis vieraalla pääomalla investointejaan, haluaa kasvaa, työllistää, investoida Suomeen. Mitä veronkiertotilanteita liittyy tällaiseen kolmannelta osapuolelta otettuun pankkilainaan? Ei mitään. Sen sijaan ymmärrän kyllä sen, minkä takia esimerkiksi tällaisen kansallisen yrityskonsernin välisiä lainajärjestelyitä, niiden korkojen vähennysoikeutta, on haluttu rajoittaa. Siinä on paljonkin järkeä, ja mielestäni se on perusteltua, että se on tehty.

Herra puhemies! Haluan tällä puheenvuorolla vain kuvata myös sen, että kun puhutaan veronkierron torjunnasta, niin silloin täytyy myös pystyä aivan aukottomasti osoittamaan ne tilanteet ja ne perusteet, miksi jotain uutta sääntelyä ollaan ottamassa voimaan. Puhe siitä, että halutaan torjua veronkiertoa, ei pelkästään riitä, vaan täytyy pystyä osoittamaan myös ne tilanteet, mihin sillä puututaan, koska muuten, herra puhemies, joudutaan kyllä ojasta allikkoon. Minusta aivan samanlaisia ongelmia on liittynyt esimerkiksi tähän tosiasialliseen johtopaikkaa koskevaan sääntelyyn, josta keskustelimme vuosi sitten, joka osuu nyt esimerkiksi tällaisiin Suomessa oleviin palveluyhtiöihin, joiden kautta hallinnoidaan vaikka ulkomaisia sijoitusrahastoja — menemättä nyt sen tarkemmin tähän sisältöön sen enempää.

Oikeastaan kysyisin ministeriltä: oletteko samaa mieltä siitä, että nämä kohteet [Puhemies koputtaa] täytyy yksilöidä ja nämä kohteet täytyy perustella myös hyvin tarkkaan, koska muussa tapauksessa [Puhemies: Aika!] tekemällä uutta sääntelyä voidaan myös aiheuttaa merkittävästi haittaa suomalaiselle yritystoiminnalle, suomalaisten yritysten kilpailukyvyille ja näiden yritysten [Puhemies: Aika!] kyvyille työllistää suomalaisia?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

16.11 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on pohjimmiltaan kyse oikeudenmukaisuudesta, siitä, että kun erilaiset yritykset Suomessa ja maailmalla toimivat, niin kohtelu on mahdollisimman samankaltaista yrityksen koosta ja maasta riippumatta. Tässähän viedään Suomen menettelyä kohti OECD:n ohjeita, mikä on tietysti hyvä asia myös yritysten kannalta, kun ajatellaan toiminnan ennakoimista ja nimenomaan sellaisia yrityksiä, jotka toimivat useammassa valtiossa. On tietysti parempi, että eri maiden säännökset vastaavat enemmän toisiaan, jolloin toimintakenttä on yksinkertaisempi ja selkeämpi.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Oikeudenmukaisuudesta kun puhutaan, niin nähdäkseni edustaja Saramo nosti esille tärkeän näkökohdan. Se on epäoikeudenmukainen tilanne, jos lainsäädäntö on niin monimutkaista, että pienemmillä yrityksillä, joilla ei ole samanlaisia juristiresursseja tai muita asiantuntijapalveluita, jäävät kilpailumahdollisuudet heikommiksi kuin sellaisilla toiminnoilla, joilla on enemmän mahdollisuuksia etsiä porsaanreikiä ja sitten myös hyödyntää niitä.

Tämähän on lopulta meidän lainsäätäjien vastuulla: on meidän tehtävämme tehdä sellaista lainsäädäntöä, jossa porsaanreikiä on mahdollisimman vähän. Edustaja Marttinen nosti hyvän näkökulman esiin. Totta kai meidän pitää silloin olla tietoisia, mitä nämä porsaanreiät ovat, minkäkokoisia ne ovat, miten niitä voidaan tehokkaimmin tukkia.

Tässä yhteydessä lieneekin syytä nostaa esiin, että yksi tapa, jolla voidaan vahvistaa tätä tiedonkeruuta, on tietysti yliopistotasaisen tutkimuksen vahvistaminen. Tiedetään, että meillä on valtavasti lahjakkaita tutkijoita niin Suomessa kuin maailmalla, jotka tahtovat nimenomaan kartoittaa näitä porsaanreikiä ja myös tapoja korjata niitä, ja silloin on tärkeää varmistaa, että tälle tutkimukselle on riittävät resurssit.

Tässä myös kansalaisjärjestöjen toiminta on merkityksellistä. He riippumattomana osapuolena voivat tehdä merkittävää asiantuntijatyötä, jotta tiedämme, mitä askeleita kannattaa ottaa, jotta verojärjestelmämme olisi oikeudenmukainen, tehokas ja sellainen, jossa myös liikaa byrokratiaa pystytään välttämään. Siksi tämä onkin osa laajempaa kokonaisuutta ja laajempia toimia verovälttelyn kitkemiseksi.

On hienoa, että tässä salissa, kun tänään aiheesta on keskusteltu, on voitu läpi eri puolueiden jakaa se tavoite, että verovälttelyyn on syytä puuttua, kun mietitään hyvinvointivaltion rahoituksen vahvistamista ja myös eri yritysten toimintaedellytysten tuomista samalle viivalle. On tärkeää, että pienillä suomalaisilla yrityksillä ei ole heikompia toimintaedellytyksiä sen tähden, että suuret kansainväliset toimijat pystyvät vaikkapa veroja helpommin välttelemään. Eli tämä on myös siitä näkökulmasta oikeudenmukaisuuskysymys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Saarikko, pari minuuttia.

16.14 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä siirtohinnoittelu kaikkineen, joka tässä on nyt esityksen ytimessä, on siis täysin normaali ja välttämätönkin osa kansainvälistä kauppaa. Se tapahtuu verotuksessa markkinaehtoperiaatteen mukaisesti, ja kyllä, sitä periaatetta tällä esityksellä hiukan vahvistetaan.

Edustaja Marttinen otti esiin tämän lausuntokierroksen version, ja sen perusteella tätä esitystä onkin kyllä nyt vielä muutettu.

Jos vielä pari sanaa tästä itse esityksestä:

Siirtohinnoittelusäännöstöllä siis säädetään konsernin sisäisestä hinnoittelusta erityisesti, kun konserniyhtiöt ovat sijoittuneet eri valtioihin. Tavoitteena on siis tämän kautta verotuksessa nyt määritellä hinta, joka vastaa mahdollisimman hyvin sellaista hintaa, jonka toisistaan riippumattomat osapuolet olisivat käytännössä tässä yhteydessä sopineet ja käyttäneet.

Tällä esityksellä tuodaan siis lain tasolle niin sanotut OECD:n siirtohinnoittelusäännökset ja näin mahdollistetaan Verohallinnon puuttuminen poikkeuksellisissa tilanteissa siihen, että verotuksessa oikeustoimi määritetään tosiseikkojen perusteella joksikin muuksi kuin siksi, mikä se esimerkiksi pelkkien asiakirjojen perusteella olisi. Totta kai samalla on

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

tärkeää huolehtia siitä, että ratkaisut perustuvat aina kaikkien relevanttien seikkojen pohjalta tehtyyn aitoon kokonaisharkintaan, ei mielivaltaan.

Yhdyn mielelläni myös edustaja Hoskosen esittämään arvioon siitä, että aina kun me puhutaan yläkäsitteellä ”yritykset”, on tärkeää antaa kuitenkin realistinen kuva siitä, että tämä sääntely ei ensinnäkään tule ratkomaan kaikkia ongelmia, mutta ei, myöskään kokonaisuudessaan yrityskenttää ei yritä etsiä porsaanreikiä ja toimia väärin. Meillä on valtava joukko yrityksiä, jotka kyllä noudattavat hyviä verotuskäytänteitä, noudattavat lakia, ja kyllä tässä asiassa myös suomalainen verohallinto ansaitsee taas hyvän maininnan siitä, että suomalainen verohallinto kyllä ymmärryksen mukaan tekee kaikkensa ollakseen riittävän ymmärrettävä yritysten suuntaan niin, että yritykset voisivat myöskin lainmukaisesti toimia, [Puhemies koputtaa] ja kyllä Verohallinto myös etsii ne kohdat, joissa porsaanreikiä on yritetty käyttää. Tämä lainsäädäntö tätä työtä nyt sitten vahvistaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 189/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Saarikko, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.16 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nyt on vuorossa tämän pitkän verolakikokonaisuuden esitys HE 189. Tässä esityksessä eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta ehdotetaan, että Euroopan komission tai EU-oikeuden nojalla perustetun viraston tai elimen covid-19-pandemiaan reagoimiseksi tekemät hankinnat vapautetaan arvonlisäverosta. Se on tämän esityksen ydin.

Tähän arvonlisäverolakiin otettaisiin säännökset, joiden mukaan komission tai EU-viraston tai -elimen tekemät tavaroiden maahantuonnit ja yhteisöhankeinnot vapautettaisiin arvonlisäverosta. Verosta vapautettaisiin myös tavaroiden ja palveluiden myynnit komissiolle tai EU-virastolle tai -elimelle. Kyseessä olisi niin sanottu nollaverokanta myynneistä, eli näitä myyntejä varten tehtyihin hankintoihin sisältyvät verot saataisiin vähentää tai hakea sitten palautusmenettelyllä takaisin.

Verottomuus koskisi kuitenkin vain sellaisia tilanteita, joissa komissio tai EU-virasto tai -elin hankkisi tavaroita ja palveluita suorittaessaan sille unionin oikeudessa annettuja tehtäviä covid-19-pandemiaan reagoimiseksi. Verottomuus ei koskisi tilanteita, joissa hankit-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

tuja tavaroita ja palveluja käytetään komission tai EU-viraston tai -elimen vastikkeellisiin jälleenmyynteihin.

Tämäkin astuisi voimaan ensi vuoden alusta, ja lakia ehdotetaan sovellettavaksi taannehtivasti tämän kuluvaan vuoteen alusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valmisteverotuslain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 2 ja 39 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 190/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Saarikko, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.18 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt esitys HE 190, ja tämä kokonaisuus on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valmisteverotuslain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 2 ja 39 §:n muuttamisesta.

Tähän ehdotetaan tehtäväksi muutokset, jotka ovat välttämättömiä valmisteverotusdirektiivin täytäntöön panemiseksi, ja muutokset ovat kyllä pitkälti vain nykyistä sääntelyä tarkentavia. Esitys on luonteeltaan hyvin tekninen, ja siinä ehdotetaan muun muassa automatisoidun valvontajärjestelmän käytön laajentamista. Lisäksi tarkennettaisiin säännöksiä, jotka koskevat valmisteveron alaisten tuotteiden siirtoja tilanteissa, joihin sovelletaan osin myös tullilainsäädäntöä. Ja sitten samassa tehtäisiin eräitä muita tarkennuksia ja ajantasaistuksia. Nämä lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 13. helmikuuta 2023, jolloin direktiiviä on sovellettava jäsenvaltioissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

16.19 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kuten kuulumme esittelystä... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikki ei ole päällä.

Puhemies! Uskokaa tai älkää, suurimmaksi osaksi olen onnistunut tässä, mutta taidan olla tunnettu siitä, että en koskaan paina tuota kylliksi pitkään.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Mutta, puhemies, oikeastaan, kuten kuulimme esittelystä, tämä nimenomainen esitys on aika teknisluonteinen ja siinä tehdään erilaisia tarkistuksia ja selkeytyksiä jne., eli en niinkään halua tähän sisällöllisesti sen enempää sanoa tässä vaiheessa. Se on myös jaoston käsittelyssä, ja sen käsittelemme asianmukaisesti.

Haluan ehkä tässä alleviivata, kun tämä laaja verokokonaisuus, mitä täällä on tänään esiteltä, on nyt tullut tähän vaiheeseen, että ministeri vaihtuu, esittely menee sitten toiselle saralle, ja sanoa, että meillä on valtavasti nyt jo olemassa olevia ja tulevia esityksiä ja teemme varsin ripeästi työtä näiden läpi saamiseksi siellä jaostossa. Toivon kaikkien näiden osalta hyvää yhteistyötä valtiovarainministeriön kanssa, jotta saamme sitten joutuisasti ja hyvin näitä esityksiä vietyä läpi. Mutta todettakoon tältä osin, että syksyssä piisaa kyllä määrällisesti paljon ja toivottavasti sitten laadullisestikin hyvää läpikäytävää. — Tältä pohjalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.20 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Todellakin tähän iltapäivään mahtui nyt järjestyksessä kahdeksan eri verolakia käsittelyyn, ja muitakin esityksiä olemme viime viikkoina antaneet ja antamassa. Haluan toivottaa edustaja Viitaselle sinne jaostoon ja sitä kautta koko valtiovarainvaliokunnalle ja jaostoväelle erityisesti voimia näiden esitysten käsittelyyn. Ja kyllä, annan mielelläni kaiken tuen sille, että valtiovarainministeriön virkakunta mahdollistaa näiden esitysten sujuvan käsittelyn. Olen levollisin mielin sen suhteen, että ne ovat, kuten tavanomaista, VM:n virkakunnan laadukkaasti valmistelemia, mutta mikäli valiokunta, niin kuin tehtäväänne kuuluu, löytää joitakin tarkennuksen tarpeita, poliittiset edellytykset tehdä ratkaisuja teillä tietenkin on, kuten aina valiokunnalla. Kaiken sen asiantuntijatiedon, mitä voidaan asiantuntijakuulemisten lisäksi VM:stä teille antaa, mielellään tuomme.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 200/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Ministeri Sarkkinen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Keskustelu

16.22 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osana vuoden 2022 talousarvioesityksen neuvotteluista hallitus linjasi myös nopeavaikutteisista työllisyyttä vahvistavista toimista, jotka tukevat osaavan työvoiman saatavuutta ja parantavat työvoiman kohtaantoa. Nuorten työllisyyden edistämiseksi hallitus päätti lisätä sotilasavustukseen suojaosan.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sotilasavustuksen tulokäsitettä. Muutos koskee varusmiespalveluksessa ja siviilipalveluksessa olevia sekä naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittavia.

Arvoisa puhemies! Voimassa oleva sotilasavustuksen tulokäsite on tiukka, ja se poikkeaa muiden Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien etuuksien tulokäsitteistä. Tulokäsite on koettu epäoikeudenmukaiseksi, koska palveluksen aikana tehdystä työstä saatu palkka vähennetään täysimääräisesti maksettavasta avustuksesta. Pahimmillaan tiukka tulokäsite voi lisätä harmaata taloutta.

Tulokäsitteeseen lisätään palveluksessa olevan palkka- ja yrittäjätuloja koskeva suojaosa, ja mainitut tulot otetaan huomioon suojaosan ylittävältä osin. Suojaosan suuruus on 200 euroa. Muutoksen tarkoitus on tehdä palveluksen aikana tehtävästä työstä kannattavampaa ja kannustavampaa. Kosketuksen säilyttäminen työelämään tai omaan yritystoimintaan on hyödyllistä palveluksen jälkeisen työllistymisen ja toiminnan kannalta. Palveluksen aikana tehdään nykyisin melko harvoin töitä.

Muutoksen arvioitu kustannusvaikutus valtion menoihin on 200 000 euroa vuodessa, ja laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Ja edustaja Lehto, olkaa hyvä.

16.23 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Puhun lyhyesti, kun tämä hallituksen esityskin on lyhyt.

Tämä 200 euron suojaosuus on todella hyvä asia. Me tiedetään, kuinka paljon armeijaan menee koulun jälkeen. On ammattikorkeassa, yliopistossa, ammattikoulussa, ja siinä koulutuksen aikana opintojen ohella useasti mennään johonkin työelämään jo osittain kiinni ja ollaan siinä, ja tämä on hyvä keino, että pysytään siinä kiinni, että vielä armeijan aikanaikin voit käydä tekemässä pikkasen vaikka etätöitä yritykselle, missä olet ollut opiskeluaikana töissä. Pystyt auttamaan sitä yritystä, saat vähän tuloja, eikä heti tuloja leikata. Tämä auttaa sitä, että pysyt armeijan aikana mukana myös siinä työelämässä hiukan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

16.24 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! On ehkä niin, että monta kertaa täältä oppositiosta ei ole voinut hallitukselle antaa kiitosta, mutta kun sille on aihetta, niin se on syytä antaa kyllä rehellisesti ja suoraan. Ja tämä on, arvoisa ministeri, kyllä sellainen esitys, että kiitän teitä ja hallitusta ihan vilpittömästi siitä, että esitys on tähän saliin tuotu.

Me tiedämme sen, että kyllä monella varusmiehellä ja -naisella toimeentulo on varsin tiukkaa, ja sotilasavustus on luotu nimenomaan sitä varten, että varusmiespalvelusta suorittavat henkilöt voivat maksaa vuokransa ja heidän perheensä pärjäävät sen palveluksen

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

yli. Ainakaan omaan tajuuni ei kyllä käy mitenkään se, että jos sitten viikonloppuvapailta varusmies tai varusnainen haluaa käydä heittämässä työkeikkaa tai käydä yrityksessä tekemässä pikkusen töitä tai hoitaa itse yritystoimintaa, niin tähän päivään saakka joka ainut euro on leikannut täysimääräisesti saatua sotilasavustuksen määrää. Nyt se tilanne muuttuu edes hieman paremmaksi. [Tuomas Kettunen: Kyllä!]

Jos kuitenkin me haluamme, että Suomessa työnteke kannattaa aina, että kenenkään ei pitäisi joutua miettimään koskaan sitä, kannattaako mennä töihin vai jäädä kotiin, saako enemmän sosiaalitukia vai kannattaako se työnteke sittenkin paremmin, niin kyllähän se on totta kai näin, että myös varusmiespalvelusta suorittavilla täytyy olla kuitenkin samat kannusteet kuin kaikilla muilla on. Ongelmia jää varmasti, mutta minusta tämä on kuitenkin aika tärkeä ja iso askel eteenpäin siinä, että me tunnistamme sen, että myös varusmiespalvelusta suorittavilla on oikeus työnteekoon ja myös parempaan toimeentuloon, myös sinä aikana, kun he palvelevat meidän isänmaatamme varusmiespalveluksessa.

Tältä osin kysyisin vielä ministeriltä tästä suojaosan määrästä: avaatteko vielä tarkemmin sitä, miten juuri tähän 200 euroon sitten päädyttiin? Meillä on esimerkiksi korkeammat suojaosuudet, jotka koskevat vaikka työttömyysturvaa. Eli mikä teidän perusteenne oli, että juuri tämän 200 euron osalta tämä sitten otetaan käyttöön?

Kuten sanoin, herra puhemies, isossa kuvassa pidän tätä kyllä tärkeänä ja hyvänä esityksenä eteenpäin. Olkoon tämä nyt edes yksi harvinainen kerta tämän hallituksen aikana, kun voidaan sanoa, että tämä esitys todennäköisemmin parantaa työnteon kannusteita kuin heikentää niitä. [Petri Huru: Hyvä ensiaskel!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.27 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Kiitoksia edustaja Marttisen hyvästä, rakentavasta puheenvuorosta ja siitä, että opposition suunnastakin tulee kiitosta sille, että totta kai tämä on hyvä myös työllisyysvaikutuksien osalta. Mutta sitten täytyy myös muistaa, että kyllä meillä on tällä hetkellä maassa myös maanpuolustushenkisen hallitus, mikä tätäkin kautta sitten näkyy hallituksen hyvinä esityksinä.

Edustaja Marttinen tuossa totesi, että oliko tämän päivän ainut kiitos opposition suunnalta. Aikaisemmin tässä salissa keskusteltiin muun muassa Työkanava Oy:n perustamisesta, ja sieltäkin tuli rakentavaa opposition palautetta näittenkin työllisyystoimien osalta. Kiitoksia ministerille hyvästä esittelystä ja esityksestä.

Tämähän on ollut pitkän linjan tavoite myös Varusmiesliitolle. Varusmiesliitto on ajanut pitemmän aikaa tätä suojaosan asettamista. Myös puolustusministeri, työ- ja elinkeinoministeriö sekä Kansaneläkelaitos Varusmiesliiton lisäksi antoivat kirjalliset kommentit tästä kyseisestä esityksestä, ja kaikki kommentoineet tahot pitivät tätä esitystä tarpeellisena ja oikeansuuntaisena.

No, arviolta 300:n palveluksessa olevan avustus suurenisi tämän muutoksen myötä, ja kokonaisvaikutus valtion menoihin olisi noin 200 000 euroa. Mutta sitten kun sitä lähdetään katsomaan toisin päin, että miten paljon tämä tuopi sitten verotuloina ja työllisyysvaikutuksina takaisin, niin uskon, että tämä 200 000 tulee monin kerroin takaisin kansantalouden suuntaan.

Haluan vielä kiittää sekä hallitusta että myös oppositiota näistä rakentavista puheenvuoroista ja siitä, että maanpuolustustahto menee eteenpäin ja työllisyys kohentuu myös nuorten miesten ja naistenkin suunnalla, vaikka he asepalvelusta suorittaisivatkin.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Sarkkinen, 1 minuutti.

16.29 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Kiitän eduskuntaa kiitoksista. Tämä on sosiaaliturvan kokonaisuudessa kenties pieni epäkohta, mutta ase- ja siviilipalvelusta suorittaville on periaatteellisesti ja yksilöiden kannalta myös ihan käytännöllisestikin tärkeä asia, että tämä pieni epäkohta sosiaaliturvajärjestelmässä nyt korjataan ja yhdenmukaistetaan tätä myös suhteessa muihin sosiaaliturvaetuuksiin, missä näitä suojaosia on tehty ja pyritty kannustamaan sitä sosiaaliturvan ja työnteon yhteensovittamista myös erilaisissa elämäntilanteissa. Toki on myös merkitystä sillä, että pidetään ihmisiä sen ase- ja siviilipalveluksen ajanakin kiinni työelämässä.

Todella tämä on nyt päänavaus, tämä 200 euron suojaosa, ja eteneminen parempaan suuntaan. Työnteko tällä hetkellä ase- ja siviilipalveluksen aikana on hyvin vähäistä, joten on myös arvioitu, että jo tällaisella melko pienellä suojaosalla päästään hyvin eteenpäin, mutta totta kai jatkossa, tulevaisuudessa [Puhemies koputtaa] on myös syytä tarkastella tätä suojaosan riittävyyttä ja kenties sitten jossain vaiheessa palata siihen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 201/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Sarkkinen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.31 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävänä on hallituksen esitys työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi vuoden 2022 työttömyysvakuutusmaksuista.

Työttömyysvakuutusmaksut ovat työttömyysturvan rahoittamiseksi kerättäviä veroluonteisia maksuja, joiden määrästä on vuosittain säädettävä laissa. Työttömyysvakuutusmaksujen perinnästä huolehtii Työllisyysrahasto. Työttömyysvakuutusmaksujen kokonaismäärää ehdotetaan korotettavaksi 0,32 prosenttiyksikköä. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua ehdotetaan korotettavaksi 0,15 prosenttiyksikköä ja työnantajan keskimääräistä työttömyysvakuutusmaksua 0,17 prosenttiyksikköä. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu olisi siten ensi vuonna 1,40 prosenttia palkasta ja työnantajan työttömyys-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

vakuutusmaksu 0,50 prosenttia palkasta palkkasumman 2 169 000 euroon asti ja sen ylitävältä osalta 1,90 prosenttia palkasta. Ehdotetut työttömyysvakuutusmaksujen määrät perustuvat ennusteeseen, jonka mukaan työttömyysaste olisi vuonna 2022 keskimäärin 7,1 prosenttia. Ehdotetut säännökset tulisivat voimaan vuoden 2022 alussa.

Työttömyysvakuutusmaksujen korotusehdotus johtuu koronapandemian aiheuttamasta työttömyysmenojen suuresta kasvusta, jolla on ollut merkittävä vaikutus Työllisyysrahaston talouteen. Rahaston vastuulla olevat menot ovat edelleen koholla koronapandemiaa edeltävään aikaan verrattuna. Työllisyysrahaston mukaan työttömyysvakuutusmaksujen maltillinen korotus varmistaa rahaston maksuvalmiuden ja työttömyysturvan rahoituksen ensi vuodelle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 4 ja 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 202/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.33 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan pidennettäväksi joitakin marraskuun loppuun asti voimassa olevia työttömyysturvan poikkeussäännöksiä. Esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa työttömyysturvan toimeenpanoa ja näin keventää etuushakemuksien käsittelyn edellyttämää työmäärää.

Esityksessä ehdotetaan, että erityistä sovittelujaksoa ja siihen liittyvää laskennallista tuloa ei väliaikaisesti sovellettaisi. Lisäksi ehdotetaan, että työttömyysetuutta voitaisiin väliaikaisesti edelleen maksaa hakemuksen perusteella ennakkona enintään kuudelta kuukaudelta.

Muutoksilla ei ole arvioitu olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Muutoksilla jatketaan niitä työttömyysetuuden toimeenpanoon liittyviä, määräaikaiseksi säädettyjä poikkeuksia, jotka on koronan aikana todettu taroituksenmukaisiksi. Poikkeukset ovat edistäneet viivytyksetöntä ja edunsaajien näkökulmasta läpinäkyvää ratkaisutoimintaa ja yksinkertaistaneet työttömyysturvan toimeenpanoa.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Väliaikaiseksi esitettyjen poikkeusten voimassaoloaikana ensi vuonna on tarkoitus tarkemmin arvioida, olisiko näistä etuuskäsittelyä keventävistä poikkeuksista tarkoituksenmukaista säätää pysyväisluonteisesti.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2021 ja olemaan voimassa väliaikaisesti 31.12.2022 saakka.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 121/2021 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 7/2021 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Huru, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.34 **Petri Huru ps:** Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on positiivista, että se sisältää esimerkiksi laajennetun valitusoikeuden tuulivoimaloiden rakentamisen osalta. Tästä annamme kiitoksen.

Silti tämä esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta sisältää joitain epäkohtia, mistä johtuen teen monistelausuman mukaiset ehdotukset:

”1) Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa sitä, etteivät maankäyttö- ja rakennuslain muutokset aiheuta rakennuskustannuksiin kohtuutonta nousupainetta.

2) Eduskunta edellyttää, että maankäyttö- ja rakennuslain kuulemis- ja muutoksenhakumenetelmiä selkiytetään.”

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.35 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Hurun esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

16.35 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Teen kokoomuksen vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selkeyttää ja sujuvoittaa maankäyttö- ja rakennuslain valitus- ja muutoksenhakuprosesseja hallitusohjelmankin mukaisesti.”

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

16.36 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Sankelon tekemää lausumaehdotusta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 149/2021 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 21/2021 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.36 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tämä asia on sellainen, josta on tässä salissa käyty lukuisia kertoja debattia ja keskustelua, ja minusta aivan aiheellisesti, sillä puhutaan merkittävästä tekijästä, jolla pystyttäisiin vaikuttamaan suomalaisen vientiteollisuuden logistiikkakustannuksiin.

Me tiedämme sen, että Suomi on täällä kaukana merten takana, ja käytännössä kaikki meidän tavara lähtee kuitenkin meren yli Eurooppaan, Länsi-Eurooppaan tai muualle maailmaan, missä taas markkinat ovat. Tiedämme myös sen, että logistiikkakustannukset ovat alati kasvaneet. Ja täytyy myös sanoa se, että kyllähän tämän maan hallitus on myös omilla toimenpiteillään vaikuttanut siihen, että näin on tapahtunut, sillä esimerkiksi polttoainevevotusta on rajusti kiristetty, mikä kuitenkin valuu sitten osaltaan myös niihin teollisuuden ja yritystoiminnan kustannuksiin ja tulee myös kuljetusyritysten maksettavaksi.

Kokoomus on kannattanut sitä, että väylämaksut poistettaisiin kokonaan. Tällä hetkellä lähän niitä kannetaan puolitetuina. Alun perin tämä järjestelmä luotiin sillä tavalla, että väylämaksuilla katettaisiin taas jäänmurren kustannukset, mutta nyt, kun kuitenkin väylämaksuja on kannettu puolikkaina jo pidemmän aikaa, niin ei ole perustetta minusta enää ikään kuin kytkeä näitä kahta asiaa toisiinsa vaan on perusteltua, että jäänmurren kustannukset katetaan yhtenä eränä valtion budjetista niin kuin ne kuuluu ja niin kuin ne tälläkin hetkellä katetaan. [Tuomas Kettunen: Veikkausvoittovaroista!]

Vastaavasti sitten tämä väylämaksukysymys taas on sitten asia erikseen, jolla voidaan kuitenkin konkreettisesti toimenpiteenä laskea ja kohtuullistaa suomalaisen vientiteollisuuden kustannuksia, ja siksi olemme esittäneet jo monena vuonna peräkkäin, että toimittaisiin niin, että väylämaksujen perimisestä luovuttaisiin kokonaan, ja uskonpa niin, [Tuomas Kettunen: Mistä 87 miljoonaa?] että edustaja Kaunisto, joka seuraavana täällä salissa puhuu, pystyy sitten kertomaan tarkemmin tästä meidän esityksemme sisällöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

16.38 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Marttiselle erinomaisesta puheenvuorosta, ja jatkan siitä hieman. Oleellinen kysymys on, että mihin Suomi tarvitsee vientiä. Me tarvitsemme vientiä, jotta voimme rahoittaa Suomelle elintärkeää tuontia.

Kuten edustaja Marttinen totesi, tässä on kysymys siitä, että me pystyisimme pienellä toimella tukemaan meidän vientiteollisuuttamme — ja sitä kautta työpaikkoja — ja luomaan lisää hyvinvointia Suomeen.

Pakko tässä yhteydessä mainita, että koronan alkuaikoina, vuonna 2020 keväällä, tein lakialoitteen asiasta eli väylämaksun kokonaan poistamisesta, ja silloin jo lausuntokierroksella yli 90 prosenttia asiantuntijoista kannatti väylämaksujen poistamista, eli yli 90 prosenttia. No, tämä hallitus ei sitä halunnut tehdä, ja tämä on nytten jonkinlaista soutamista ja huopaamista tämän puolituksen kanssa — joka on siis kylläkin ollut voimassa jo Kataisen hallituksen ajoilta, mutta ei se ole oikein, että yritykset joutuvat sitä päätöstä joka vuosi tai muutaman vuoden sykleissä aina erikseen odottamaan, vaan poisto tekisi selkeän radan yrityksille investoida ja kehittää tulevaa.

Hinta on 50 miljoonaa vuodessa, ja se ei ole suuri summa, jos me mietimme niitä dynaamisia vaikutuksia, mitä väylämaksun poistolla voitaisiin saada. Ennen kaikkea parannettaisiin yritysten kilpailukykyä, suomalaista vientiteollisuutta, juuri niitä savupiippuja, niitä tehtaita, jotka meille täälläkin maakunnista tuleville edustajille ovat äärimmäisen tärkeitä omilla alueillamme työllistäjinä ja hyvinvoinnin luojina, eli kyllä koen, että tässä on sellainen yhteinen agenda ja missio, jolla me pystyisimme meidän ylpeydenaiheitamme monissa kaupungeissa ympäri Suomen pitämään vahvasti jalkeilla, ja karsastan vahvasti sitä ajatusta, että Suomi tästä koronasta ja haastavasta ajasta nousisi sillä, että pidetään verot, tai veroluontoiset maksut, korkealla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kotiaho, olkaa hyvä.

16.41 Jouni Kotiaho ps: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viivytyksettä toimenpiteisiin, joilla turvataan sekä kauppamerenkulun että vientialojen kilpailukyky jatkossa pidemmällä aikavälillä poistamalla väylämaksut kokonaan.”

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.41 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kotiahon tekemää esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.41 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen vientiteollisuuden kannalta aivan olennaisen tärkeää on, että kuljetukset maailmalle lähtevät niin edullisesti, että pysymme kilpailussa mukana. Suomi on täysin ulkomaankaupasta riippuva valtio, yli 90 prosenttia meidän vientituloista, lähtevistä tavaroista menee laivaamalla tuonne muualle maailmaan, eli laivakuljetukset ovat se kaikkein tärkein. Ja nyt, kun väylämaksut puolitetaan vielä, tai sitä puolittamista jatketaan vuoden 23 loppuun, kyllä mielelläni näkisin sen tilanteen, että hallitus ottaisi nyt käsittelyynsä vakavasti sen ajatuksen, että pystyttäisi

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

siin tekemään tässä asiassa pysyvä ratkaisu, ettei näitä joka kerran tarvitsisi erikseen käsitellä.

Toinen huomio tähän liittyen on, että nyt kun tätä päästökauppaa kehitetään ja ruvetaan näille kuljetuksillekin niitä päästökaupan kustannuksia säilyttämään yhä enemmän, niin meidän neuvottelijoiden pitää muistaa, että kun olemme täällä pohjoisessa nurkassa ja varsinkin talvisaikaan näitä jäänmurtokustannuksia tulee, niin nämä erilaiset lisäkustannukset, jotka muun muassa päästökaupan kautta Suomelle säilytetään, haittaavat meidän meriliikennettä ja ennen kaikkea meidän kilpailukykyä — että olemme täysin vientituloista riippuva valtio, ja meidän tavarat, mitä viemme maailmalle, ovat hyvin perinteisesti valtavaa kuljetuskapasiteettia vaativia. Toivon, että tässä asiassa otettaisiin semmoinen pitkäjännitteinen näkökanta eteenpäin ja tehtäisiin semmoinen lakiratkaisu, jolla tämä väylämaksu homma saataisiin ankkuroitua johonkin tiettyyn tasoon ja siinä se sitten pidettäisiin, jotta voitaisiin uskottavasti ja luotettavasti kertoa yhteistyökumppaneille, paljonko se väylämaksu meillä tässä maassa on, jolloin päästäisiin semmoiseen tilanteeseen, joka olisi kaikkien tiedossa, ja kaikki voisivat luottaa siihen, että tällä keinoin asia etenee.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.43 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on nyt oppositiopuolueitten suunnalta esitetty, ehdotettu, että väylämaksuista luovutaan. Kokoomus esitti, että vuoden 22 alusta lähtien näistä väylämaksuista luovutaan. Sinänsä kaikki, mikä liittyy meidän vientiin ja vientiteollisuuteen, niihin liittyvät verot ja maksut, totta kai aina kannattaa käydä läpi ja miettiä, onko niistä sitten enemmän hyötyä vai haittaa, että siinä mielessä ihan asianmukaista keskustelua.

Mutta nyt täytyy kyllä varsinkin kokoomuksen suuntaan esittää kysymystä. Olette paljon markkinointeet ja mainostaneet vaihtoehtobudjettia, niin nyt täytyy jo tässä vaiheessa iltaa ja aikaa kysyä, että jos viime vuonna tämä väylämaksujen tuotto on ollut valtion kassaan sen 40—45 miljoonaa euroa, niin mistä tämä raha sitten otetaan, kun olette esittämässä, että nyt ensi vuoden alusta tämä väylämaksu lopetetaan täysin, koska tämäkin tuottohan pitäisi korvata sitten jollakin toisella tavalla. Minusta tuntuu, että tässä vaiheessa siihen ei ole mahdollisuutta, ja kuitenkin tästä vastuullisesta rahankäytöstäkin on viime aikoina paljon ollut keskustelua ja varsinkin opposition suunnalta kokoomus on aina pitänyt valtion kassasta huolta, niin täytyy kysyä, onko teillä vaihtoehtobudjetissa kirjaus nyt tästä 40—45 miljoonan tuoton vähenemisestä. Mistä se sitten otetaan? Veikkaan, ettei ainakaan veikkausvoittovaroista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

16.45 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! On aina miellyttävää, kun hallituspuolueen jäsen kyselee taloudenhoidon vinkkejä kokoomukselta — [Tuomas Kettusen välihuuto] näinhän se yleisesti kannattaa tehdä, ei siinä mitään.

Meillä oli tämä esitys jo tämän vuoden vaihtoehtobudjetissa, ja siinä oli kyllä rahoitus hoidettu, ja itse asiassa silloinkin velanotto oli hillitympää kuin hallituksen budjetissa. Ja ei hätää, ei hätää, kyllä se vaihtoehtobudjetti on tulossa ja se on täysin hyvin sinne rahoitettu, eikä siitä huolta. Eli kärsivällisesti odotetaan ja luotetaan siihen, että kokoomuksen talouslinja pikkuhiljaa leviäisi sinne hallituspuolueillekin.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Tähän loppuun haluan vielä todeta sen, että kun puhutaan valtion omistamien ja hallintoimien meriväylien ylläpidosta, niin eiköhän se ole perusinfraa niin kuin tie- ja rautatieväylät. Miksi vesiväyliä ei tulisi rahoittaa suoraan valtion budjetista? Tämä on mielestäni hyvin oleellinen kysymys. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.46 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu puhemies! Näitten väylämaksujen tuotto on ollut viime vuosikymmenen puolivälissä enimmillään 87 miljoonaa, ja nyt tosiaan viime vuonna tuotto oli 40—45 miljoonaa euroa.

Mutta, puhemies, en vieläkään saanut vastausta tähän opposition, varsinkaan kokoomuksen, vaihtobudjetin osalta, että mistä nämä varat otetaan, [Jari Myllykoski: Etkä tule saamaan!] jotenka jäämme odottamaan nytten joulua ja sitä, minkälainen vaihtoehtobudjetti sieltä opposition suunnalta sitten tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

16.47 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Niin, en oikein tiedä, miten suhtautuisin siihen, kun hallituspuolueen riveistä tulee tällaisia kyselyitä vastuullisesta taloudenpidosta, kun otetaan huomioon se, että tämä maan hallitus on ensimmäinen hallitus 2000-luvulla, joka on rikkonut tekemänsä menokehyksen, heikentänyt finanssipolitiikan uskottavuutta merkittävästi, siirtänyt kuusi kertaa eteenpäin työllisyyspäätöksiä ja ottanut kymmeniä miljardeja velkaa, kun kuitenkin tässä tilanteessa olisi jo perusteet sille, että finanssipolitiikan linjaa lähdetäisiin kiristämään. Mutta, herra puhemies, en mene tähän kysymykseen sen enempää, totean vielä tähän itse aiheeseen liittyen, että huoli pois, tämä asia on käyty läpi meidän vaihtoehtobudjetissamme, kuten kaikki muutkin erät on käyty ja ovat olleet käytyinä jo kaksi vuotta aikaisemminkin.

Haluan todeta vielä tähän itse tematiikkaan liittyen sen, että itse asiassa väylämaksujen poistaminen myös lisäisi merkittävästi kuljetusten tehokkuutta ja olisi myös ympäristönäkökulmasta perusteltu. Nythän siis, jos ajatellaan, että merikuljetuksia hoitava varustamo hakeekin vaikka useammasta satamasta tavaraa tai kontteja tai mitä hakeekaan, se joutuu maksamaan väylämaksut jokaisesta satamasta erikseen, jolloin myöskään tällä varustamolla ei ole mitään intressiä lähteä ikään kuin yhdistämään näitä kuljetuksia, minkä kautta taas vastaavasti näiden kuljetusten tehokkuutta voitaisiin nostaa, ja taas vastaavasti silloin myös voitaisiin kuljettaa täysiä konttimääriä, täysiä kuljetusmääriä, mikä myös silloin vastaavasti olisi ympäristön kannalta täysin perusteltua. Herra puhemies, nämäkin näkökulmat on hyvä tuoda tässä esille.

Minusta edustaja Hoskonen kyllä hyvin tässä totesi, että pitäisi olla pysyvä ratkaisu. No ilman muuta pitäisi olla pysyvä ratkaisu, että meidän yritykset ja elinkeinoelämä tietäisivät aivan tasan tarkkaan, miten tästä eteenpäin tullaan menemään. Nähdäkseni tietysti kaikkien perustelluin ratkaisu on se, että väylämaksut poistettaisiin pysyvästi kokonaan ja sitä kautta myös laskettaisiin meidän teollisuuden kustannustaakkaa.

Herra puhemies! Totean vielä loppuun sen, että eiköhän Suomen kokonaisveroaste ole jo aivan riittävän korkea, että kyllä siinäkin suhteessa olisi ihan perusteltua, että tämän himmerottamisen osalta mentäisiin toiseen suuntaan, missä annettaisiin lisää tilaa kasvuille

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

ja paremmalle toimeentulolle, työllisyydelle. Tämä nyt on pieni esitys siinä joukossa, mutta minusta kyllä täysin perusteltu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

16.49 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Se on todellakin näin, että tässähän ei pidä laskea tätä asiaa pelkästään siihen, että tämä olisi pelkkä kuluerä tai säästöerä tai vastaavaa, vaan tilannehan on se, että jos Suomen kilpailukyky paranee, se tarkoittaa myös sitä, että verotuloja tulee sitä mukaa eteen.

Omasta puolestani, vaikkei nyt niin kauheasti kysely, samalla lailla se kosketti, ja meiltä löytyy vaihtoehtobudjetti, ja meiltä löytyy sieltä vaihtoehtobudjetista tämän väylämaksun lisäksi myös se, mistä me löydetään rahaa poliiseille ja mistä me löydetään ammattidieselin mukaan ottaminen tähän hommaan. Siihenhän se perustuu, elikkä niin sanotusti varjobudjetissa ne kaikki rahat on jyvitetty, ja sieltä ne löytyvät. Kyllä minä voin kertoa monta paikkaa, mistä me voitaisiin ottaa hallitukselle paljon, paljon isompiakin summia: maahanmuutto — mistä me aina muistetaan sanoa — toisen asteen koulutus [Puhemies koputtaa] ja ilmastohömpä. Näistä löytyy järkyttävä määrä rahaa tähän hommaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa sekä vankeuslain ja eräiden muiden seuraamusten täytäntöönpanosta annettujen lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 246/2020 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 13/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 13/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.51 Pihla Keto-Huovinen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan Rikosseuraamuslaitoksen rekistereissä olevien tietojen säilytysaikojen lyhentämistä joiltakin osin. Tätä perustellaan muun muassa EU:n tietosuojalainsäädännön vaatimuksien yksityiskohtaisemmalla noudattamisella myös Rikosseuraamuslaitoksen toiminnassa.

Turvallisuustietorekisteri sisältää vankeusrangaistuksen aikana kerättyjä tietoja rikosten estämiseksi tai laitosturvallisuuden ylläpitämiseksi. Tietoja kerätään vangeista ja tutkintavangeista, joiden voidaan perustellusti epäillä syyllistyvän rikokseen, josta saattaa seurata vankeutta. Rikosseuraamuslaitos saa tällä hetkellä myös käsitellä vankeja ja tutkintavankeja tapaavia sekä heihin muutoin yhteyttä pitäviä henkilöitä koskevia tietoja laitosturvallisuuden ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Hallitus esittää edellä mainittujen rekisterien osalta säilytysaikojen lyhentämistä siten, että tapaajia ja muita vankiin tai tutkintavankiin yhteyttä pitäviä henkilöitä koskevat tiedot poistettaisiin viimeistään kahden vuoden kuluttua tapaamisajankohdasta tai muusta yhteydenpidosta ja tapaamiskieltoa koskeva tieto viimeistään kahden vuoden kuluttua kiellon päättymisestä. Tällä hetkellä kyseisten tietojen poistoaika on viisi vuotta. Muutosta perustellaan sillä, että kahta vuotta vanhempia tietoja ei voida pitää tietojen käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisina.

Hallitus esittää myös turvallisuustietorekisterin tietojen enimmäissäilytysajaksi viisi vuotta viimeisestä merkinnästä, ja tällä hetkellä voimassa olevan lain mukaan tämä aika on kymmenen vuotta. Myös tässä tietojen säilytysajan lyhentämisessä perusteluna on tietojen tarpeellisuusvaatimus.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on kokoomuksen mielestä ongelmallinen, kun ottaa huomioon lakivaliokunnan asiantuntijoilta aiemmin saamat lausunnot heikentyneestä vankilaturvallisuudesta, ja tämän johdosta tuohon valiokunnan mietintöön sisältyy perussuomalaisen ja kokoomuksen vastalause.

Henkilöstöön kohdistuvat uhkaukset ja aggressiot ovat lisääntyneet niin vankiloissa kuin myös vapaa-ajalla, ja tällä on vahvat yhteydet järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja nimenomaan JR-vankien määrän kasvuun vankiloissamme. Vankien välinen väkivalta on myös lisääntynyt, ja sen taustalla ovat usein huumausainerikollisuus, siihen liittyvä painostus sekä velkasuhteet. Kokonaisvankimäärä vankiloissamme on laskenut, mutta samalla intensiivistä valvontaa edellyttävien vankien osuus on kasvanut, ja tässä tilanteessa ei ole perusteltua vaikeuttaa vankilaturvallisuuden ylläpitoa hallituksen esittämien tavoin.

Arvoisa puhemies! Vankiin yhteyttä pitäviä henkilöitä koskevien tietojen poistaminen rekisteristä kahden vuoden kuluttua tapaamisajankohdasta tai muusta yhteydenpidosta tarkoittaisi käytännössä sitä, että pitkäaikaisvankien tapaajatiedot poistuisivat monessa tapauksessa jo kesken rangaistuksen suorittamisen. Tämä on mielestämme riski laitosturvallisuuden ylläpitämiselle. Sama koskee myös turvallisuustietorekisterissä olevia tietoja, joihin voi sisältyä muun muassa vangin kirjeenvaihtoon ja puheluihin liittyviä tietoja, vangin turvatarkastukseen liittyviä tietoja, Rikosseuraamuslaitoksen saamia vihjetietoja sekä tietoja poikkeuksellisista, turvallisuutta vaarantavista tapahtumista vankilassa. Ei voi kuin ihmetellä, miksi näitä säilytysaikoja ollaan ylipäänsä lyhentämässä, kun se selkeästi heikentäisi vankilaturvallisuutta.

Lakivaliokunnan saaman selvityksen perusteella pidemmille säilytysaikojen enimmäisajoille ei ole lainkaan unionioikeudesta johtuvia esteitä, kunhan säilytyksen enimmäisajalle on relevantit perusteet tarpeellisuusvaatimukseen nähden. Voimassa olevan lain mukaiset tietojen poistamisajat on alun perin säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella, ja perustuslakivaliokunta on lakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa 27/2021 edelleen painottanut, että mitä pidemmäksi tietojen säilytysaika muodostuu, sitä olennaisempaa on huolehtia tietoturvasta, tietojen käytön valvonnasta ja rekisteröidyn oikeusturvasta.

Tapaajia ja muita vankiin yhteyttä pitäviä henkilöitä koskevien tietojen riittävä ja kohtuullinen säilyttäminen on erittäin tärkeää laitosturvallisuuden ja turvallisuuden ylläpitämiselle. Samoin myös turvallisuustietorekisterin sisältämällä tiedoilla on tärkeä käyttötarkoitus vankeusrangaistuksen aikaisten rikosten estämisessä ja laitosturvallisuuden ylläpitämisessä. Kyseisiä tietoja voidaan pitää tarpeellisina vielä pitkään niiden rekisteröinnin jälkeen.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Lakivaliokunnan aikaisemmissa asiantuntijakuulemisissa on käynyt ilmi viime vuosina vankiloissa tapahtunut järjestäytyneen rikollisuuden aseman merkittävä vahvistuminen ja vankilaturvallisuuden heikentyminen, mihin tässä aiemmin viittasin. Nämä seikat erityisesti korostavat riittävän pitkien enimmäissäilytysaikojen tarpeellisuutta, ja siksi katsomme, ettei näitä mainittuja tietojen enimmäissäilytysaikoja tule lyhentää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

16.57 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! En käy toistamaan edustaja Keto-Huovisen erinomaista puheenvuoroa ja sitä sisältöä, mistä tässä on kysymys nimenomaan näiden poistoaikojen osalta, mutta totean, että tässä on aivan ensimmäinen hämmästyksen aihe, että miksi hallitus tämmöisen tuo, nimenomaan tämä järjestäytyneen rikollisuuden voimakas kasvu ja sen vaikutus vankilaturvallisuuteen.

Nythän, sikäli mikäli jotkut edustajat eivät ole perehtyneet, kun täällä ei ehkä ehdi kaikkien perehtyä, tämän sisäisen turvallisuuden selonteon yhteydessä Rikosseuraamuslaitos lausui tästä selonteosta ja maalaa tässä omassa lausunnossaan kyllä erinomaisen huolestuttavan kuvan niin tilastollisesti kuin sitten sisällöllisesti niistä asioista, jotka oikeasti ovat turvaongelmia vankiloissa. He kertovat täällä, että väkivalta on lisääntynyt sekä vankien kesken että myöskin erityisesti vankilan työntekijöihin, ja se ei todella ole pelkkää uhkailua. Me nähdään tämä sama ilmiö koko Euroopan laajuisesti. Europol tekee tämmöistä SOCTA-raporttia, josta kannattaa katsoa, mitä Euroopassa tapahtuu tämän asian, järjestäytyneen rikollisuuden, ympärillä. Sama on kyllä täällä Suomessakin jo nähtävissä, mutta tulee edelleen pahenemaan. Siltä osin pidämme erittäin huonona sitä, että hallitus tässä kohtaa nimenomaan tuo tällaisia vankilaturvallisuuteen liittyviä säilytysaikojen lyhentämisiä eduskuntaan. Sitä ei pitäisi missään nimessä tehdä tässä.

Ja kuten tässä edustaja Keto-Huovinen kertoi, todella EU:n tietosuoja ei tätä edellytä, ja itse asiassa ei edellytä perustuslakivaliokuntakaan, jos pitkille säilytysajoille on perusteita, niin kuin tässä nyt on. Tässähan itse asiassa lyhennetään näitä säilytysaikojen perusteita niin lyhyiksi, että ne eivät välttämättä riitä edes koko tuomion ajaksi, mikä on itsessään ongelma. Toivoisin, että tietosuoja ei käytettäisi sellaisena asiana. Me ei voida tehdä siitä sellaista hirviötä, joka syö lopulta oman päänsä, niin kuin tässä nyt ehkä tulee mieleen.

Arvoisa puhemies! Edellä esitetyn perusteella teen ehdotuksen, että 1. lakiehdotuksen 31 § hyväksyttäisiin mietintöön jätetyn vastalauseen muodossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vasta huomenna käsittelyssä tehdään ehdotukset. — Edustaja Huttunen, olkaa hyvä.

16.59 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies ja arvoiset kollegat! Me tiedämme, että samassa lakivaliokunnassa tehdään työtä ja varmaan perehdytään asioihin ihan niin hyvin kuin vain pystytään ja voidaan, mutta tietenkin itse, kaksi vuotta lakivaliokunnassa nyt istuneena, olen oppinut myös luottamaan aika vahvasti ministeriön valmisteluun ja niihin asiantuntijoihin ja ennen kaikkea niihin asiantuntijakuulemisiin, mitä me kuullaan. Ja varmaan yksi semmoinen keskeinen ohjenuora on kuunnella herkällä korvalla myös perustuslakivaliokuntaa, joka on kuitenkin aika läheinen valiokunta lakivaliokunnalle.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Varmaan samoihin lausuntoihin ollaan viitattu tässä, eli minulla on itsellenikin tässä tämä lausunto hallituksen esityksestä, eli 27/21, tuore lausunto, ja tässä on todettu, että tietojen enimmäissäilytysaikojen osalta perustuslakivaliokunta viittaa tulkintaan, jossa se on pitänyt viiden vuoden säilytysaikaa arkaluonteisten tietojen osalta pitkänä. He viittaavat myös aikaisempaan lausuntoon vuodelta 2017 ja korostavat, että mitä pitemmäksi tietojen säilytysaika muodostuu, sitä olennaisempaa on huolehtia tietoturvasta, tietojen käytön valvonnasta ja rekisteröidyn oikeusturvasta, ja painottaa nimenomaan tätä arkaluonteisuutta ja rajaamista. Kyllä me tämän kokonaisharkinnan pohjalta olemme tämän hallituksen esityksen mukaisesti menneet, ja varmaan ei ministeriönkään tarkoitus vastuuministeriönä ole heikentää vankilaturvallisuutta, vaan siellä on tehty kokonaisharkintaa, jota myös valiokunta on tässä noudattanut.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.01 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Moni saattaa luulla, että rikolispomon tai huumekauppiaan bisnekset katkeavat aina siihen, kun hänet viedään muurien sisään vankilaan. Ei pidä paikkaansa. Kun rikollisporukan oleellinen tyyppi viedään istumaan tuomiota, hän pystyy silti vastaanottamaan ja lähettämään viestejä ja käskyjä vankilan vierasajalla tapahtuvien tapaamisten kautta.

Onko väärin, jos vankien tapaamistietoja säilytetään viranomaisten kirjoissa varmuuden vuoksi usean vuoden ajan? Sanna Marinin hallituksen mielestä on. Sen seurauksena hallitus vaatii, että vankien tapaamisia koskevat tiedot pyyhitään pois nykyistä aikaisemmin tietosuojaan vedoten. Tietosuojasta murehtiva hallitus on samalla kuitenkin vaarantamassa yhteiskunnan ja vankiloiden turvallisuuden. Esimerkiksi vankilassa istuva rikollispomo voi tapaamisissa sopia huumeiden välittämisestä tai tilata vaikka murhan. Kun rikos aikanaan sitten tapahtuu, olisi tapaamisesta löytyvä vierasmerkintä erittäin tarpeellinen rikoksen tutkinnan kannalta.

Jos on puhtaat jauhot pussissa, vankilassa istuvan ja häntä tapaamaan tulevan ei tarvitse olla huolissaan siitä, säilyykö rekistereissä tieto tapaamisesta kaksi vai viisi vuotta. Jos tapaamisella on yhteys rikolliseen toimintaan, haluavat molemmat varmasti kaikkien mahdollisten rekisterien tyhjentyvän mahdollisimman pian.

Tietosuojakysymykset tulee huomioida, mutta ei sillä kustannuksella, että jätämme huomiotta vankiloiden ja yhteiskunnan turvallisuuden. Vankien tapaamisia koskevia tietoja ei säilytetä huvin vuoksi, jotta viranomainen voisi niitä ajankuluksi tarkistella. Niitä säilytetään siksi, että ne ovat tarpeen rikoksen torjunnan kannalta.

Haluamme kaataa tämän Marinin hallituksen lakimuutoksen ja säilyttää nykyisen tilanteen. Me haluamme, että rikoksen tutkintaa ei tieten tahtoen vaikeuteta vaan että rikosten tekemistä vaikeutetaan. Nyt valoja päälle siellä hallituksessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.04 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Hiukan oudoksun mutta toki ymmärrän edustaja Huttusen näkökulman, että ministeriössä kaikki viisaus asuu ja mitä ikinä sieltä tulee, niin se mahtaa olla todella viisasta ja nimenomaan tarpeellista. Minä kun olen kuvi-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

tellut, että tämä prosessi menee sillä lailla, että hallitus tekee hallitusohjelman, työntää sinne tietyn määrän lakeja, ovat ne sitten välttämättä järkeviä tai eivät — ehkä ei täältä näkökulmasta tämäkään tältä osin ole järkevä eikä pitäisi kyllä olla sieltäkään — sitten tämä menee lausuntokierrokselle, ja palautteen perusteella pitäisi se lakiesitys korjata ennen kuin se tulee eduskuntaan, ja täällä käydään uusi kuulemiskierros nimenomaan niiden tahojen osalta, keitä tämä kyseinen laki koskettaa, ja sitten pitäisi ne ongelmat sieltä korjata. Mutta kuten tämän reilun kahden vuoden aikana olen huomannut, näin tämä prosessi ei sitten kuitenkaan mene, vaan se menee just niin, että runnotaan läpi välillä kyllä — suoraan sanoen — mitä sattuu, olkoonkin, että ne ongelmat on täällä asiantuntijakuulemisissa esitetty, kuten nyt tässäkin nähdään. [Jari Myllykoski: Minäkin huomasin sen viime talvena!]

Toisena haluaisin edustaja Huttuselle tuoda esiin sen, että perustuslakivaliokunta ei nimenomaisesti todennut, että näitä säilytysaikoja ei voisi säilyttää, vaan he totesivat, että se vaatii erityistä tarkkuutta tietoturvaan, tietojen käytön valvontaan ja toki rekisteröidyn oikeusturvaan, jotta ne tiedot pysyvät turvassa.

Tosiasia on kuitenkin se, mikä tässä on esitetty, että tässä käy niin kuin edustaja Tynkkynen totesi, että tämä hankaloittaa kyllä vankiloiden toimintaa. Entistä enemmän tilanteessa, kun me tiedämme, minkälainen se vankiloiden turvallisuustilanne tällä hetkellä on, pidän tätä kyllä paheksuttavana, jos tämä aiotaan tällaisenaan laittaa läpi. Nimittäin tältä ei ole voinut tässä salissa välttyä kukaan: vankiloiden heikentyneeltä turvallisuustilanteelta, järjestäytyneen rikollisuuden rantautumiselta ja itse asiassa kovalta nousulta ja kovenemiselta.

Siltä osin nämä tämäntyyppiset lainsäädännöt olisi kyllä syytä jättää tekemättä ja tulla mukaan tähän 31 §:n muuttamiseen, jota perussuomalaiset ja kokoomus esittävät vastalauseessaan. Ei liene ainakaan kenenkään ei-rosvon etu tämä lainsäädäntö, enkä suoraan sanoen ymmärrä, miksi juuri tässä vaiheessa näitä säilytysaikoja lyhennetään, kun ongelmat vain kasvavat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Huttunen, olkaa hyvä.

17.07 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Mielestäni äsken totesin näin, että olen oppinut luottamaan ministeriöitten valmisteluun. Olen oppinut luottamaan siihen, mitä me kuulemisissa kuullaan — me kuullaan tosi paljon eri asiantuntijoita valiokunnissa — ja sen lisäksi myös muitten valiokuntien lausuntoihin, ja näistä muodostuu se kokonaiskuva sitten, minkä mukaan me valiokunnassa mennään. Eli ei pidä lähteä sille tielle, että tulkitaan toisen sanomisia, että hallituspuolueet olisivat aina ainoastaan ja vain hallitusten esitysten takana puhtaasti. Me ollaan tehty todella paljon muutoksia eri valiokunnissa kuulemisten jälkeen, ja itse arvostan todella paljon lakivaliokunnan työtä ja sitä henkeä, missä siellä tehdään, että me aidosti otetaan paljon kuultavia, katsellaan asioita eri kannalta, otetaan lausuntoja lausuntovaliokunnista ja sen jälkeen, jos on tarvetta, muokataan sitten hallituksen esityksiä. Pyytäisin kyllä nyt, että se sama hyvä henki, mitä meillä on siellä valiokuntahuoneessa, olisi myös tässä salissa emmekä vääristelisi toistemme sanomisia täälläkään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

17.08 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kunnioitan suuresti edustaja Huttusen tekemää työtä ja hänen tapaansa toimia, ja sen vuoksi en nyt lähde esimerkiksi näitä puheenvuoroja, mitä tässä käytitte, laittamaan someen, kun koostan tästä videota, mutta eduskunnan pöytäkirjoihin haluaisin vain vasta-argumentoida siihen, mitä te itse tässä äsken sanoitte.

Edustaja Rantanenhan tässä ei antanut semmoista mielikuvaa, että aina kyseessä olisi tämä tilanne, että mitä tahansa ministeriö sanoo, niin sen mukaan sitten hallituspuolueet toimivat. Näinhän ei ole, vaan kyseessä oli se, että kun te itse perustelitte, vastaperustelitte niitä meidän argumenttejamme, niin te otitte ainoaksi argumentoinnin lähtökohdaksi, käytännössä teidän pihvinne oli se, että te luotatte ministeriön valmisteluihin, ja silloin se on ainoa argumentti, jota vastaan pitää käydä.

Ministeriöthän toimivat poliittisen ohjauksen alla, ja on nimenomaan meidän demokraatiassa tämä periaate, että poliitikot valitaan päättämään ne arvolinjaukset, joiden pohjalta sitten tehdään valmistelua. Toki erilaisilla tahoilla on sitten erilaista sanottavaa, esimerkiksi vaikkapa jonkun maahanmuuttokäsittelyn yhteydessä jollain pakolaisjärjestöllä on asiantuntijatahona hyvinkin erilaista sanottavaa kuin mitä me itse sitten ajattelemme, mutta me olemme poliittisia päättäjiä, ja se arvovalinta pitää loppupeleissä tehdä huolimatta siitä, mitä sitten asiantuntijat ovat sanoneet. Sieltä saadaan niitä hyviä argumentteja puolesta ja vastaan, mutta ei ole olemassa mitään semmoista matemaattista kaavaa, että jos yli 50 prosenttia sanoo tähän suuntaan asiantuntijoista, niin silloin automaattisesti meidän täytyy niin toimia, vaan me kuullaan juuri sen vuoksi hirveän laajasti erilaisia järjestöjä, asiantuntijoita, oikeusoppineita, että me saamme sen meidän arvonmuodostuksen pohjalle semmoista solidia pohjaa. Tästähan tässä on kyse.

Kyllä tämän muutoksen osalta voi sanoa, arvoisa herra puhemies, että tämä on niin kuin periaatteellisesti varmaan ehkä tämän kauden yksi järjettömimmistä esityksistä perustuen ihan siihen, että tässä oikeasti ei olisi mitään käytännön haittaa, jos pidettäisiin tämä laki nykyisellään — siitä ei yksinkertaisesti olisi yhtään mitään haittaa. Tämä on niin puhdas arvokysymys kuin vain voi olla, kuinka pitkälle painotetaan vankien tietosuojaa ja heidän lähipiirinsä tietosuojaa. Eli tämä on todella puhtaasti tämmöinen poliittinen harkinnallinen kysymys, koska tällä ei käytännön vaikutuksia ole. Jos tämä lakimuutos tehdään, niin silloin sillä on, eli silloin tosiaan vaikeutetaan poliisin työtä, ja myöskin sillä, jos tilataan tai sovitaan huumeitten tuomista vankilaan ja niin edelleen, on hirveän paljon merkitystä vankilaturvallisuuden kannalta. — Voi että, kun me kaikki voitaisiin äänestää tämä lakimuutos kumoon.

Edelleen kunnioitan sitä teidän työtänne, mutta oli pakko vasta-argumentoida nyt tähän, koska koin, että edustaja Rantasen sanoja [Puhemies koputtaa] tulkittiin väärin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.11 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Nyt edustaja Huttunen joko ymmärsi tahallaan väärin tai ymmärsi väärin, mitä äsken sanoin. Voidaan tietysti ajatella, että täällä toisiamme kunnioitetaan, mutta nythän me keskustellaan tästä asiasta — emmehän me keskustele siitä, kuinka me työskentelemme valiokunnassa, ja tiedätte varsin hyvin, että pidän teidän tyylistänne työskennellä siellä. Siitä ei ole tässä kysymys, vaan tässä on faktisesti kysymys siitä, voimmeko me tässä tilanteessa meidän vankila- ja laitosturvallisuuden, työ-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

turvallisuuden ja siellä samaan aikaan kasvavan järjestäytyneen rikollisuuden kanssa toimia siten, että me heikennämme viranomaisten mahdollisuutta puuttua rikoksiin, ennaltaehkäistä työturvaan liittyviä asioita, ja edes vankeusajan pitää näitä rekisteritietoja olemassa. Siitä tässä on kysymys, ja kuten totesin, niin se kaikki viisaus ei asu aina ministeriössä. Voihan olla, että siellä ei olla ehkä pohdittu tätä, ja kyllä se niin on, että nämä lakiesitykset tulevat hallituspuolueilta, ja silloin tietysti me toivomme, että tämäntyyppiset lapsukset — joka tässä on nyt käymässä — eivät menisi läpi, sillä tosiasia on se, minkä myös hallituspuolueet tietävät valiokunnan kuulemisten myötä, että tämä heikentää vankiloiden turvallisuutta, niin toisia vankeja siellä mutta myöskin henkilökuntaa kohtaan, ja tätä me pyrimme tässä nyt estämään.

Siinä mielessä pidän tätä erityisen harmillisena, kun tämän ei pitäisi olla niin kovin poliittinen kysymys, jota tarvitsisi niin poliittisesti ottaa. Tässä on kysymys ihan faktisesta turvallisuudesta ja niiden uhkien lisäämisestä poliittisilla päätöksillä. Se ei tunnu oikein mukavalta, ja toivoisin, että tämä meidän pykälämuutosesityksemme saisi tässä salissa kannatusta ja tätä nyt vielä kerran hallituspuolueet harkitsisivat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.14 Minna Reijonen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tosiaan käsittelyssä on laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa sekä vankeuslain ja eräiden muiden seuraamusten täytäntöönpanosta annettujen lakien muuttamisesta. Edustaja Rantanen nosti tuossa esille mielenkiintoisia asioita, ja samalla myös äsken edustaja Tynkkynen, ja toivon kyllä, että otetaan huomioon tämmöiset epäkohdat, mitä on nyt noussut esille tämän lain käsittelyssä, toivon kovasti.

Ja sitä kuulemista jos mietitään, niin tietenkään siellä kuulemisessa eivät koskaan kaikki, jotka kertovat niitä asioita, ole samaa mieltä, mutta sehän riippuu monesti siitäkin, minkälaisia kuultavia kutsutaan näihin valiokuntiin. Ainahan saadaan moni asia näyttämään sille, millekään se halutaan, eli sitä saa, mitä tilaa. Siinä voidaan saada moni asia näyttämään ihan toisella tavalla siitä riippuen, kun kutsutaan semmoiset kuultavat — en välttämättä sano, että tässä asiassa on niin käynyt, mutta jossakin asiassa voidaan perustella asiat hyvin, kun kutsutaan semmoiset kuultavat, jotka ovat myönteisiä niin kuin tiettyyn suuntaan päin. Se on aina mahdollista. Mutta toivon, että tähän Rantasen ja Tynkkynen nostamaan asiaan palataan vielä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

17.15 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puheenjohtaja! Ehkä haluan kuitenkin muistuttaa siitä, että tämä on osa laajempaa lakikokonaisuutta, mikä liittyy näihin henkilötietoihin ja näiden aikaisempien lakien kumoamiseen. Vaikka tässä keskustelussa on nyt noussut tämä yksi kulma tästä näin, niin tämä koskee kuitenkin isoa uudistusta, mitä tällä tavoitellaan, ja osaltaan sitä, mitä uudistuksia on tehty niihin järjestelmiin, ja pyritään niitä... Tarve tälle on kuitenkin noussut sekä suoraan kentältä että myöskin ministeriöstä.

Tässä on toisaalta oppositiosta nostettu minun mielestäni hyvin esiin niitä uhkakuvia. Ne eivät välttämättä edes kaikki liity tähän nimenomaiseen lakiin, vaan siihen suurempaan ongelmaan, mikä meillä tuolla vankiloissa ennen kaikkea on. Ja nyt se työ, mitä pitää tehdä, on ennen kaikkea tietysti toivottavasti oikeusministeriössä jo käynnissä, mitä tulee van-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

keuslakiin ja tutkintavankeuslakiin, mutta toivon myös sekä oikeusministeriöltä että myös-kin sisäministeriön suunnalta, että nyt puututaan niihin ongelmiin, mitä siellä on nostettu, ja haetaan uusia lainsäädännöllisiä keinoja. En syyllistäisi tätä lakia, että tämä ajaa kaiken turmioon, vaan tarvitaan isoja ja voimakkaampia keinoja, joilla pystytään vastaamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.16 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Ovaska puhuu viisaita, niin kuin hyvin usein hän täällä salissa puhuu. On totta, että näitä ilmiöitä täytyy varmasti katsoa muidenkin lakien osalta, mutta olisin kyllä kovasti toivonut nyt hallituspuolueilta vastaus-ta siihen, miksi me sitten ongelmoitamme tällä yhtä osa-aluetta.

Edustaja Ovaska on täysin oikeassa siinä, että tämä on laaja lakipaketti ja siellä on pal-jon asiaa, mitä pitääkin tehdä, mutta nimenomaan nähdäkseni täällä olisi tärkeää korjata sellaiset lapsukset, joiden ei sopisi mennä läpi ja jotka tulisi korjata siitä esityksestä tässä vaiheessa, jotta me emme ongelmoita tätä, näitä järjestäytyneen rikollisuuden ja vankila-turvallisuuden ilmiöitä, joita meillä eittämättä on, ja siinä Ovaska on oikeassa. Mutta sen li-säksi, että ruvetaan keksimään niitä uusia pyöriä, joita me varmasti tarvitsemme näitten on-gelmien taklaamiseen, pyydän harkintaa edelleen: olisiko syytä vain jättää siis ehdoin tah-doin tekemättä sellaisia päätöksiä, joiden me tiedämme hankaloittavan tätä ongelmaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.18 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Edustaja Ovaska on retorisesti kyllä hyvin taitava henkilö, mutta kuitenkin tässä kohtaa sanoisin, että nyt ei ihan osunut maaliin, niin sanotusti. Meillä täällä eduskunnassa ehkä niin kuin puhemiehen arvostuksesta ei ole tapana toimia niin parlamentarismissa, että oppositio ikään kuin käyt-tää aikaa siihen, että me kehumme kaikkea, mikä on hyvää hallituksen esityksissä, ja käy-dään sitä läpi minuuttitolkulla, vaan ehkä meidän opposition tehtävä on parlamentarismis-sa nimenomaan kirittää hallituksen toimintaa ja myöskin niitä esityksiä: lukea ne tarkasti läpi, että mitä viilaamista sieltä löytyy. Ja nyt me selkeästi, ainakin omasta mielestämme, olemme löytäneet selkeän ongelmakohdan.

Olette siinä varsin oikeassa, edustaja Ovaska, että tämä yksittäinen asia, mistä olemme puhuneet, ei tule olemaan tai ole ollut mikään syy, että nyt tulisi tällainen turmio. Se ti-lanne on ollut pitkään todella vaikea, mutta — niin kuin edustaja Rantanen tässä minun mielestäni hyvin sanoi — jos me tiedämme, että jokin pienikin muutos tulee entisestään vaikeuttamaan sitä hirveän isoa ongelmavyöhytettä, mikä meillä on, niin silloin meidän ei kannattaisi sellaista muutosta tehdä. Meillä on paljon tekemistä vankilaturvallisuuden suh-teen, meillä puuttuu resursseja poliisin tutkinnasta, järjestäytynyt rikollisuus on ollut kas-vamaan päin ja niin edelleen. Nämä ovat todellisia ongelmia jo ennen tätä esitystä, mutta tällä esityksellä te valitettavasti, hyvä hallitus, olette vaikeuttamassa tilannetta, ja silloin harkitsisin, että tätä yksittäistä osaa tässä paketissa muutettaisiin. Tehän pystytte sen teke-mään. — Kiitos.

17.19 Minna Reijonen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Edustaja Rantanen tässä äs-ken nosti esille näitä niin sanottuja porsaanreikiä ja tavallaan niitä, mitkä pitäisi korjata. No tottahan se on, me säädämme täällä lakeja, mutta me olemme täällä myös sitä varten, että

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

me huomaamme ne porsaanreiät. Ja kun ne porsaanreiät huomataan, ne pitää sitten laittaa umpeen, paikata ne, ettei tule semmoisia tilanteita, niin kuin tässä laissa nyt on mahdollista tulla, mitkä on sitten hankalampi jälkeenpäin korjata. Totta kai ne kannattaa nyt tässä vaiheessa korjata eikä vasta sitten myöhään, kun on jo tullut ongelmia. Toivon, että tähän asiaan tosiaan palataan ja ne ongelmat korjataan. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 3 luvun 5 §:n ja merityösopimuslain 4 luvun 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 222/2020 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 14/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 14/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Pekonen, olkaa hyvä ja esitelkää asia.

Keskustelu

17.20 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työsopimuslakia ja merityösopimuslakia. Kummasakin laissa kilpailukieltosopimuksia koskevaa lainsäädäntöä muutettaisiin siten, että työnantajan velvollisuus maksaa kilpailukieltosopimuksesta korvausta työntekijälle laajennettaisiin koskemaan kaikkia kilpailukieltosopimuksia. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi korvausten maksamisajankohdasta ja työnantajan oikeudesta irtisanoa kilpailukieltosopimus.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina seuraavin huomioin:

Ensin muutama sana korvausvelvollisuudesta.

Kilpailukieltosopimuksia koskevaa työsopimuslain 3 luvun 5 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään säännökset työnantajan velvollisuudesta maksaa työntekijälle korvausta kilpailukieltosopimuksessa sovitulta rajoitusajalta, korvauksen määrästä ja korvauksen maksamisajankohdasta. Korvauksen suuruus riippuu työntekijän palkasta ja kilpailukieltosopimuksessa sovitun rajoitusajan pituudesta. Korvauksen määrää porrastetaan. Tämän tarkoituksena on ohjata lyhyempien kilpailukieltosopimusten tekoon.

Valiokunta yhtyy hallituksen esityksessä esitettyyn arvioon korvausvelvollisuudesta tehokkaana keinona ennaltaehkäistä perusteettomien kilpailukieltosopimusten tekemistä. Valiokunta pitää perusteltuna esityksessä valittua lähtökohtaa, jonka mukaan korvaus ei ole vahingonkorvauksen luonteista vaan kaavamainen kilpailukieltosopimuksen tekemiseen ja siihen liittyvään sidonnaisuuteen perustuva korvaus. Käytännössä on hyvin tapauskohtaista ja erittäin vaikeaa arvioida, mitkä ovat kunkin kilpailukieltosopimuksen vaikutukset työntekijän toimintamahdollisuuksiin työsuhteen ja myöhemmin rajoitusajan aikana.

Sitten kilpailukieltosopimuksen irtisanomisesta.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Hallituksen esityksen mukaan kilpailukieltosopimus voidaan tehdä enintään vuodeksi kuten nykyäänkin. Sellaisia tilanteita varten, joissa olosuhteet ja kilpailukieltosopimuksen tarve muuttuvat työsuhteen aikana, ehdotetaan esityksessä säädettäväksi nimenomaisesti siitä, että työnantajalla on oikeus irtisanoa kilpailukieltosopimus.

Valiokunta toteaa, että kilpailukieltosopimuksen irtisanomisessa on kyse siitä, että työnantaja irtisanoo sellaisen työntekijää sitovan sopimusvelvoitteen, joka on voimassa työnantajan hyväksi. Vaikka kilpailukieltosopimus koskee vain työsuhteen päättymisen jälkeistä aikaa, voi kilpailukieltosopimus kuitenkin jo työsuhteen aikana vaikuttaa työntekijän toimintaan ja toimintamahdollisuuksiin. Irtisanomisaika on perusteltu sen vuoksi, etteivät työnantajat tekisi kilpailukieltosopimuksia varmuuden vuoksi, koska niistä irtautuminen olisi kustannuksetonta vielä siinäkin vaiheessa, kun työntekijä on irtisanoutunut työsuhteesta.

Myös työntekijän perusteltuja odotuksia on syytä suojella. Työntekijän kannalta on esimerkiksi ongelmallista, jos työnantaja irtisanoa kilpailukieltosopimuksen ilman irtisanomisaikaa vielä siinä vaiheessa, kun työntekijä on irtisanoutunut ja kilpailukieltosopimuksen vuoksi ja sen mukaiseen korvaukseen nojautuen sopinut aloittavansa uudessa työssä kilpailukieltosopimuksen mukaisen rajoitusajan jälkeen.

Lisäksi perustuslakivaliokunta on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle antamassaan lausunnossa arvioinut ehdotettua voimassa oleviin kilpailukieltosopimuksiin taannehtivasti puuttuvaa sääntelyä. Se toteaa lausunnossaan, että omaisuuden perustuslainsuoja turvaa myös sopimussuhteen pysyvyyttä mutta kieltosopimusta taannehtivasti sopimussuhteiden koskemattomuuteen ei ole perustuslakivaliokunnan käytännössä muodostunut ehdottomaksi.

Perustuslakivaliokunta toteaa edelleen, että sen käytännössä perusteltujen odotusten suojaan on tulkittu kuuluvan oikeus luottaa sopimussuhteen kannalta olennaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevän lainsäädännön pysyvyyteen niin, että tällaisia seikkoja ei voida säännellä tavalla, joka kohtuuttomasti heikentäisi sopimuspuolten oikeusasemaa.

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että ehdotukselle korvaussääntelyn taannehtivasta soveltamisesta on esitetty hyväksyttäviä perustuslain 6 ja 8 §:ään kytkeytyviä perusteita. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää valittua sääntelyratkaisua tarkoituksenmukaisena.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa lopuksi, että kattavampi tilasto- tai tutkimustieto kilpailukieltosopimusten yleisyydestä Suomessa on tarpeen. Valiokunta painottaa, että lainsäädäntömuutosten vaikutuksia ja kilpailukieltosopimusten käyttöä tulee seurata aktiivisesti lain voimaantulon jälkeen ja tarvittaessa toimenpiteisiin mahdollisten epäkohtien korjaamiseksi tulee ryhtyä ripeästi.

Arvoisa puhemies! Mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

17.25 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työsopimuslakia ja merityösopimuslakia. Kummassakin laissa kilpailukieltosopimuksia koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että työnantajan velvollisuus maksaa kilpailukieltosopimuksesta korvausta työntekijälle laajennettaisiin koskemaan kaikkia kilpailukieltosopimuksia. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi korvauksen maksamisajankohdasta ja työnantajan oikeudesta irtisanoa kilpailukieltosopimus.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Valiokunnan kuulemat asiantuntijat eivät ole olleet yksimielisiä esitetyn muutoksen vaikutuksista ja tarpeellisuudesta. Yhtäältä korvausvelvollisuuden asettamisen tarkoituksen mukaisuus kyseenalaistettiin, uusien taloudellisten rasitteiden asettamista yrityksille kritisoitiin ja korvausvelvollisuuden suuruutta pidettiin kohtuuttomana. Toisaalta korvausvelvollisuutta pidettiin myös perusteltuna mutta riittämättömänä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa nousi esiin myös näkemys siitä, että korvausta tulisi maksaa vain silloin, kun kilpailukieltosopimuksen ehdot estävät uudelleentyöllistymisen.

Esityksen tavoitteena on vähentää laissa säädettyjen edellytysten vastaisia kilpailukieltosopimuksia erityisesti ennalta ehkäisemällä niiden tekemistä. Nyt kuitenkin hallituksen esitys voi johtaa siihen, että lain edellytykset täyttäviäkin ja yrityksille tarpeellisia sopimuksia voi jäädä tekemättä kustannusten pelossa. Tämä voi myös vaikuttaa yritysten hakkuuteen palkata uutta osaavaa työvoimaa, mikä osaltaan heikentää yritysten kilpailukykyä varsinkin kehittyvillä markkinoilla. Esityksessä ei myöskään kiinnitetä riittävästi huomiota lainmuutosten puolueettomaan seurantaan, mikä voi johtaa tulevaisuudessa yksipuolisiin näkemyksiin lain vaikuttavuudesta.

Me perussuomalaiset tunnistamme yhtäältä yritysten tarpeet suojella liikesalaisuuksia sekä toisaalta sen, että kaavamaisesti työsopimuksiin lisätyt kilpailukieltosopimukset voivat perusteettomasti hankaloittaa työntekijöitä vaihtamasta työpaikkaa, mikäli kilpailukieltosopimuksen ehdot on määritelty niin epämääräisesti, että käytännössä minkä tahansa saman alan työn vastaanottaminen olisi mahdollista tulkita kilpailukiellon rikkomiseksi. Valiokuntaryhmämme kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että perusteeton ja tarpeettoman laajaksi määritelty kilpailukieltosopimus on tälläkin hetkellä pätemätön. Me katsomme, että hallituksen esityksessä on kyse asiasta, johon pitäisi ensisijaisesti löytää yhteisymmärrys työmarkkinajärjestöjen kesken ja vasta tämän jälkeen tuoda asia eduskunnan päätettäväksi. Nyt näin ei ole kuitenkaan tapahtunut, vaan asia on tuotu eduskunnan päätettäväksi huonosti valmisteltuna ja riittaisena. Tarpeettomien sekä tarpeettoman laajojen kilpailukieltosopimusten välttäminen on ensisijaisesti työmarkkinajärjestöjen edunvalvontakysymys. Perussuomalaiset katsovatkin, ettei asiasta ole tarkoituksenmukaista päättää hallituksen sanelemana tällä valmistelulla, kun asiassa kuullut työmarkkinajärjestöt ja asiantuntijat ovat hyvin erimielisiä arvioissaan sääntelyn tarpeellisuudesta ja vaikutuksista. Parempi vaihtoehto on ottaa asiassa aikalisä, palata neuvottelupöytiin ja tuoda eduskunnan päätettäväksi uusi esitys, kun työmarkkinajärjestöt ovat päässeet yhteisymmärrykseen siitä, kuinka ongelma tulisi ratkaista.

Arvoisa puhemies! Tulemmekin tekemään asian toisessa käsittelyssä lakiehdotuksen hylkäsesityksen.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 123/2021 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 13/2021 vp

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 13/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.30 Aino-Kaisa Pekonen vas (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on saanut valmiiksi myös mietinnön koskien hallituksen esitystä muuttaa yhdenvertaisuusvaltuutetusta annettua lakia siten, että yhdenvertaisuusvaltuutetun uudeksi tehtäväksi säädettäisiin toimiminen naisiin kohdistuvan väkivallan raportointijana. Esityksen tavoitteena on perustaa itsenäinen ja riippumaton naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävä. Raportointi seuraisi naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa, kansallisen lainsäädännön toimivuutta ja kansainvälisten velvoitteiden toteutumista laajasti yli sektoreiden rajojen.

On myöskin hyvä tässä yhteydessä todeta, että eduskunta hyväksyi jo vuonna 2018 työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ehdotuksesta kannanoton, jossa se edellyttää, että valtioneuvosto selvittää mahdollisuudet nimetä riippumaton toimielin Istanbulin sopimuksen velvoitteiden toimeenpanon seurantaan ja arviointiin sekä tarvittaessa valmistelee siihen liittyvät lainsäädäntömuutokset. Nyt käsiteltävänä olevalla esityksellä vastataan tähän kannanottoon.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää raportoinnin tehtävän antamista yhdenvertaisuusvaltuutetulle tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunnalle annetuissa lausunnoissa raportoinnin tehtävän antamiseen yhdenvertaisuusvaltuutetulle on suhtauduttu osin varauksella. Lausunnoissa on muun muassa katsottu, että naisiin kohdistuva väkivalta on ilmiönä niin laaja-alainen, että raportoinnin tehtävän itsenäisyys ja nais erityisyys edellyttävät raportoinnin tehtävän säätämistä kokonaan uudelle riittävän korkeatasoiselle, valtuutettuun rinnastuvalle ja kirjaimellisesti itsenäiselle ja riippumattomalle asiantuntijaviranomaiselle. Valiokunta toteaa, että yhdenvertaisuusvaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen ja pystyy valiokunnan näkemyksen mukaan hoitamaan kaikkia tehtäviä itsenäisesti ja riippumattomasti.

Esityksen mukaan raportoinnin toimintaan ehdotetaan 200 000 euron määräraha. Määrärahan suuruudessa on otettu huomioon hallinnollisissa tukitehtävissä saavutettava säästö, kun tehtävä osoitetaan jo olemassa olevalle toimijalle. Valiokunta huomauttaa, että raportoinnin tehtävän perustamisessa ja sen resursoinnissa osana yhdenvertaisuusvaltuutetun toimintaa tulee huomioida myös tehtävän edellyttämä korkeatasoinen ja laaja-alainen substanssiosaaminen ja seurattavan tehtäväkentän laajuus. Valiokunta pitää tärkeänä, että määrärahan riittävyyttä seurataan tarkasti ja että tarvittaessa raportoinnin tehtävän asianmukaisen hoitamisen varmistamiseksi määrärahaa korotetaan.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022, ja valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.33 Minna Reijonen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on nyt käsittelyssä yhdenvertaisuusvaltuutettu ja siihen liittyvä laki. Esityksessä tosiaan ehdotetaan muutettavaksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annettua lakia siten, että yhdenvertaisuusvaltuutetun uudeksi tehtäväksi säädettäisiin toimiminen naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijana. Täällä kerrotaan myös, että tehtävän hoitamiseksi yhdenvertaisuusvaltuutettu tekisi aloitteita, antaisi lausuntoja ja neuvoja ja voisi laatia ja teettää selvityksiä.

Samalla tavalla haluaisin myös nostaa esille vastaavan valtuutetun, mikä tarvittaisiin. Sen olisi omaishoidonvaltuutettu. Semmoinen tarvittaisiin kyllä meidän valtakunnassa. Sen olisi tarkoitus pitää koko valtakunnassa huolta omaishoitajista, nostaa esille asioita, mitä eivät muuten omaishoitajat jaksaa. On paljon semmoisia kysymyksiä, missä tarvitaan rahallisia neuvoja, ja tarvitaan neuvoja taloudenpidosta muutenkin ja tarvitaan neuvoja, mistä saadaan apua, mistä saadaan kaikenlaista tukimuotoa ja muuta. Semmoinen valtuutettu me kyllä Suomessa tarvittaisiin. Kyllä omaishoitajat ovat ansainneet semmoisen, että saataisiin omaishoidonvaltuutettu Suomeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Taimela, olkaa hyvä.

17.34 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä todellakin ehdotetaan, että itsenäisen ja riippumattoman naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävä annetaan yhdenvertaisuusvaltuutetulle. Tuolla työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa todella hyvässä yhteishengessä käsitelimme tätä hallituksen esitystä.

Mitä se raportoiija sitten tekee? Raportoiija tekee aloitteita ja antaa lausuntoja ja neuvoja, tuo myös havaintojaan esiin yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä raportoi havainnoistaan suoraan päätöksentekijöille. Tärkeää on myös muistaa se, että tehtävät kattavat kaiken perheväkivallan, myös silloin, kun se kohdistuu muihin kuin naisiin.

Niin kuin valiokunnan puheenjohtaja tässä jo omassa esittelypuheenvuorossaan totesi, tämä hallituksen esitys liittyy vuoden 2022 talousarvioesitykseen. Ja niin kuin valiokunnassakin totesimme, haluan myös minä todeta sen ääneen, että määrärahan riittävyttä on seurattava ja tarvittaessa sitten tähän määrärahaan pitää pystyä myös palaamaan siinä mielessä, että tämä tehtävä tulee ansiokkaasti myös hoidettua ja hoidettua tavalla, joka on myös tietysti hallituksen lähtötila ja se tahtotila.

Valiokunnan puheenjohtaja toi omassa esittelypuheenvuorossaan esiin myös sen, että näissä valiokunnalle annetuissa lausunnoissa raportoijan tehtävän antamiseen yhdenvertaisuusvaltuutetulle on suhtauduttu varauksella. Se on liittynyt siihen, että näissä lausunnoissa on muun muassa katsottu, että naisiin kohdistuva väkivalta on ilmiönä sen verran iso ja laaja-alainen, että tämän raportoijan tehtävän itsenäisyys ja nais erityisyys edellyttävät raportoijan tehtävän säätämistä ihan kokonaan uudelle riippumattomalle asiantuntijaviranomaiselle. Yhdessä siellä valiokunnassa asiantuntijoita kuultuamme olimme kuitenkin sitä mieltä, että yhdenvertaisuusvaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen ja pystyy valiokunnan näkemyksen mukaan hoitamaan kaikkia tehtäviään itsenäisesti ja riippumattomasti. Tämäkin kaikessa hyvässä yhteistyössä yli puoluerajojen niin, että tämä esitys ei nähnyt myöskään hallitus- ja oppositiorajoja, päinvastoin.

Hyvä esitys ja kannatettava esitys.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 123/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 3 §:n ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 304 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 157/2021 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 22/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 157/2021 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Punkaharjun luonnonsuojelualueen rajauksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 130/2021 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 8/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 8/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.37 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kyseessä on pieni lakimuutos, jolla muutetaan Punkaharjun luonnonsuojelualueen rajausta. Luonnonsuojelualueesta erotetaan noin 3,2 hehtaarin laajuinen entisen Finlandia-hotellin alue sekä pieni pysäköintialue ja samalla luonnonsuojelualueeseen liitetään noin 115 hehtaarin laajuinen alue, joka on pääosin vesialuetta.

Tämä hallituksen esitys tehdään sitä varten, että tällä on tarkoitus mahdollistaa entisen Finlandia-hotellin rakennusryhmän palauttaminen matkailutarkoituksiin ja lisätä Punkaharjun luonnonsuojelualueen luonnonsuojelullista edustavuutta.

Ympäristövaliokunnassa tämän asian käsittely oli varsin mutkaton. Tässä luonto, luontomatkailu ja paikallinen elinkeinoelämä voittavat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.38 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme Punkaharjun luontoa, ja samalla haluan nostaa esille, että Pohjois-Savossa Rautavaaralla on semmoinen Tiilikajärven alue ja siellä on kansallispuisto, jonka kehittämistä ja laajennusta kovasti on Rautavaaralla pohdittu, ja Rautavaara panostaa sellaiseen. Siellä on tosiaan monennäköis-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

tä matkailuvirikettä, luonnonrauhaa ja tämmöistä, ja tosiaan Rautavaara laittaa siihen aika merkittävästi rahaa, ja myös Pohjois-Savon liitto on suhtautunut positiivisesti tähän. Kun tähän asiaan varmasti palataan, niin toivon, että tämäkin saa positiivista kaikua täällä eduskunnassa, myös tämä Rautavaaran laajennus Tiilikjärven osalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.39 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä Punkaharjun luonnonsuojelualueen laajentaminen on ihan oikein tehty päätös, ja hyvä, että näin käy, että saadaan sen alueen matkailulliset mahdollisuudet hyvään käyttöön ja saadaan hienoa seutua esiteltä ihmisille yhä enemmän parantuvien palvelujen muodossa.

Tässä yhteydessä esitän kuitenkin toivomuksen, kun näitä luonnonsuojelualueita ja erilaisia puistoja täällä tehdään innolla. Yksi, mikä minua on koko ajan harmittanut näissä asioissa — tämä ei harmita yhtään, mutta se harmittaa — on se, että kun isoja suojelualueita tehdään, niin aina poljetaan paikallisten ihmisten oikeuksia. Sieltä leikataan armotta metsästysoikeuksia, kalastusoikeuksia pois, vaikka ikimuistoiset nautinto-oikeudet ovat tämän kansakunnan käytössä olleet satoja vuosia. Niillä on aikanaan jopa hankittu elantoa ja sitten leivän jatketta, kun elinkeinot ovat olleet todella kortilla ja ansaitsemismahdollisuudet todella heikot. Metsästys, kalastus ja yleensä alueen hyödyntäminen, monikäyttö, nautinto-oikeudet, jotka ovat vuosisatojen aikana syntyneet: niitä ei ole kunnioitettu nykyisin juuri ollenkaan.

Kotikunnassani Ilomantsissa kävimme taistelua Natura-alueiden osalta, kun metsästys-oikeudet armotta vietiin pois. Meille luvattiin aikanaan, että mikään ei muutu, kaikki jatkuu ennallaan. Miten kävi? Kaikki meni. Joitain pieniä jäi sinne kyllä toki, mutta se alkuperäinen lupaus, mikä meille annettiin, petettiin. Ei näin voi valtio toimia kansalaisia kohtaan. Valtio olemme me, niin kuin muuan viisas ajattelija aikanaan sanoi.

Jos ja kun seuraavia tapauksia tulee, niin toivon, että tämä huomioidaan, koska ei ihmisten oikeuksia voi polkea sillä perusteella, että jossakin joku haluaa jonkun alueen suojella. Se suomalainen suojeluhan tarkoittaa sitä, että se on totaalikielto kaikelle, ja niin ei saa olla.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 130/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahankeräyslain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 124/2021 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 13/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 13/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Purra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Keskustelu

17.41 **Riikka Purra ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Esittelen tosiaan hallintovaliokunnan mietinnön.

Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahankeräyslakia siten, että lain soveltamis-alasäännökseen lisättäisiin uusi kohta, jolla niin sanotut vapaaehtoiset päästökompensaatiopalvelut rajataan rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle. Soveltamisalarajoituksen mukainen toiminta olisi siis mahdollista tämän rahankeräyslain sääntelyn ulkopuolisena toimintana erilaisille toimijoille riippumatta palveluntarjoajan oikeudellisesta muodosta.

Hallintovaliokunta toteaa, että tämä ehdotettu muutos ei vaikuta kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksiin tehdä muuta yleistä ilmastoa hyödyttävää työtä rahankeräyslain sääntelyn piirissä. Muutos ei myöskään määritä toiminnan verokohtelua, vaan Verohallinto arvioi toiminnan verokohtelun aina tapauskohtaisesti. Vapaaehtoisten päästökompensaatioiden rajaaminen pois rahankeräyslain soveltamisalasta merkitsee myös sitä, että Poliisihallitus ei jatkossa valvo rajauksen määritelmän täyttävää vapaaehtoista päästökompensaatio-toimintaa rahankeräyslain säännösten perusteella. Käytännössä kysymys siitä, onko kyse soveltamisalarajauksen mukaisesta toiminnasta, voi kuitenkin tulla Poliisihallituksen arvioitavaksi esimerkiksi silloin, kun siltä haetaan rahankeräyslupaa tai kun sille ilmoitetaan mahdollisesti lainvastaisesta rahankeräyksestä tai pyydetään ohjeistusta siitä, tarvitseeko jonkinlaiseen toimintaan luvan vai ei.

Hallintovaliokunta korostaa, että ehdotetussa säännöksessä ei oteta kantaa toiminnan vastikkeellisuuteen tai vastikkeettomuuteen, vaan säännöksen tarkoituksena on määritellä vapaaehtoinen päästökompensaatio ilmiönä ja mahdollistaa se kaikissa muodoissaan rahankeräyslain ulkopuolisena toimintana. Tässä säännöksessä ei myöskään oteta kantaa siihen, minkälainen toiminta on hyvää vapaaehtoista päästökompensaatiotoimintaa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää vallitsevan oikeustilan selkeyttämistä tärkeänä. Rahankeräyslaki ei ole oikea paikka säännellä vapaaehtoisen päästökompensaation reunaeh-toja ja pelisääntöjä. Kuitenkin tarve keskustelulle vapaaehtoisten päästökompensaatiopalveluiden laadusta ja luotettavuudesta sekä toiminnan reunaehdoista on tunnistettu, ja niihin liittyvää selvitystyötä tehdäänkin jo ympäristöministeriön selvityshankkeessa.

Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.44 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä rahankeräyslain muutos on kauan odotettu. Se tulee tarpeeseen, sillä epäselvän lainsäädännön takia Suomi on jäänyt päästöhyvityksissä jälkeen muita maita. Vapaaehtoiset toimet tuovat ilmastomuutoksen hillintään yksityistä rahoitusta, jota tarvitaan jatkuvasti kiristyvien ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Nyt siis lainsäädäntö selkiytetään rajaamalla vapaaehtoiset päästökompensaatiopalvelut rahankeräyslain ulkopuolelle. Näin voimme edistää kansallisten vapaaehtoisten päästökompensaatiopalveluiden markkinoita ja tätä kautta kannustaa yrityksiä ja muita alan toimijoita kehittämään uusia palveluita ja innovaatioita ilmastomuutoksen torjuntaan.

Arvoisa puhemies! Laaja yhteinen näkemys vallitsee siitä, että rahankeräyslaki ei tosiaan ole oikea paikka säännellä vapaaehtoisen päästökompensaation reunaeh-toja tai peli-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

sääntöjä. Nyt on kuitenkin viipymättä hoidettava myös tämä puoli kuntoon ja varmistettava näin suomalaisten päästökompensaatioiden laatu ja luotettavuus. Kuluttajien on voitava luottaa siihen, että ostetun päästövähennyksen ilmastohyöty on todellinen, mitattavissa, pysyvä ja lisäinen. Ratkaistavaksi tulee myös kaksoislaskennan ongelma: miten varmistetaan, että kansalliset vapaaehtoisuuteen perustuvat kompensatiorahastukset pystytään erottamaan Suomen valtion kansainvälisten ilmastotavoitteiden täyttämiseksi.

Arvoisa puhemies! Vapaaehtoisen päästökompensaation laatu ja läpinäkyvyys voidaan varmistaa esimerkiksi laatimalla alaa velvoittavat suositukset tai säätämällä lailla vapaaehtoisen kompensaaion minimikriteereistä. Ympäristöministeriön tekemä raportti vapaaehtoisten päästökompensaatioiden sääntelystä antaa hyvän pohjan tälle alan ohjaukselle. Yksi keskeinen keino on perustaa alan toimijoille rekisteri, josta kuluttajat ja muut kompensatiopalveluiden käyttäjät voivat tarkistaa, onko palveluntarjoaja sitoutunut noudattamaan yhteisiä pelisääntöjä. On myös arvioitava, tarvitaanko ulkopuolinen riippumaton taho valvomaan toimintaa.

Kunnollisesta sääntelystä hyötyy koko ala. Onkin välttämätöntä, että markkinoilta kitketään sellaiset toimijat, jotka pyrkivät harjoittamaan kompensaaion varjolla katteetonta viherpesua.

Arvoisa puhemies! Lopuksi nostan vielä kansalaisjärjestöjen huolen, joka tosiaan on noussut esiin valmistelun aikana. On tärkeää, että nyt tehdyllä rahankeräyslain muutoksella ei ole vaikutuksia kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksiin tehdä muuta yleishyödyllistä ilmastoa hyödyttävää työtä rahankeräyslain sääntelyn piirissä. Tämä toiminta siis on mahdollista nykyiseen tapaan myös lakimuutoksen jälkeen.

Ja aivan lopuksi vielä totean, että myös hallintovaliokunta toteaa mietinnössään, kuten valiokunnan puheenjohtajakin totesi, että ympäristöministeriössä tehtyä selvitystyötä päästökompensaatiopalveluiden laadusta ja luotettavuudesta sekä toiminnan reunaehdoista on määrätietoisesti jatkettava.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Hanna, olkaa hyvä.

17.47 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kuten tässä edellä on puheenvuoroissa kerrottu, olemme tässä käsittelemässä rahankeräyslain muuttamista. Tämä muutos on ollut erittäin odotettu, ja tämän lakimuutoksen on tarkoitus astua voimaan mahdollisimman pian. Taustana tässä on se, että nykytila on ollut hyvin epäselvä ja epäreilu näille toimijoille.

Kysymyksessä on lakimuutos, joka myöskin tukee hallituksen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista. Tämä päästökompensaatiotoiminta on erittäin tärkeä osa tätä hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista, niin että yksittäiset kuluttajat ja muut voivat omalta osaltaan hyödyntää sitä mahdollisuutta, että he voivat ostamiensa palvelujen ja tuotteiden yhteydessä näistä aiheutuvia päästöjä sitten hyvittää maksua vastaan. Tähän saakka on tosiaan ollut hyvin epäselvää, kuuluuko toiminta missä määrin sitten rahankeräyslain piiriin, ja tämä on ollut näille toimijoille tosi hankala tilanne, koska tulkinnat ovat sitten olleet erilaisia. Nyt saadaan tähän rajausta niin, että rahankeräyslakia ei jatkossa enää sitten sovelleta tähän päästökompensaation sääntelyyn. Ja kuten tässä aiemmassa puheenvuorossa edustaja Elo hyvin kuvasi, jatkossa sitten tarvitaan erillinen sääntelykehikko sille, että nyt rahankeräyslain ulkopuolella oleva päästökompensaatiotoiminta ja liiketoiminta saadaan sem-

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

moiseen kehykseen, että kuluttajilla on mahdollisuus varmistua siitä, että se palvelu, mitä he ostavat, täyttää ne edellytykset, että se varmuudella sitten nimenomaan vähentää näitä päästöjä ja toteuttaa sen, mitä sillä tavoitellaan.

Kuten tuossa edustaja Elo edellä totesi, on tärkeää, että edelleenkin sitten säilyy yleishyödyllisillä yhteisöillä mahdollisuus tämän rahankeräyslain piirissä olevan toiminnan jatkamiseen silloin, kun kysymys ei ole tämmöisestä tässä kuvatusta päästökauppailmiöstä vaan muulla tavalla toteutetusta rahankeräyksestä. On erittäin tärkeää todeta tässä, että sen toiminnan säilyminen ennallaan on erittäin tärkeää, koska siitäkin oli sitten noussut tässä lainvalmistelun aikana huolia kansalaisjärjestöjen puolelta.

Tosiaan tämä työ tässä jatkuu sen puitteissa, että tämä järjestelmän kehikko saadaan sitten kuntoon, ja sitä tietenkin hallitukselta toivotaan, että ripeästi se saadaan kuntoon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ajatus siitä, että päästöjä lähdettäisiin kompensoimaan, avaa sen väylän, jota minä en mielelläni näkisi koskaan avattavan. Ne, joilla on paljon rahaa, voivat tehdä tämmöisen kompensatiokaupan ja sen jälkeen lentää vaikka Malediiveille tai lämpimän veden Tyynellemerelle, sinne jonnekin, missä on lämmintä vettä paljon. Siellä sitten kalastetaan, suurilla jeteillä ajellaan pitkin meriä, kalastetaan trooppisia kalalajeja. Ja sehän on puhdas omatunto, kun on sitten saatu kompensoitua tämä päästö, mikä sinne lennetäessä syntyi. Tämä nykyajan anekauppa on minusta hyvin vastenmielistä.

Ja katsokaapa, hyvät ystävät, mitä tänä päivänä tuli eduskuntaan: U 61. Siellä on tämä uusi systeemi, joka on kakkosversio elvytyspaketista. Nyt kun on tätä päästökauppaa pyöritetty ja ajettu käytännössä pienituloiset ihmiset suurin piirtein nälkäkuurin partaalle, niin nyt sitten ollaan suunnittelemassa Euroopan unionin puitteissa elvytyspaketti kakkosta, jolle sitten kerättäisiin yhteisiä varoja, muun muassa päästökaupparahoja ja sitten valtion nykyisistä rahoituskehyksistä, joka tarkoittaa näitä meidän maksamiamme jäsenmaksuja ja näitä niin sanottuja omia varoja, joita ei muka pitänyt olla, vaan siellä ne vain nyt ovat. Nyt sitten kerätään näistä 72 miljardin paketti, josta ruvetaan maksamaan sosiaaliapua niille, jotka ovat päästökaupan uhreja, eliikkä joutuvat maksamaan kalliista energiasta, ovat joutuneet taloutensa kanssa erittäin tiukoille tehtyjen väärin päätösten takia. Sitten samaan aikaan me täällä hyväksymme jonkun miljonäärin ostaa hyvityksiä päästökaupasta, ja vihreät sitä innokkaana kannattavat, että jes, tämä on hienoa.

Missä teidän omatuntonne on? Tämmöistä tehdään, että niille, joilla on todella paljon rahaa ja mahdollisuus vaikka siellä Tyynellämerellä kalastella, annetaan mahdollisuus huo-noa omaatuntoa pestä puhtaaksi rahalla, ja sen jälkeen sitten se tavallinen ihminen, joka on joutunut päästökaupan uhriksi ja valtavasti nousevien energiakustannusten takia maksu-mieheksi, joutuu sitten turvautumaan erilaisten yhteiskunnan kautta tulevien tukiaisten odottamiseen tuossa jonossa. Kyllä minä sanon, että tästä hommasta on moraali kaukana. Toivoisin, että tähän päästökauppaan tai yleensä tähän ilmastonmuutoshumppaan saataisiin pikkuhiljaa jotain järkeä. Hyvitellään niitä, joilla on paljon rahaa, ja ne pannaan kärsimään, jotka joutuvat aidosti tästä hurjuudesta kärsimään.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Toivon, arvoisa puhemies, lopuksi, että tällainen järjetön homma lopetettaisiin Suomen eduskunnassa ja koko Euroopan unionin alueella, kun se kuitenkin iskee sitten siihen to-
tuuteen, että me veronmaksajat joudumme kaiken tämän maksamaan ja Suomikin on siinä
maksajana erittäin rankasti. Ne, jotka hyötyvät, ovat Välimeren rannalla, ne, jotka ovat
asiansa huonosti hoitaneet. Tämä minun sieluuni pistelee, ja uskon vakaasti, että oikeuden-
mukaisuus voittaa, mutta tässä pitää vain pari kriisiä elää välissä ennen sitä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.53 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Oli tosiaan tänään aika järkyttävää
kuultavaa talousvaliokunnassa, että siellä on tulossa uusi elvytyspaketti kakkonen. Senhän
piti olla kertaluontoinen, tämän elvytyspaketin, mutta nyt siellä on tulossa elvytyspaketti
kakkonen, jossa tosiaan Suomi joutuu maksumieheksi, ja se näyttää aika hirvittävältä, ja
näyttää siltä, että ne rahat menevät tuonne muualle lämpimiin maihin. Just tässä edellinen
puhuja nostikin tämän esille, että on todella kauhistuttavaa nähdä, että siellä ei kukaan tie-
dä, mitenkä paljon suomalainen vielä joutuu tästä maksamaan. Meidänhän pitäisi saada ra-
haa siitä elvytyspaketti ykkösestäkin takaisin, mutta missä ne rahat käytännössä viipyvät,
kun niitä ei, ainakaan omia, saada pois? Mutta tämä kakkonen oli jo aivan, aivan liikaa. Sitä
ei pitänyt tulla, ja tämä on aivan väärin, jos tämmöinen hyväksytään. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 124/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen si-
sällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahas- tosta

Hallituksen esitys HE 114/2021 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 14/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esityk-
seen HE 114/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.
Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökauppalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2021 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 26/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esityk-
seen HE 128/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.
Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain ja siviilipalveluslain 79 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 183/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Hallituksen esitys HE 182/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 26. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Edustaja Lehto, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.55 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta, jolla korvattaisiin samanniminen voimassa oleva laki. Uudistuksen tarkoituksena on saattaa naisten vapaaehtoista asepalvelusta koskeva lainsäädäntö perustuslain vaatimusten mukaiseksi ja samalla muutenkin lakiteknisesti ajantasaiseksi.

On hieno asia, että naiset entistä enemmän haluavat käydä armeijan eli vapaaehtoisen asepalveluksen. Kun ajatellaan, niin tämän vuosituhannen puolella miesten osuus on koko ajan pienentynyt ja naisten kasvanut — tosin ero on vielä suuri, mutta se määrä miehiä, jotka käyvät varusmiespalveluksen, on rajusti pienentynyt, ja se taas, miten naiset käyvät, on kasvanut, yli kaksinkertaistunut — eli he ovat kiinnostuneet siitä, ja se on hyvä, ja on tulevaisuudessa tärkeätä, että naisetkin myös kävisivät armeijan, ainakin osa heistä.

Sitten kun ajatellaan, mikä tukisi tätä myös, niin Maanpuolustuskoulutusyhdistys MPK on Suomen kattavin kokonaisturvallisuuden kouluttaja, joka tarjoaa koulutusta kaikille, jotka ovat kiinnostuneita sotilastaitojensa ja yleisten turvallisuustaitojensa ylläpitämisestä, kehittämisestä ja laajentamisesta, ja tätä kautta olisi hyvä nyt, että naisetkin, nuoret tytöt, saisivat tietää, että tuolla voisi käydä kokeilemassa enemmän, miten se armeija maistuu, ja saisi alkukoulutusta sitä kautta. Tässä täytyy monien tahojen tehdä yhteistyötä, jotta kiinnostus lisääntyisi.

Mitä tulee vielä tähän lakiesitykseen, niin on ihan hyvä, että tällaisia tuodaan ja kehitetään. Me tarvitaan naisia myös armeijassa.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 124/2021 vp

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

27. Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta

Valtioneuvoston selonteko VNS 7/2020 vp

Valiokunnan mietintö SuVM 1/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 99/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 14/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 100/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 27/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

30. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 27.10.2021 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.38.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen